

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Handwriting practice lines consisting of multiple horizontal lines, each starting with a small blue dot on the left, providing a guide for letter formation and alignment.

تهیه و تنظیم: دبیرخانه هفتمین جشنواره استانی علامه حلی رحمته الله علیه

دبیر: زینب پور حمزه

دبیر علمی: نسید علی شمسی

همکاران: سلما شیخ الاسلام زاده، معصومه طبیبی، طاهره جوادنیا، حسین زحمتکش زنجانی

طراح و صفحه آرا: محمد صداقت

نشانی: بلوار کشاورز، خیابان وصال شیرازی، کوچه فردانش، پلاک یک

کد پستی: ۱۴۱۷۷۴۳۸۷۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۸۱۴۳۷ ۰۲۱-۸۸۹۸۱۴۷۳ ۰۲۱-۸۸۹۸۱۴۴۸

دورنگار: ۰۲۱-۸۸۹۸۱۴۳۷ داخلی: ۱۰۰

تاریخ نشر: زمستان ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

فهرست مطالب:

۷	یادداشت‌ها و گفت‌وگوها
۹	مصاحبه حجت الاسلام و المسلمین رحیمی صادق مدیر حوزه علمیه برادران استان تهران
۱۳	مصاحبه حجت الاسلام و المسلمین آقامیری مدیر حوزه علمیه خواهران استان تهران
۱۶	یادداشت حجت الاسلام سهرابی (معاون پژوهش حوزه علمیه برادران استان تهران)
۱۷	سخن دبیر خانم پورحمزه (معاون پژوهش حوزه علمیه خواهران استان تهران)
۱۸	یادداشت حجت الاسلام شمس‌الدین دبیر علمی هفتمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران
۲۱	معرفی آثار برتر هفتمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران
۶۳	آمار و اطلاعات هفتمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران

باسمه تعالی

دوران کنونی برای حوزه‌های علمیه و برای روحانیت یک اختصاصاتی دارد، یک ویژگی‌هایی دارد که با دوران‌های قبل فرق می‌کند که این اختصاصات به نفع روحانیت است، در جهت توفیق روحانیت است. یکی تشکیل نظام اسلامی است؛ نظام اسلامی وقتی تشکیل می‌شود، یعنی فضا اسلامی است. نه اینکه معارضا وجود ندارد؛ چرا، معارضا که هست، همیشه هست، باز هم خواهد بود؛ اما جریان اصلی، جریان اسلامی است. آن روزی که ما در سنین شماها بودیم، جریان اصلی، جریان ضدّ اسلامی بود؛ نه غیر اسلامی، [بلکه] ضدّ اسلامی بود... نه اینکه امروز طلبه و روحانی و عمامه‌به‌سر دشمن و مخالف و مسخره‌کن نداشته باشد؛ چرا، امروز هم هستند و همیشه هم خواهند بود - پیغمبران را هم مسخره می‌کردند - لکن امروز جریان، جریان اسلامی است. این یک خصوصیت؛ این به نفع شما است؛ از این خصوصیت هر چه می‌توانید باید استفاده کنید.

یک امتیاز دیگر این دوران این است که در سطح جهان، یک احساس خلأ فکری و نیاز به یک فکر جدید موج می‌زند؛ در سطح جهان این جور است؛ دل‌زدگی و سرخوردگی از «ایسم»‌های مختلف - چه «ایسم»‌های چپ، چه «ایسم»‌های راست - در بین کشورها و بین اندیشمندان و بین جوانها بسیار زیاد شده؛ یک حالت خلأ فکری [وجود دارد]، حرف نو جا می‌افتد. جمهوری اسلامی، هم در مسئله‌ی انسان، هم در مسئله‌ی جامعه، هم در مسئله‌ی سیاست حرفهای نو دارد؛ اسلام حرفهای نو دارد. ما اگر بتوانیم این حرفهای خودمان را حرفهای نویی است در دنیا منتشر کنیم و به گوشها برسانیم، پذیرنده و طلبکار زیاد خواهد داشت. این یکی از خصوصیات امروز است... امروز جای حرفهای اسلام است؛ نظر اسلام نسبت به انسان، نظر اسلام نسبت به علو مسیر انسانی و منتهای حرکت انسان - همین سفر الی‌الله - حرفهای مهمی است؛ نظر

اسلام در مورد جامعه‌ی سیاسی کشوری [یعنی] همین مسئله‌ی مردم‌سالاری اسلامی، نظر اسلام در مورد مسائل گوناگون؛ اینها چیزهایی است که جاذبه دارد و اگر بخصوص به گوش نسلهای جوان دنیا برسد، مورد قبول قرار می‌گیرد. این هم یکی از خصوصیات امروز است که دیروز نبود.

یکی از خصوصیات ممتاز دیگر امروز، آماده بودن وسایل رساندن پیام است... همین فضای مجازی یک ابزار است؛ یک ابزار بسیار کارآمد برای اینکه شما بتوانید پیامتان را به اقصی نقاط دنیا برسانید، به گوش همه برسانید. این [امکان] دیروز نبود، امروز هست. یکی از امتیازات این است.

یکی از امتیازات، خلق سؤال است؛ سؤال خیلی چیز بابرکتی است. در گذشته این همه سؤال خلق نمی شد، به وجود نمی آمد. این خطا است که ما خیال کنیم سؤال و شبهه را دشمن همیشه به وجود می آورد؛ بله، گاهی هم دشمن یک سؤال یا شبهه‌ای را به وجود می آورد؛ اما سؤال و شبهه از ذهن خلاق انسان متولد می شود. جامعه‌ی جوان اهل درس و بحث و تحصیل - یعنی همین مجموعه‌ی دانشگاهی و امثال اینها - همه‌ی اینها مزارع تولید سؤالند؛ اشکالی هم ندارد. شما خودتان هم همین جور هستید؛ شما هم جوانید، ذهن خلاق دارید؛ این ذهن میتواند سؤال به وجود بیاورد و البته همین ذهن میتواند پاسخ به وجود بیاورد و برای سؤال‌ها جواب ارائه بدهد. [البته] در سؤال‌ها متوقف نمائید! این توصیه‌ی من به شما است. در سؤال‌ها متوقف نمائید؛ بروید سراغ جواب. همه‌ی سؤال‌ها جواب دارد؛ لازم است که ذهن، کار کند، تلاش کند، فعالیت کند و به جواب مناسب [برسد]. البته در مورد جواب‌ها هم سهل‌اندیشی و سهل‌انگاری نباید کرد؛ یعنی هر سؤال‌ی با هر جوابی تناسب ندارد؛ پاسخ باید پاسخ منطقی و محکم و صحیح باشد.

یکی از امتیازات امروز، کثرت سؤالات است؛ سؤال زیاد است. وقتی سؤال زیاد بود، مسائلی که به وجود می‌آید، میدان را باز می‌کند برای فعالیت ذهنی، برای عبور از مرزهای علم؛ آن وقت آثار تولید می‌شود. یک نویسنده‌ی متعصب مصری سال‌ها پیش یک کتابی علیه تشیع نوشت به نام فجر الاسلام؛ [که] در آن حرف‌های واقعا غیرمنصفانه‌ای علیه تشیع [بود]. البته بعد دنباله‌ی آن ضحی الاسلام و ظهر الاسلام و عصر الاسلام و مانند اینها را هم نوشت. اینها همه را بنده آن وقت‌ها در همان سالهای اواخر [دهه‌ی] ۴۰ یا اوایل [دهه‌ی] ۵۰ خوانده‌ام. این کتاب فجر الاسلام موجب شد که چند نفر از برجستگان علمای ما چند اثر برجسته به وجود بیاورند. یکی از آن آثار برجسته الذریعة است؛ ذریعه‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی. یکی از آن آثار برجسته تأسیس الشيعة لفنون الاسلام است؛ مال مرحوم صدر. همه‌ی اینها در مقابل فجر الاسلام [نوشته شد]. گمان می‌کنم یکی از آن آثار برجسته‌ای که تحت تأثیر کار فجر الاسلام - نوشته‌ی احمد امین مصری - به وجود آمد، کتاب مرحوم سید محسن امین است؛ این کتاب شرح حال علما یا اعیان الشیعة. خب، یعنی یک مسئله ایجاد شد، برای پاسخ به آن مسئله چند کار مهم انجام گرفت که اگر چنانچه آن سؤال نبود، این کارهای مهم انجام نمی‌گرفت. این هم یک نکته. بنابراین امتیازات این دوره امتیازات زیادی است؛ خدا را شکر کنید که در این دوره قرار گرفته‌اید و می‌توانید از امتیازاتش استفاده کنید.

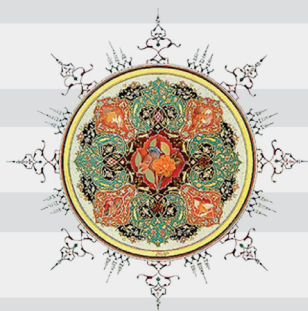
سید محمد

۹۶/۰۶/۰۶

بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار طلاب حوزه‌های علمیه استان تهران

یادداشت‌ها و گفت‌وگوها

باید با تولید علوم انسانی اسلامی به مقابله با فرهنگ غرب رفت

گفت‌وگو با حضرت حجت الاسلام والمسلمین رحیمی صادق (دامت برکاته)، مدیر محترم حوزه علمیه برادران استان تهران

همانطور که مستحضرید، علم و پیشرفت‌های علمی در دنیای امروز به عنوان یک رکن اساسی و پیش‌برنده است. در حوزه‌های مختلف از تکنولوژی گرفته تا صنعت و اقتصاد و دیگر حوزه‌ها، مبنای اصلی که به علم عمق می‌بخشد و مرزهای آن را گسترش می‌دهد، پژوهش‌های علمی است که امروز به عنوان یک ضرورت گریزناپذیر مطرح است. بفرمایید که آیا این ضرورت در کشور و به خصوص در حوزه‌های علمیه به درستی تبیین شده؟

●● بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله الذی علم بالقلم، علم الانسان ما لم يعلم. بسیار خوشحال و خوشبختیم از اینکه بار دیگر جشنواره ارزشمند علامه حلی رحمه الله در حوزه علمیه تهران در حال آماده شدن برای برگزاری است و برگ زرین دیگری است در کارنامه طلاب و پژوهشگران جوان حوزه علمیه تهران، اعم از خواهران و برادران. همانطور که اشاره کردید، امروز آنچه که دنیا را به سمت پیشرفت هدایت می‌کند مبتنی بر یک اصل بسیار مهم است و آن بحث تحقیق و پژوهش است؛ ما حوزویان باید به این مسأله به طور مضاعف توجه کنیم. اگر امروز در دنیا مسأله پژوهش در حوزه علوم تجربی و مباحثی که مربوط به تکنولوژی است یک اصل مهم است، و سرعت پیشرفت‌های علمی امروز در دنیا، به روز و ساعت و ثانیه بدل شده، باید توجه داشته باشیم که زیربنای همه پیشرفت‌ها و پژوهش‌های علوم جدید و مباحث تجربی، پیشرفت و پژوهش در حوزه علوم انسانی است. یعنی اگر ما بتوانیم در حوزه علوم مربوط به انسان و علوم انسانی پژوهش‌های مؤثری را انجام بدهیم، تحقیقات بجا و به‌روزی صورت بگیرد، نه تنها توانایی تولید علم در حوزه علوم انسانی را پیدا می‌کنیم، نه تنها می‌توانیم کارآمدی نظام اسلامی و احکام نورانی قرآن و مکتب اهل بیت علیهم السلام را

برای مردم عزیزمان و دنیا اثبات کنیم، نه تنها این توانایی را می‌توانیم به آن دست پیدا کنیم که با کارآمدسازی احکام اسلام مشکلاتی که امروز جامعه ما و جوامع اسلامی دچار آن شده‌اند برطرف کنیم، علاوه بر همه این‌ها، تحقیق و پژوهش در حوزه علوم انسانی که حوزه‌های علمیه افتخار می‌کنند از پرچمداران تولید علم و تحقیق و پژوهش در آن هستند، یکی از ثمرات آن این است که بر روی نگاه ما به مسأله تکنولوژی و علوم تجربی و پژوهش و پیشرفت در این حوزه هم اثرگذاری خواهد کرد. بنابراین ارزش کار پژوهش در حوزه‌های علمیه، ارزشی دو چندان خواهد یافت.

ترویج این نگاه واقعا ضروری است؛ ولی این ضرورت را چگونه می‌توان در طلاب و در حوزه‌های علمیه ایجاد کنیم؟ چون گاهی احساس می‌شود که این ضرورت چندان وضوح ندارد و یا خیلی به آن‌ها توجه نمی‌شود. راهکار آن چیست و چگونه می‌توان آن را تبیین کرد؟

●● برای اینکه در هر زمینه‌ای حرکتی را ایجاد کنیم، اولین اقدامی که باید صورت بگیرد این است که در آن فردی که می‌خواهد در این مسیر حرکت کند باید انگیزه ایجاد بشود. تا انگیزه ایجاد نشود با دستورالعمل و بخش‌نامه و ابلاغ آیین‌نامه و اینها افراد حرکت نخواهند کرد؛ مضافا اینکه حرکتی هم اگر داشته باشند آن حرکت، حرکتی خودجوش نیست. به تعبیر مقام معظم رهبری (دامت برکاته)، این حرکت‌های جهادی و انقلابی هستند که ثمربخش هستند و انسان را به نتیجه خواهند رساند. اگر بخواهیم انگیزه ایجاد کنیم به نظرم باید سه کار مهم را مسئولین حوزوی، مدیران حوزه، اساتید بزرگوار، کسانی که در حوزه تعلیم و تربیت در حوزه‌های علمیه تلاش می‌کنند، انجام بدهند: اولین اقدام این

بیانداریم که خوشبختانه این ظرفیت و کارآمدی در علوم اسلامی و حوزوی وجود دارد. گاهی طلبه‌های ما این مطالب را نمی‌دانند؛ درک نمی‌کنند آنچه که امروز با آن سروکار دارند، از فقه و اصول، ادبیات، منطق و فلسفه و تفسیر و مباحث کلامی، اینها مجموعه‌هایی هستند که یک پازل را می‌توانند در ذهن طلبه محقق جوان شکل بدهند که با آن‌ها بتواند علوم اسلامی را آنچنان تولید کند، معارف را آنچنان بازشناسی و بازخوانی کند که به کام تشنه انسان‌ها بریزد و حرکت جدیدی در حوزه علوم انسانی در جهان راه بیافتد؛ این هم یک اقدامی است که اگر انجام شود، انگیزه ایجاد می‌کند و نکته سوم برای اینکه طلبه‌های جوان که در جشنواره علامه حلی (ع) شرکت می‌کنند و محل تجلی آن‌ها است؛ اینکه باید دائماً آن‌ها را کمک کرد؛ طلاب نیاز به مشاوره و کمک دارند؛ اینها در آغاز مسیر هستند؛ لذا رسالت اساتید، معاونین محترم پژوهش، مدیران ارزشمند حوزه‌ها، قانون‌گذاران حوزوی در این زمینه، رسالتی بسیار ارزشمند و مهم است.

است که باید ضرورتی را که در مطلب اول عرض کردم، برای طلاب تبیین کنیم. طلبه باید موقعیت و جایگاه خودش را در جهان امروز بشناسد. طلبه ما باید بداند که اگر امروز در گوشه حجره فلان مدرسه در استان تهران درس می‌خواند، تأثیر کارش یک تأثیر کشوری بلکه به تأثیر جهانی است. موقعیت خودش را در جهان اسلام و در جهان بشریت باید درک کند و این را باید به او القا کرد. طلبه باید بداند اگر ما امروز، فرهنگ منحط غرب را منشأ بسیاری از مشکلات جامعه بشری می‌دانیم، باید این مسأله را فهم کند که فرهنگ منحط غرب را با شعار نمی‌شود نابود کرد؛ باید با تولید علوم انسانی اسلامی به مقابله با فرهنگ غرب رفت. باید آن زیربناهای باطلی که در زمین مادی‌گرایی شکل گرفته و بر اساس آن فرهنگ غرب بنا شده، آن زیربناها را نقد کرد. طلبه ما باید بداند که این رسالت، امروز بر دوش اوست. این از یک جهت، از جهت دوم، ما باید برای طلاب حوزه‌های علمیه جا

گرچه به نظر می‌رسد که اگر این ضرورت‌ها تبیین شود خیلی از مشکلات حل می‌شود، ولی بخشی از طلاب برای آغاز مطالعات، با اولویتهای آشنا نیستند و نمی‌دانند که الان باید به چه چیزی بپردازند. به نظر حضرت‌عالی چه مسائلی از مهمترین اولویتهای پژوهشی هستند؟

●● نکته بسیار مهمی است. در هر پژوهشی قدم اول، مسأله‌یابی است. باید روشن شود ما به دنبال حل کدام مسأله و کدام مشکل هستیم. اگر این نقطه روشن بشود، تولیدات پژوهشی ما به درستی در مسیر نیاز جامعه قرار می‌گیرد. امروز علیرغم اینکه در حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها، پژوهش‌ها و پایان‌نامه‌های زیادی در طول سال نوشته می‌شود، اما چرا بخش زیادی از مشکلات فرهنگی، علمی و اجتماعی در جامعه ما وجود دارد؟ به دلیل این است که پژوهش‌های ما عمدتاً در

است. به تعبیر دیگر، امروز هر اقدامی که در حوزه‌های علمیه در عرصه علم و آموزش انجام می‌گیرد، باید دو پیوست داشته باشد: یک «پیوست پژوهشی»، یعنی «آموزش پژوهش‌محور» دوم، «پیوست تهذیبی» به معنای جامع آن که بخشی از تهذیب، انقلابی بودن و بصیرت داشتن است. ما در همه حرکت‌های حوزوی باید این دو نگاه را اشراق و تلقین کنیم، این یک دسته از مسئولین؛ دسته دوم کسانی هستند که امور اجرایی حوزه‌ها را بر عهده دارند؛ عزیزان در مراکز مدیریت استانی و مسئولین، مدیران و معاونین محترم در مدارس علمیه. اینها باید به گونه‌ای طلبه را به سمت پژوهش راهنمایی کنند که خدای ناکرده طلبه احساس نکند که در این مدرسه، اصل، آموزش است و اگر فرصتی شد نوبت به تهذیب می‌رسد و اگر وقتی هم باقی ماند به پژوهش هم می‌پردازند. اگر طلبه احساس کند نگاه متولیان و بزرگان حوزه، این است که پژوهش، یک امر دست سوم و چهارم است، هیچگاه شجاعت دست به قلم بردن و وارد عرصه پژوهش شدن را پیدا نخواهد کرد. طلبه باید احساس کند همه مسئولین، همه مدیران، همه اساتید، هم برای خودشان، پژوهش یک اصل است و هم برای اینکه طلبه‌ها در عرصه پژوهش وارد کار بشوند تلاش می‌کنند و پژوهش برای آنها مهم است و تشویق‌های ایشان هم در این مسیر است. این فضا اگر فضای عمومی حوزه‌های علمیه بشود پژوهش جان خواهد گرفت.

چه توصیه‌ای می‌فرمایید که این جشنواره باشکوه‌تر برگزار بشود و احیاناً توسعه پیدا کند؟

●● جشنواره علامه حلی رحمته‌الله به عنوان یک حرکت بسیار خوب و یک سنت زیبای پژوهشی، سالیانی است که در حوزه‌های علمیه راهاندازی شده؛ من از همه کسانی که این سنت زیبا را در حوزه بنا نهادند و مشمول این روایت شدند که: «مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرٌ مَنْ عَمِلَ بِهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»^۱ هر کسی سنت حسنه‌ای را بنا بگذارد اجر همه کسانی که به آن سنت عمل می‌کنند در پرونده

راستای نیاز جامعه نیست. من چند مورد از مسائلی را که می‌توان بر روی آنها تمرکز کرد را به عنوان نمونه عرض می‌کنم: امروز در حوزه «کار و اشتغال» و «روزی حلال»، در حوزه مباحث مربوط به «حقوق اجتماعی» (که در جامعه امروز دچار مشکلات زیادی هستیم و بخش زیادی از پرونده‌هایی که در دادگاه‌های خانواده وجود دارد به دلیل این است که افراد خانواده حقوق متقابل را نمی‌دانند)، در حوزه «نظم»، در حوزه «هربه معروف و نهی از منکر و مسئولیت اجتماعی» و یا مسأله «سبک زندگی اسلامی»؛ در همه اینها صدها بلکه هزاران مسأله وجود دارد که اگر مورد شناسایی قرار بگیرد و در باب آن، پژوهش بشود هر کدام از آنها می‌تواند مشکلات جامعه را حل کند. این نکته را هم باید اضافه کنم که امروز در دنیا هر قدر پژوهش‌ها جزئی‌تر و هر قدر مسأله محورتر باشد، موثرتر و کاربردی‌تر خواهند بود. باید پژوهش‌های حوزوی را به این سمت سوق بدهیم.

جان گرفتن پژوهش در حوزه منوط به وجود مؤلفه‌های مختلف است؛ طرز فکر طلاب در باب

هویت و وظایف روحانیت، کتاب‌های درسی، مهارت‌ها، فصل و به‌روز بودن استاد و روش تدریس او و توان انگیزه‌سازی از مؤلفه‌هایی است که در مسأله پژوهش بسیار مهم هستند؛ از سوی دیگر یکی از ارکان پژوهش که بسیار مهم و تأثیرگذار است، مسئولان و متولیان مدارس هستند. این بزرگواران هم به هر حال یک جنبه از کار را در اختیار دارند که اگر این بخش از کار ملاحظه نشود، مسأله پژوهش در مدارس علمیه سامان پیدا نمی‌کند.

●● رسالت مسئولین را در دو بخش می‌توان تبیین کرد: یک بخش اساسی و مهم، رسالت مسئولینی است که وظیفه «تدوین قوانین حوزوی» بر عهده آنها است. بزرگواران و علمائی که در شورای عالی زحمت می‌کشند و عزیزانی که در مرکز حوزه‌های علمیه، مصوبات شورای عالی را با قوانین میانی اجرایی می‌کنند؛ باید از مجموع این مصوبات، این فضا در ذهن همه متولیان امر حوزوی اعم از مدیران استانی و طلاب عزیز ایجاد بشود که امروز، پژوهش در حوزه علمیه، مبنا و زیربنای علمی

۱. الکافی، نشر دارالحديث ۱۴۲۹ق، ج ۹ ص ۳۷۹

او هم ثبت می‌شود، تشکر کنم، البته پژوهش همواره در حوزه‌های علمیه بوده اما تشکیل یک کرسی برای رقابت و در معرض نظر قرار دادن آثار علمی پژوهشگران، در دنیا یک اصل بسیار مهم و ارزشمند است و جشنواره علامه حلی (ع) یکی از رسالت‌های آن و نتایج بسیار زیبا و خوبش همین است؛ اما نکته این است که ما به آنچه که پیش از این در جشنواره علامه حلی (ع) داشته‌ایم، نباید اکتفا کنیم. ما در فرهنگ اهل بیت (علیهم‌السلام) و روایاتمان آموخته‌ایم که «مَنْ اسْتَوَى يَوْمَهُ فَيَهْوَ مَغْيُوبٌ»^۱، امروز نباید مساوی دیروزمان باشیم. جشنواره علامه حلی (ع) سال ۹۶، قطعاً باید پربارتر و موثرتر و کارآمدتر از جشنواره ۹۵ باشد و جشنواره سال ۹۷ را از الآن باید با یک افق بلندتر ببینیم. باید در این زمینه سه کار انجام بشود: اولاً باید گستره پژوهشگری را در حوزه‌های علمیه افزایش داد؛ چرا همه طلبه‌ها به این عرصه ورود نکنند؟ حدود هشت هزار طلبه‌ای که امروز در حوزه علمیه برادران و چیزی همین تعداد در حوزه علمیه خاوران استان تهران مشغول تحصیل هستند، باید همه این‌ها وارد عرصه پژوهش بشوند و قلم به دست بگیرند. نکته دوم اینکه باید رشد کیفی هم ایجاد کنیم. باید زمینه‌ای فراهم بشود که طلاب پژوهشگر در حوزه مسائل و مشکلات روز، تحقیقات علمی انجام بدهند؛ و بحث سوم این است که به نظرم می‌توان برای پربارتر کردن جشنواره استانی علامه حلی (ع)، جشنواره‌های کوچکتری در مدارس علمیه استان راندازی شود. امروز بعضی از مدارس علمیه ما وارد این عرصه شده‌اند و اتفاقاً مدارس علمیه‌ای که جشنواره مدرسه‌ای راندازی کرده‌اند، کمیت حضورشان در جشنواره استانی و همچنین مقام‌هایی که کسب کرده‌اند بیشتر است؛ لذا من توصیه می‌کنم هر مدرسه علمیه بر اساس ظرفیتی که دارد و موقعیت جغرافیایی که در آن قرار گرفته، بر اساس بزرگانی که در آن مدرسه حضور دارند و تخصص‌هایی که وجود دارد، در یکی از عرصه‌های علوم انسانی جشنواره‌ای داخلی راندازی کنند؛ حتی می‌شود جشنواره منطقه‌ای و شهرستانی در استان تهران راندازی کرد و ماحصل و خروجی این جشنواره‌ها در جشنواره استانی علامه حلی (ع) و کشوری شرکت داده شود؛ آنوقت است که پژوهش‌های ما، پژوهش‌های ویژه و ان‌شاء الله مؤثرتری خواهد بود.

در آخر اگر حضرت‌عالی توصیه‌ای در حوزه پژوهش و پژوهشگری به طلاب دارید، بفرمایید.

●● جا دارد یک بار دیگر از همه عزیزانی که در حوزه‌های علمیه خاوران و برادران زحمت می‌کشند و خالصانه تلاش می‌کنند، معاونین ارزشمند، بخصوص معاونین محترم پژوهش مدارس علمیه که انصافاً کارشان بسیار سنگین، مقدس و ارزشمند است؛ انسان گاهی احساس می‌کند که این عزیزان در غربت هستند، ان‌شاء الله با دلگرمی و با مجاهده، کارشان را انجام بدهند. از همه عزیزانی که جشنواره امسال را هم اجرا می‌کنند صمیمانه تشکر می‌کنم و از همه طلاب عزیزی که اگر آن‌ها نباشند و همت و تلاش آن‌ها نباشد جشنواره‌ای نخواهد بود و نمودی هم برای پژوهش استان تهران وجود نخواهد داشت نیز متشکرم.

در هر پژوهشی قدم
اول، مسأله یابی است.
باید روشن شود ما به
دنبال حل کدام مسأله
و کدام مشکل هستیم.
اگر این نقطه روشن
بشود، تولیدات پژوهشی
ما به درستی در مسیر
نیاز جامعه قرار می‌گیرد.
امروز علیرغم اینکه
در حوزه‌های علمیه و
دانشگاه‌ها، پژوهش‌ها
و پایان‌نامه‌های زیادی
در طول سال نوشته
می‌شود، اما چرا بخش
زیادی از مشکلات
فرهنگی، علمی و
اجتماعی در جامعه ما
وجود دارد؟ به دلیل این
است که پژوهش‌های
ما عمدتاً در راستای نیاز
جامعه نیست؟

مبنای همه پیشرفت‌های علوم تجربی پیشرفت و پژوهش در علوم انسانی است

گفت‌وگو با حضرت حجت الاسلام والمسلمین آقامیری (دامت برکاته)، مدیر محترم حوزه علمیه خواهران استان تهران

ضرورت نویسندگی و پژوهش در عصر حاضر و

تفاوت نگارش در این دوره با دوره‌های گذشته

را تشریح فرمایید.

●● بسم الله الرحمن الرحيم

با توجه به تحولات سال‌های اخیر، عصری به وجود آمده که این عصر با اعصار گذشته کاملاً تفاوت دارد و آن هم سرسام‌گویی است که در تولید محتوا و اطلاعات در مجموعه‌های مختلف و بسترهای بارگذاری اطلاعات ایجاد شده است و این عصر ما به این صورت نسبت به اعصار گذشته متمایز شده است. اگر من بخواهم تشریح کنم در صورتی که اجتهاد را از دو مقوله ملکه نفسانیه‌ای که در اثر آموزش‌های مقدمات اجتهاد برای یک فقیه صورت می‌گیرد بدانیم و رکن دیگرش را تتبع بدانیم؛ تتبع در سال‌ها و در دهه‌های گذشته، پیش از وضعیتی که الان فضای اینترنت و خدمات کامپیوتری برای ما بوجود آورده خیلی سخت بود یعنی یک مجتهد اگر قرار بود که در تمام منابع اسلامی، نه

قرآن، بلکه در منابعی که عدل قرآن هستند و آن منابع عترت اهل بیت علیهم السلام است اگر می‌خواستند تتبع کنند یا باید وقت فراوانی می‌داشتند و یا اینکه افراد پژوهشگری را می‌گماشتند تا بتوانند که آن تتبع را صورت بدهند و بعد به فقیه گزارش کنند که در خصوص فلان موضوع فقهی، نتیجه‌تبعی که ما داشتیم؛ این تعداد روایات مورد استفاده در بحث پیدا شده است. البته ملکه اجتهاد هم خودش بحث دیگری بود که بتواند از آن «العلم بالاحکام الشرعیه الفرعیه عن ادلتها التفصیلیه» ملکه‌ای که آن علم به احکام شرعیه فرعیه که برای فقیه ایجاد می‌شود؛ بتواند با آن تتبع به آن حکمی که حکم خدا هست و به ذهن آن مجتهد رسیده را بهش برسد.

تتبع پیشتر رکن رکن قضیه اجتهاد و فقاقت بود اما الان با وجود ابزارهایی که تکنولوژی برای ما به ارمغان آورده، تتبع بسیار سهل و راحت شده است. شما به بیشتر منابع می‌توانید دسترسی داشته باشید در اثر

کاملاً مشخص می‌شود که باید محتوای فاخر را تولید بکند، نویسنده قابل توجهی شود و به این ترتیب است که سره از ناسره تمییز داده می‌شود بنابراین به نظر ما وظیفه کسانی که ورود به این عرصه کرده‌اند اینست که در این انبوهگاهی که پر از اطلاعات اشتباه و مضر و غیرمفید و لاطائل است؛ یک محتوای ناب و محتوایی که برآمده از حقیقت قرآن و حقیقت عترت و وابسته به این دو ثقل مطمئن باشد تولید کند. کاملاً مشخص می‌شود که باید اینها دست به قلم بشنوند. چه در عرصه علمی چه در عرصه رمان و داستان و قصه گویی، و چه در عرصه های تحلیل مطالب و چه در عرصه سیاسی و رخدادهای یومیه، باید این ها دست به قلم شوند تا مردم دسترسی به محتوای فاخر هم داشته باشند. جنس خوب طالب خودش رو کم کم پیدا می‌کند وقتی که یک طلبه با آن علمی که می‌آموزد اهل قلم و پژوهش شود بتواند پژوهش‌ها و آموخته‌های خود را تقدیم به جامعه عمومی و جامعه علمی بکند بهر حال طالبین خود را دارد البته باید به زبان مردم سخن گفت، به زبان مردم نوشت. آنچه مردم نیاز دارند مورد توجه شخص نویسنده باشد در این صورت است که بخشی از دینش را در آن رسالتی که بر کرده او نهاده شده، ایفا کرده است.

دسترسی که به تکنولوژی و استخدام تکنولوژی در بحث تسهیل الوصول کردن منابع اسلامی برای شما پیش آمده است. بنابراین این عصر یک عصر متفاوت با اعصار گذشته است. حالا چه کنیم؟ الان با توجه به توسعه شبکه های اجتماعی و فضاهای مجازی که بزنگاه و محل تاخت و تاز افکار مختلف از آدم‌ها با مراتب مختلف است و در این بزنگاه خیلی مشخص نیست که مطلبی را که کسی می‌نویسد آیا سواد لازم را داشته یا نداشته است، آیا دانشگاهی یا حوزوی و یا عالم دین هست یا نیست. آیا استاد حوزه علمیه یا مجموعه آکادمیک هست یا نه. ما هیچ اطلاعاتی نداریم برای ما فقط یک بستری ایجاد شده و مخاطبین این بستر بدون این که بدانند پدیدآورندگان محتوا در این فضای مجازی چه کسانی هستند دارند از این فضا و از همین مطالب و تولیدات استفاده می‌کنند. تولیدات در انبوهش، سطحش از لحاظ کیفی به شدت پایین آمده یعنی از لحاظ کیفیت شما مواجه هستید با یک محتوایی که این محتوا قابل اعتنا نیست و یک رفرنس علمی و یک وابستگی و یک پشتوانه علمی و دانشی قابل توجه ندارد در این جا ما وظیفه ما چیست؟ در شبکه های اجتماعی که مرتب در حال عرضه کتاب هستند و سخنرانی هایی که در عرصه های مختلف افراد مختلف که شما نمی‌دانید چه کسانی هستند دارند عرضه می‌کنند به نظر شما یک نویسنده حوزوی که دارد علم دین را می‌آموزد وظیفه اش چیست؟ وظیفه اش این است که در این بزنگاه بیاید و پدید آورنده محتوایی باشد که آن محتوا از لحاظ علمی خدشه ناپذیر باشد. این ضرورت در این جا مشخص می‌شود که زمان زمان جهالت نوین است یک وقتی جهالت خیلی بسیط و ساده بود شما یا سواد داشتی یا نه، صفر و یک، سابقاً جهالت این بود که شما در یک تاریکی قرار می‌گرفتی که اگر در این تاریکی به سوی علم می‌رفتی، در حقیقت یک کورسویی از یک جا به شما می‌تابید که این کورسو شما را به راه درست هدایت می‌کرد اما الان اینقدر نورافکن های مختلف در بزنگاه های تولید محتوا روشن است که شما نمی‌توانید دسترسی پیدا کنید به آن چراغ اصلی و آن مصباح هدی. در این بزنگاه وظیفه یک دانشجو و یک دانش آموز علم دین و یک طلبه دینی

با عنایت به ظرفیت ویژه طلاب خواهر استان

تهران و مشارکت قریب به ۱۳۰۰ اثر در این دوره

از جشنواره، چگونه می‌توان در جهت حمایت، تقویت و

بهره‌مندی حداکثری از این ظرفیت گام برداشت؟

●● اتفاقاً این نتیجه حمایت هایی است که مدیریت حوزه های علمیه خواهران در این عرصه داشته نتیجه اش اینست که امسال حدود ۱۳۰۰ اثر به جشنواره ارسال بشود و اثرهای قابل توجهی رتبه استانی و کشوری دریافت بکنند. این خبر خوش و مسرت بخشی است اما عمده حمایت ها باید حمایت های علمی باشد در قضایای آکادمیک جایی هست به نام بنیاد نخبگان، این بنیاد نخبگان متأسفانه مربوط به مجموعه های دانشگاهی است تازه در مجموعه های دانشگاهی هم بیشتر در علوم طبیعی است و عمدتاً مربوط است به عرصه های فناوری های

مختلفی که در کشور است. در علوم مختلف الکترونیک، مکانیک، کامپیوتر و نانو تکنولوژی و علمی که غیر انسانی است در این عرصه از دانشجویان تقدیر می شود و مورد توجه قرار می گیرند در صورتی که الان مشکل تکنولوژی مشکل دوم کشور ماست مشکل اول کشور ما مشکل علوم انسانی است به عنوان مثال در حال حاضر آن چیزی که به کشور ما لطمه می زند مساله اقتصاد و آن مدل اقتصادی است. اقتصاد در علوم فناوری آوری کنایی هیچ جایگاهی ندارد و زیر مجموعه ی علوم انسانی است که متاسفانه در ایران مورد توجه نیست. حتی من فراتر بگویم الان حوزه های علمی هم متاسفانه از یک خلای برخوردار شدند که این خلا حوزه های علمی را رنج می دهد و گریبان حوزه های علمی رو می فشارد. در مورد اعتقادات مردم و شبهاتی که به صورت روز برای مردم ایجاد می شود برای مثال اگر کسی از من چنین سؤالی بکند من نمی دانم چه پاسخی بدهم؛ شخصی از شخص دیگری صد میلیون تومان در سال ۹۲ قرض گرفته است؛ الان که سال ۹۶ است اگر بخواهد قرضش را ادا بکند باید آن صد میلیون تومان را به او بدهد؟ قطعاً این پاسخ با آن قاعده لاضرر همخوانی ندارد به خاطر اینکه اگر به عنوان مثال ما تورم هر سال را معادل ۲۰ درصد در نظر بگیریم تا الان که سال ۹۶ است در حقیقت این پولی که نماینده قدرت خرید شخص قرض دهنده بوده ۸۰ درصد باید بهش تورم افزوده شود تازه اگر این کار بشود ضرری متوجه قرض دهنده نشده است خوب واقعا از لحاظ فقهی چه پاسخی باید بدهیم، بگوئیم فقط این صد میلیون تومان را بده یا بگوئیم که نه باید ضرر را جبران بکند. الان فقهایی ما چه می گویند در قضیه بورس، صنعت بیمه، ذبح حلال و اصالة عدم التزکیه، فقهایی ما چه می گویند اصلا لاضرر معنایش چیست در بحث مالکیت معنوی، ثبت برند نظر فقهها چیست؟ باز هم می خواهند بگویند حق افسست محفوظ نیست حق چاپ محفوظ نیست خوب اینها مطالبی است که مورد توجه ماست. بنابراین حمایت به نظر من باید به این صورت باشد که ما همین پژوهش ها را مطرح بکنیم ما باید طلاب خود را با روش های پژوهیدن، نگاشتن، آموختن، گفتن و بیان کردن و در حقیقت کاربردی کردن آنچه خوانده اند آشنا کنیم و به آن ها آموزش بدهیم ما باید راه و روش آموخته ها که به چه صورت تفهیم شود را به طلبه ها بیاموزیم این در حقیقت حمایتی است که از حمایت مادی مهمتر است و البته اگر حمایت مادی هم نباشد مشکلات زیادی وجود خواهد داشت.

در پایان، ضمن تشکر از بیانات ارزشمندی که این نگاشته را بدین فرمودید، توصیه پایانی خود را بفرمایید.

●● امیدواریم مطالبی که اساتید فن می گویند در قضیه پژوهش و ورود به عالم نویسندگی و آشنا شدن به متون به شدت مورد توجه طلاب قرار بگیرد یعنی طلاب واقعا با متن ها آشنا بشود، روش مکاتبه و مفاهمه با مردم را هم بداند و در این مسیر قدم بردارند و اگر طلاب به این سفارشات توجه بکنند ان شاء الله ما هم آینده خوبی را برای آن ها در ذهن داریم.

وقتی که یک طلبه با آن علمی که می آموزد اهل قلم و پژوهش شود بتواند پژوهش ها و آموخته های خود را تقدیم به جامعه عمومی و جامعه علمی بکند بهر حال طالبین خود را دارد. البته باید به زبان مردم سخن گفت، به زبان مردم نوشت. آنچه مردم نیاز دارند مورد توجه شخص نویسنده باشد. در این صورت است که بخشی از دینش را در آن رسالتی که بر کرده او نهاده شده، ایفا کرده است.

پژوهش و

حوزه تربیت‌محور

حجت الاسلام سهرابی (معاون پژوهش حوزه علمیه برادران استان تهران)

را بعد اصلی در جهت‌گیری‌ها و طراحی‌ها بدانیم و نظامات حوزه را بر این اساس طراحی کنیم.

■ در این تقریر از حوزه، پژوهش نیز کارکردی تربیتی خواهد یافت و مهملی برای تربیت طلبه خواهد بود. پژوهش، ابزاری قدرتمند برای تربیت علمی طلبه است و می‌تواند پا به پای سنت فاخر و کارآمد «مباحثه»، طلبه را در میدان تربیت علمی، پیش ببرد. تمام تأکیدی که بر این سنت دقیق و عریق حوزوی داریم، می‌تواند پشتوانه سنت پژوهش نیز قرار گیرد و پژوهش را به متن حیات علمی طلاب وارد کند.

■ متأسفانه، در حوزه امروز، پژوهش یا تا مستوای تولید علم ارتقا می‌یابد و یا در حد فوق برنامه‌ای علمی تنزل می‌یابد. درحالی که برای حوزه تربیت‌محور و برای طلبه در مسیر رشد، پژوهش، ابزاری برای تربیت علمی است؛ هم در تعمیق و تثبیت و توسعه آموخته‌ها و هم در ترویج فرهنگ کار علمی حوزوی. تا در حوزه، رویکرد تربیتی نسبت به پژوهش شکل نگیرد، امیدی به راهیابی پژوهش به متن زندگی طلاب نیست و امر پژوهش، همچنان به عنوان فوق برنامه‌ای بلا تکلیف و وصله‌ای ناچسب، روی دست برنامه‌ریزان حوزوی خواهد ماند.

■ نهاد حوزه، دو وجه دارد. وجهی به سمت بیرون که جلوه‌گاه وظایف علمی، دینی و اجتماعی او نسبت به خارج از خودش است و وجهی به سمت درون که ناظر به آموزش و پرورش طلاب برای تصدی مسئولیت‌های آینده است.

■ در بُعد درونی، قوام هویت حوزوی به رویکرد تربیتی آن است. حوزه علمیه، اولاً نهادی است مرتبی و اصالت آن به توان تربیت طلبی است که برای تحصیل دانش‌ها و ارزش‌های دینی وارد حوزه می‌شوند.

■ حوزه علمیه برای آنکه بتواند وظایف متکثر خود را جامه عمل بپوشاند، باید بتواند نیروهای متناسب با عرصه‌های رسالتی خود را تربیت کند و در هر میدانی که این مهم، محقق نشود، حوزه نخواهد توانست در آن میدان حضور یابد و سخن خود را امتداد عینی ببخشد. با این تقریر، جهت‌گیری کلان و خط مشی غالب در حوزه، رویکرد تربیتی خواهد بود و همه اضلاع آن بر اساس رویکرد تربیتی، جهت‌گیری خواهند کرد. بر این اساس، حوزه علمیه، اولاً نهادی تربیتی است و مدارس علمیه و طلاب، محور توجه و برنامه‌ریزی خواهند بود و توفیق در بعد بیرونی حوزه نیز، متوقف بر موفقیت و کارآمدی حوزه در بعد درونی آن است. لذا اگر حوزه را نهادی تربیتی بدانیم، باید تربیت

هدایت فکری و راهبری دینی در حوزه دین و معرفت‌شناختی

سخن دبیر / خانم پور حمزه (معاون پژوهش حوزه علمیه خواهران استان تهران)

 اهمیت و نقش حوزه های علمیه به عنوان یک نهاد انقلابی، با پیشرفت علم، تمدن و فرهنگ، در جامعه اسلامی _ ایرانی برجسته تر می شود. این نهاد در جهت بهبود وضعیت فرهنگی جامعه، با مسئولیت پاسخگویی به جامعه در حوزه های دین و معرفت شناختی نقش بسزایی ایفا می نماید. از آنجا که تولید علم در پیشبرد هدف پاسخگویی و فرهنگسازی به عنوان یک راهبرد مهم قلمداد می شود؛ روحانیت نیز نسبت به این امر خطیر، در حوزه تخصصی خود، یعنی تبدیل آموزه های دینی به گزاره های معرفتی و رفتاری، بازشناسی، بازخوانی و باز تولید علوم دینی به منظور کارآمد سازی احکام اسلامی، تولید علم بومی و به عبارت کلان تر در بحث علوم انسانی اسلامی تلاش قابل ملاحظه ای داشته است. این نهاد علمی، فرهنگی و پژوهشی، بیش از هزاران دانش آموخته را برای تحلیل مسائل سیاسی و شناسایی و پاسخگویی به شبهات مطرح و ترویج تفکرات الهی تربیت نموده است.

همان گونه که مقام معظم رهبری فرمودند: وظیفه علمای دینی تنها تهذیب نفس و راهبری دینی نیست؛ بلکه با داشتن بصیرت سیاسی و ذکاوت و هوشمندی باید در خدمات اجتماعی، طلایه دار حفظ امنیت کشور باشند.

در این راستا طلاب حوزه های علمیه با آگاهی نسبت به مسائل ملی، منطقه ای و بین المللی، متناسب با فهم مخاطب امروز، دست به قلم برده و آثار فاخری را تولید نموده است. حاصل این تلاش ها را می توان در جشنواره های وزینی همچون علامه حلی رحمته الله علیه

مشاهده نمود.

در آستانه برگزاری اختتامیه هفتمین جشنواره استانی علامه حلی رحمته الله علیه، در این دبیرخانه بیش از ۱۶۰۰ اثر پژوهشی از حوزه های علمیه خواهران و برادران استان تهران واصل گردید. از میان این آثار، ۶۵ عنوان حائز رتبه های استانی و ۱۰ عنوان حائز رتبه کشوری گردید. از جمله آثار برگزیده می توان به عناوین زیر اشاره کرد.

جایگاه انصاف در حفظ حقوق شهروندی با تکیه بر آرای قضایی امام خمینی رحمته الله علیه

صلح جهانی و همزیستی مسالمت آمیز از دیدگاه مذاهب پنجگانه

امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه فقهای امامیه و شیوه های نوین آن

محدوده دخالت حکومت اسلامی در حریم خصوصی قاطعیت توأم با مدارا در مدیریت اسلامی از دیدگاه امام علی (علیه السلام)

فلسفیدن کودک در اسلام (تربیت تفکر محور) روش تفسیر قرآن توسط سلفیت

تبیین بومی سکولاریسم در نخبگان، انواع و مولفه های آن و نحوه سنجش آن ها با تاکید بر سکولاریسم معرفتی

سیاست حاکم بر تبلیغ مذهب شیعه، حداقل سازی دعوت مستقیم به مذهب در غیبت کبری»

تولید و درخشش این آثار، به فضل الهی، از لحاظ فکری و ایده های مبنایی نویدبخش آینده روشنی برای حوزه های علمیه خواهد بود.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

جایگاه دانش «معرفت‌شناسی» و «منطق» در مسأله «روشمندی پژوهش‌های علمی»

حجت الاسلام سید علی شمس‌ی دبیر علمی هفتمین جشنواره علامه حلی (ع) استان تهران

معمول، ضرورتی برای اندیشمندان سلف برای ایجاد تحولاتی بنیادین در روش و یا تمرکز جدی بر آن ایجاد نمی‌کرد.

«روشمندی»، همواره به عنوان جزء اصلی تعریف پژوهش و یا دست‌کم، به عنوان یکی از پیش‌فرض‌های اصلی آن به کار برده می‌شود. تفاوت اساسی روش تحقیق در علوم انسانی با دیگر علوم، به منابع معرفتی دخیل در هر کدام برمی‌گردد. یافتن صدق و کذب گزاره‌های علمی در علوم انسانی و یافتن میزان موجه بودن و در نهایت یافتن میزان ارزشمندی آن‌ها، باید بر اساس الگوی صدق و توجیه همان سنخ از معرفتی باشد که آن گزاره در درون آن شکل یافته است. «یقین»، شالوده رویکردهای معرفت‌شناختی ما را سامان داده است؛ اما ما بالضرورة نیازمندیم که از

به دلیل سرشت خطاپذیر بودن گزاره‌های نظری، دائماً نیازمندیم که از طریق رعایت اصول و روش‌هایی که به صحت و درستی آن‌ها اطمینان داریم، احتمال خطا در پژوهش‌های علمی را به حداقل برسانیم. در عصر ما، «روشمندی» به مهم‌ترین عنصر پیشرفت و کارآمدی علم (در حوزه‌های گوناگون آن) بدل شده است. تا پیش از این، «روش» در فضای اندیشه اسلامی، به شکل مستقل مورد توجه نبود و یا دست‌کم، مسأله‌ای کانونی تلقی نمی‌شد؛ یکی از دلایل این امر آن است که اندیشه در دنیای اسلام، هیچ‌گاه دستخوش تغییرات بنیادین، آنچنان که در غرب اتفاق افتاد، نشد؛ همچنین به دلایل دیگری از جمله نگاه قدسی به علم و گرہ خوردن آن با جنبه‌های مختلف و متعددی در دین، به طور

طرقی کاملاً اطمینان‌بخش، دانسته‌های مان را بسنجیم و بفهمیم که تا چه میزان با واقعیات و حقایق در ارتباط‌اند و تا چه میزان ارزشمند هستند. در واقع سخن این است که اگر بپذیریم، هر باوری می‌تواند کاملاً و یا تا حدودی آلوده به جهل مرکب گردد، بر این اساس باید روش‌هایی را برای سنجش باورهایمان به کار ببریم که تا جای ممکن گرفتار آن نشده و بفهمیم تا چه میزان حالت اطمینان در نفس ما، ارزشمند و مطابق با واقع است. به نظر می‌رسد آنچه حجیت «یقین» و «قطع» را تضمین می‌کند، صحت و قوت روش و مسیر کسب یا حصول آن است و نه صرفاً ایجاد حالت روانی اطمینان در نفس. از این روی شناخت اصناف معرفت و توجه به روش ارزشیابی هر کدام از آن‌ها، بنیادی‌ترین مرحله آموزش و پژوهش و اصلی‌ترین رکن روشمندی در پژوهش‌های علمی است.

با این همه، گرچه رعایت اصول و مبانی معرفت‌شناختی در پژوهش‌های علمی، شرط صحت و ارزشمندی آن است، اما مع‌الاسف، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. بخش قابل توجهی از خطاهایی که در مبانی، محتوا و نتایج پژوهش‌های علمی رخ می‌دهد، معطوف به عدم توجه به همین مسئله است. بنابراین، آشنایی با دانش معرفت‌شناسی، به طور عام، و تسلط بر مبانی و رویکردهای معرفت‌شناختی حوزه علمی مورد پژوهش، به طور خاص، بسیار ضروری و سرنوشت‌ساز است.

فراگیری و تسلط در بکارگیری قواعد منطقی نیز، همانند ضرورت فراگیری و توجه به مبانی معرفت‌شناختی هر دانش، بسیار پر اهمیت است. دانش منطق به دلیل پرهیز دادن خود و دیگری از مغالطه در اندیشه، گفتار و نوشتار، و پرهیز از جهل مرکب، تدوین شده است. منطق، روش صحیح اندیشیدن است که با رعایت قواعد آن، می‌توانیم اطمینان پیدا کنیم که محصول اندیشه‌مان، دست‌کم از حیث ساختمان استدلال، از خطا به دور بوده و در پی آن، تا جای ممکن، به واقع نزدیک گردیده است.

دانش منطق به چگونه صحیح بنا نهادن ساختمان استدلال و معرفت‌شناسی، به ارزیابی میزان ارزشمندی یک باور می‌پردازد. از این رو، آشنایی محقق با این دو دانش بسیار ضروری است؛ این دو دانش، در صدد ارائه روش‌هایی هستند که با به کارگیری آن‌ها می‌توانیم تا جای ممکن باورهای صادق و به دور از خطا داشته باشیم. به هر روی، این مسأله که توجه جدی به روش، بسیار حیاتی‌تر از توجه صرف به محصول پژوهش‌های علمی (بدون پابندی حداکثری به روش) است، می‌تواند مسأله‌ای معقول و موجه قلمداد شود؛ زیرا اطمینان به محصول یک پژوهش علمی، تنها از طریق اطمینان به صحت و قوت روش رسیدن به آن حاصل می‌گردد؛ در غیر این صورت، احتمال فروغلتیدن در پرتگاه جهل مرکب، بسیار زیاد خواهد بود.

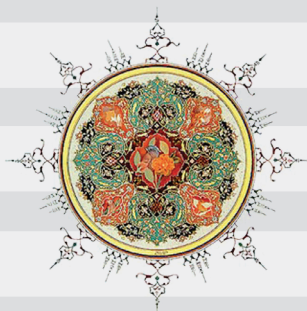
این مسأله که توجه جدی به روش، بسیار حیاتی‌تر از توجه صرف به محصول پژوهش‌های علمی (بدون پابندی حداکثری به روش) است، می‌تواند مسأله‌ای معقول و موجه قلمداد شود؛ زیرا اطمینان به محصول یک پژوهش علمی، تنها از طریق اطمینان به صحت و قوت روش رسیدن به آن حاصل می‌گردد؛ در غیر این صورت، احتمال فروغلتیدن در پرتگاه جهل مرکب، بسیار زیاد خواهد بود.

۲

آثار برتر هفتمین جشنواره علامه حلی رحمۃ اللہ علیہ / استان تهران

انس و آشنایی با زبان وحی

احسان شریفیان / رتبه ۲ / مدرسه علمیه امام خمینی (ره)

چکیده

تدوین الگوی شهرسازی اسلامی، ایجاب می‌کند تعریف دین از مفهوم «شهر» و «شهرنشینی» با استناد روشمند به منابع معتبر و دست اول، بالاخص قرآن کریم جستجو شود. در این تحقیق با تکیه بر روش «تدبیر»، مفهوم شهر و شهرنشینی در قرآن تعریف و مهمترین ارکان تحقق و بقای آنها، ذکر می‌شود. براین اساس، قرآن «شهر» را محل تحقق حاکمیت «الله» بر زمین می‌داند که با محوریت وحی و تجمع امت بر گرد ولی‌الله شکل می‌گیرد. بنابراین شهرنشینی به معنای پذیرش حاکمیت کتاب خدا و حاکمیت ولی او بر زمین است که مستلزم تجمع مکانی و استقرار بر محور ولی می‌باشد. این نوع شهرنشینی برای بلوغ خود، لازم است چهار مرحله را طی کند تا واجد وجه اجتماعی، دنیوی، الهی و تمدنی گردد. هر یک از این مراحل نیز دارای ارکانی است که عبارتند از: «قانون»، «حاکمیت»، «تجمع»، «مرباطه»، «مالکیت»، «سکونت»، «معیشت»، «عمران»، «امنیت»، «عبادت»، «تعلیم و تزکیه»، «تذکر و تفکر»، «انفاق»، «جهان‌پیوندی» و «تسل».

تحلیلی از مفهوم مدینه در قرآن کریم و ارکان شهرنشینی از منظر آن

احسان شریفیان / رتبه ۲ / مدرسه علمیه امام خمینی (ره)

چکیده

ناکارآمدی آموزش ادبیات عرب در حوزه‌های علمیه و عدم امکان بهره‌گیری از آموزش‌های سه سال اول جهت فهم قرآن و روایات، امری مشهود و واضح است. یکی از ریشه‌های این مسئله، فاصله قابل توجه میان ساختار و محتوای کتب، با نیازهای واقعی در ساحت فهم متون دینی است. این مشکل زمانی حادتر می‌شود که معتقد باشیم یادگیری زبان عربی، مختص به حوزه‌های علمیه نبوده و گسترش آن در میان احاد جامعه، ابزاری برای فراگیر نمودن فرهنگ دینی است. برای رفع این معضل، سه رویکرد برای تحول ادبیات عرب اتخاذ شده است: رویکرد ترقیقی، رویکرد ترکیبی و رویکرد تحویلی. در رویکرد ترقیقی، آسان‌سازی و خلاصه‌سازی بدون دست‌کاری در مبانی و ساختارها، به عنوان راهبرد اصلی پیگیری شده است (مانند کتاب زبان قرآن/حمید محمدی). در رویکرد ترکیبی، با تغییراتی در مبانی و ساختارها، تمرکز بر توسعه ابعاد معناشناسانه و دلالت‌یابانه

متن‌شناسی را به عنوان عرصه‌ای نوین هرچند در قالب یک بخش از کتاب معرفی نماید. در حیطه روش‌شناختی، کتاب زبان وحی، سعی نموده به جای اتکای صرف به استعمالات اعراب، مبانی و قواعد خود را بر اساس چارچوب‌های عقلانی و از آن مهم‌تر چارچوب‌های وحیانی قرآن کریم سامان دهد. توضیح آنکه برخلاف تصور مشهور که قواعد ادبیات، صرفاً برگرفته از استعمالات عرب است، این قواعد (بالاخص در استعمالات وحیانی) دارای چارچوب‌های متفاوتی نسبت به محاورات عادی هستند. لذا روش تولید محتوا در این کتاب، تحلیل و ارزیابی استعمالات عرب و نظریات کتب سلف در چارچوب قواعد عقلایی و سیره استعمالی قرآن کریم بوده است. گرچه تدوین کتاب زبان وحی در لایه زیرساختی با لحاظ مباحث فوق صورت پذیرفته، اما روستاخت آن، معطوف به مخاطبان متوسط عمومی همچون دانشجویان یا طلاب مبتدی و جهت فهم تدبری قرآن کریم است. زیرا گسترش زبان عربی برای تدبر قرآن یک امر راهبردی عمومی و اولویت‌دار چه برای عموم مردم و چه برای حوزویان محسوب می‌شود و اقتضائات آموزش عمومی برای تدبر از آموزش عربی برای سطح تخصصی و تفسیری متفاوت است. از این رو علاوه بر تغییرات مبنایی، تکیه بر کاربردهای قرآنی، تلخیص، تسهیل و حذف استثنائات سرلوحه کار قرار گرفته است. این بدین معنا نیست که این کتاب برای طلاب سطوح بالاتر قابل استفاده نیست؛ زیرا گرچه بدنه اصلی کتاب برای ایشان طراحی نشده و ابداعات تخصصی در ظاهر متن پروبال داده نشده، اما لابلای مباحث و پاورقی‌ها مشحون از ظرائف و نکات علمی است که می‌تواند برای ایشان الهام‌بخش باشد و گامی را جهت تدوین کتب تخصصی‌تر ادبی فراهم سازد.

ادبیات است. در این راستا راهبرد اصلی ترکیب صرف و نحو با علم بلاغت یا مباحث لفظی علم اصول است (مانند کتاب معانی النحو/ السامرائی و مغنی الفقیه/ مصطفی جمالی). در رویکرد تحویلی، جهت‌گیری اصلی نوعی تحویل و تغییر اساسی در مبانی صرف و نحو است. مطابق این رویکرد، در گزاره‌های مبنایی دخل و تصرف صورت می‌پذیرد که نتیجه آن ارائه ادبیات عرب، در ساختار و محتوایی کاملاً متفاوت است (مانند کتاب صرف کاربردی/ عبدالرسول کشمیری). کتاب انس و آشنایی با زبان وحی طی دو جلد، سعی نموده بنیان خود را بر این رویکرد بگذارد؛ زیرا کارآمدی آموزش زبان عربی چه در سطح عمومی و چه سطح تخصصی، با صرف ترقیق و یا تلفیق با مباحث معنایی، حاصل نشده و نیاز به تحویل مبنایی-ساختاری در علم ادبیات وجود دارد. ایده اساسی در تحویلات زیرساختی مندرج در کتاب، در دو ساحت غایت‌شناختی و روش‌شناختی قابل طرح است:

در حیطه غایت شناختی، غایت آموزش (بالاخص در میان عموم)، اولاً نه «حفظ اللسان عن الخطأ» که «حفظ الفهم عن الخطأ» است؛ زیرا استفاده از عربی عمدتاً برای تفهم متون است، نه تکلم. این غایت، به نحو تضمینی موجب تفوق ابعاد معناشناسی بر ابعاد آوا و هیئت‌شناسی در کتاب شده است. ثانیاً نهایت همت علم ادبیات در بررسی «الجملة بحیث الإعراب و البناء» باقی نمانده و غایتاً مشتمل بر «الكلام و المتن بحیث المعنا و الغرض» است. بر این اساس هدف از تدوین و آموزش علم ادبیات عرب، معطوف به سه عرصه واژه‌شناسی، جمله‌شناسی و متن‌شناسی خواهد بود و نه دو عرصه واژه‌سازی و جمله‌سازی. کتاب زبان وحی نیز تلاش نموده تا به جای تقویت مهارت تجزیه و ترکیب، واژه‌شناسی و جمله‌شناسی را جایگزین کند و بعلاوه،

نقش ذهنیت های مکلف در تحقق عنوان بدعت در فقه امامیه

حسین کامکار / رتبه ۳ / مدرسه علمیه مشکات

چکیده

صدق عنوان «بدعت» درباره افعال مکلف، فی الجمله تابع ذهنیت های مکلف (مثل قصد یا باور او) است. برای تبیین نقش این ذهنیت ها در صدق بدعت، نظریات و ضوابط گوناگونی در فقه امامیه ابراز شده است که خالی از مناقشه نیستند. در این تحقیق با تفکیک «بدعت» از «ابتداع» با توجه به استعمالات این دو در احادیث امامیه نشان داده می شود که صدق «بدعت» مقید به قیود ذهنیتی نیست و بدون قصد یا باور خاص نیز امکان انتزاع بدعت از فعل مکلف وجود دارد. ضابط صدق بدعت، «انتزاع عرفی احداث در دین» است.

بررسی حکم فقهی نگاه زن به مرد نامحرم بر اساس آیه ۳۱ سوره نور

علیرضا قربانی / رتبه ۳ / مدرسه علمیه مشکات

چکیده

یکی از فروع فقهی مهم در موضوع احکام نگاه، مسأله نگاه زن به مرد نامحرم است. در میان فقهاء متقدم و متأخر برخی قائل به حرمت مطلق نگاه هستند و برخی نسبت به موضعی خاص و با شروطی معین فتوای به جواز داده اند، که البته در میان دسته دوم نسبت به تعیین مواضع و شروط، اختلاف نظر وجود دارد. یکی از ادله ای که به عنوان عام فوقانی دال بر حرمت مطلق نگاه زن به مرد نامحرم مورد استناد قرار گرفته، آیه سی و یکم سوره مبارکه نور است. پژوهش حاضر با روش

سیاست حاکم بر تبلیغ مذهب شیعه؛ حداقل سازی دعوت مستقیم به مذهب در غیبت کبری

محمد خلیلی / رتبه ۲ / مدرسه علمیه مشکات

چکیده

در روش تبلیغ شیعه در شرایط غیبت کبرا (که بنا بر پیش بینی احادیث، هر چه پیش می رود امر تقیه در آن شدیدتر خواهد شد) دامن زدن به حساسیت اهل سنت نسبت به «استبصار» به وسیله تبلیغ و دعوت، خلاف روش ائمه علیهم السلام بوده است. بر خلاف آنچه بعضی در میان اهل سنت با نگرانی در مورد شیعه تصور کرده اند و بعضی شیعیان نیز به این نگرانی ها دامن می زنند، ائمه علیهم السلام صریحا تبلیغ برای دعوت مردم به شیعه شدن را منع کرده اند. روش صحیح تبلیغ در نظر شیعه آن است که تا زمانی که طاغوت قدرت برتر را در دست دارد، تنها اولویت در کنار زدن این طاغوت و زندگی ایمانی بر پایه میراث رسول الله صلی الله علیه و آله است. سیاست برگزیده، کمک به تسریع نجات امت و بشریت از طریق نشر محاسن کلام و معارف اهل بیت علیهم السلام و عمل هر چه بیشتر به میراث آنان است که هرگز چیزی جز قرآن و میراث رسیده از نبی صلی الله علیه و آله به ایشان نیست؛ چرا که رشد حساسیت زار در جمعیت رسمی شیعه، صلاح امت را به خطر می اندازد و اهمیت این امر حتی از شیعه شدن توده های بزرگ جمعیتی نیز فراتر است؛ و روایات پرتعداد و بلامعارض در میراث مکتوب شیعه خطاب به شیعیان و خارج از امر تقیه، بر این امر دلالت می کنند. همچنین در این نگاشته در راستای تطبیق دقیق شرایط اجرای این سیاست نیز تلاش شده و شرایط کنونی در دوران غیبت کبرا، موضوع چنین سیاستی دانسته شده است. این تطبیق مؤلفه ها علاوه بر پیش بینی ائمه علیهم السلام از شدیدتر شدن امر تقیه در غیبت کبرا است.

تصحیح دیوان ابی معتوق حویزی

علی یعقوبی / رتبه ۳ / مدرسه علمیه شیخ عبدالحسین

معرفی اثر

دیوان ابی معتوق حویزی یا «کنزالجوهر» جزو معدود دیوان‌هایی است که از لحاظ غنای ادبی در سطح بالایی قرار دارد؛ چنانچه صاحب تحفه الازهار می‌گوید: «کان له شعر رقیق و ابیات منسجمه» (ج ۱۰ ص ۵۸۹) و جناب محمد بن علی بن عدوان الحویزی که ادیب معاصر ایشان بوده است، می‌گوید: «انه غریز البحر لطیف المعانی سهل الالفاظ کثیر الافتنان قلیل التکلف مطبوع البیان حلو الانشاء».

جناب سید شهاب الدین حویزی مشهور به «ابی معتوق» (ابن معتوق) اشعار بسیاری در مدح پیامبر مکرم اسلام ﷺ و خاندان طیبین ایشان سروده است که بنا بر گفته فرزندشان، اکثر آن اشعار مفقود شده و تعداد کمی باقی مانده است؛ با این حال، در اکثر اشعار موجود، به پیشوایان و اعتقاد خود نسبت به آنان اشاره می‌کند.

اینجانب، به توفیق الهی در صدد جمع‌آوری نسخ خطی و چاپی این دیوان برآمدم که با مساعدت جناب علامه محمد طه طرفی (از علمای اعلام شهرستان سوسنگرد)، شش نسخه از این دیوان را یافته و شروع به تایپ و تطبیق هر شش نسخه نمودم. بعد از تایپ و تطبیق کامل همه نسخ با یکدیگر و ذکر اختلاف میان آن‌ها در پاورقی، اقدام به تصحیح کتاب نمودم. گرچه اصل دیوان را بر پایه نسخه «الف» گذاردم، اما مواردی که به نظر اینجانب صحیح می‌آمد را از نسخ دیگر، در متن اصلی آورده و اختلاف نسخه «الف» را در پاورقی ذکر کردم. پس از اتمام کار، برای اتقان تصحیح و بهره‌مندی از نظرات متخصصین فن، نسخه تصحیح شده دیوان را خدمت چند تن از ادبای فاضل،

اجتهادی فقهی به بررسی تفصیلی دلالت آیه شریفه بر مدعای مذکور پرداخته و استدلال به آیه را در قالب چهار مقدمه تبیین می‌نماید، سپس با رد نقدهای وارد شده در کتب فقهی بر استدلال به آیه، ثابت می‌نماید که آیه شریفه به عنوان عام فوقانی، دلالت بر حرمت مطلق نگاه زن به مرد نامحرم می‌نماید.

گونه معناشناسی در المیزان با تکیه بر روش قرآن به قرآن اجتهادی

علی محمد سوزی / رتبه ۳

چکیده

روش تفسیری علامه طباطبایی در المیزان، «قرآن به قرآن اجتهادی» است. بدین معنا که ایشان با بهره‌گیری از آیات قرآن، دلالت، معنا و تفسیر واژه یا آیات دیگر را روشن می‌سازد. از آنجا که هر روش تفسیری دارای گونه‌های متعددی است، روش مذکور نیز از گونه‌های مختلفی شکل یافته که آیات و واژگان قرآنی در قالب آن گونه‌های تفسیری، تبیین و تفسیر می‌گردد. گونه معناشناسی که در پی شناخت معانی الفاظ و جملات قرآنی است، از جمله گونه‌های روش قرآن به قرآن اجتهادی است که علامه در نگاشتن تفسیر المیزان بدان توجه داشته است. در کلمات علامه پیرامون گونه‌های معناشناسانه سخنی به میان نیامده است لذا برای شناخت انواع گونه‌های معناشناسی باید به نمونه‌های تفسیری در المیزان رجوع کرد و با بررسی و تحلیل آن‌ها به شناخت گونه‌های مذکور دست یافت. با بررسی و تحلیل نمونه‌های تفسیری؛ گونه‌هایی چون توسعه و تحدید معنایی، تبیین مجملات و تبیین معانی واژگان مشترک کشف و تبیین می‌گردد.

به تبع آن ها و در درجات ضعیف تر، سالکان طریق عبودیت - حقیقتاً از اوامر الهی در قالب الهامات لحظه‌ای یقینی بهره‌مند گردند. همچنین می‌توان به ابهاماتی همچون احتمال تفویت برخی مصالح - که به دلیل خطاهای بشری در تطبیق حکم کلی بر مصادیق جزئی موضوع‌اش ممکن است ایجاد شود - پاسخ داد.

نظریه ایمان گرایی اسلامی: هدایت و یقین از طریق تراکم آیات

محمد خلیلی / رتبه ۳ / مدرسه علمیه مشکات

چکیده

«صدق» و «یقین به صدق، به گونه‌ای غیر قابل خدشه و ایمان ساز» اصلی‌ترین چالش‌هایی است که در مورد هر «اعتقادی» می‌تواند مطرح باشد. «منطق هدایت و روند رسیدن به چنین ایمانی» نیز همواره مسئله دینداران و بلکه بشریت بوده است. همچنین تحلیل برون دینی این دو مؤلفه در دین، در سده‌های اخیر، بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته و بعضاً هنوز هم با چالش‌هایی مواجه است. تا جایی که حتی بعضی قائل به عدم یقین‌آوری هر گونه اثبات استدلالی دین و همچنین بی‌نیازی ایمان از یقین شدند. به علاوه، همواره این سؤال نیز نسبت به هر اعتقادی مطرح است که: با وجود این که هر استدلالی «ممکن است» هنوز مغالطه‌ای پنهان و کشف نشده داشته باشد، اعتقاد چگونه مستدل و یقینی می‌گردد؟ در این نگاشته در صدد ترسیم «روند هدایت و ایجاد یقین به دین» از منظر قرآن هستیم که اشکالاتی از قبیل سؤال مذکور بر آن وارد نیست. قرآن به دنبال ایجاد یقین با ارائه آیات بی‌شمار به فرد در همه حیطه‌های زندگی او است. فرد در این منطق با بنا گذاشتن بر مقدار «یقین غیر قابل شک» خود (حتی با در نظر گرفتن سؤال مذکور)، طبق سنن الهی به سمت هدایت و یقین تفصیلی‌تر خواهد

چون: علامه طرفی و دکتر حامد آرزایی (عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق ع) و علیرضا فیض آبادی (ادیب و دانشمند جوان که از محضر علما و دانشمندان معاصر اقتباس علم نموده‌اند) ارسال نمودم و پس از دریافت نقطه نظرات، تمامی موارد مورد اشاره این بزرگواران اعمال شد تا کار تصحیح دیوان با کمترین اشکال به پایان رسد. از میان این سه بزرگوار، جناب استاد فیض آبادی، لطف فرموده و مقدمه‌ای ذی قیمت بر دیوان نگاشتند که به همراه دیوان چاپ شده است. در آخر از تمام کسانی که اینجانب را در اتمام این کتاب یاری نموده‌اند کمال تشکر را دارم.

ولله التوفیق

تبیین هستی‌شناسانه از کلیت و شخص احکام شرعی؛ مراتب کمال احکام: از قوانین تا الهامات

مصطفی آژینی / رتبه ۳ / مدرسه علمیه مشکات

چکیده

در فضای غالبی تشریع، احکام شرعی الهی به ویژه در بعد اجتماعی و حکومتی، همانند قوانین مدنی هر حکومت انسانی، به صورت کلی و اعتباری جعل و ابلاغ می‌شوند. این در حالی است که با توجه به سعه وجودی و علم و قدرت جامع حق تعالی به عنوان مولایی منحصر به فرد و فرا عرفی، انتظار آن است که احکام شرعی به صورت متشخص و یقینی به بندگان ابلاغ شود. با ارائه تبیینی هستی‌شناسانه از این مسأله، بر اساس آیات و روایات اعتقادی و نیز آموزه‌های فلسفه و عرفان اسلامی، می‌توان نتیجه گرفت که تشکیک در هدایت و رحمت خاصه حق تعالی ایجاب می‌کند که اوامر الهی برای غالب انسان‌ها صرفاً در قالب قوانین کلی اعتباری بیان شود و فقط اولیاء خاص الهی - و

که هیچ چیزی معلوم نیست، خدا هست یا نیست یا این‌ها می‌اومدند سراغم؛ و باز هم تاثیر خوندن قصر کافکا، خیلی برام معلوم شد؛ پوچی بعد از خوندن قصر کافکا، خیلی الکی، همه‌چی الکی رو هوا و مسخره است.

اون این شجاعت رو بهت داد؟

نه اون این شجاعت رو بهم نداد، اون موقع بیشتر فکر کردم به این چیزها ولی می‌ترسیدم که فکر کنم هی نگران بودم که همین یه متر جای استیلی اثابت، پایدار! که تو زندگیم دارم که هرچی می‌شه بپر توش این رو از دست می‌دم ولیکن یهو دیگه ترسیدم که واقعا این که خودت رو گول بزنی خیلی بدتر از این هست. با فکر به این جا رسیدی یعنی این قضیه رو گذاشتی کنار؟

نه هم فکر کردم هم این که یه تیکه استیل جایگزین پیدا کردم و دیگه نترسیدم و به خودم شهامتش رو دادم که خدا ممکنه نباشه.

اون چیه؟

فراز فوق قسمتی از سخنان یکی از مصاحبه‌شوندگان این تحقیق است.

همانطور که از عنوان این پژوهش هویدا است، در این پژوهش سعی شده است تا براساس منابع دینی و با تاکید بر حوزه معرفت دینی، شاخص‌های سکولاریسم بازتعریف شوند تا بتوان پس از محک آنان در میدان واقعیت اجتماعی؛ به گونه‌ها و تیپ‌های مختلف سکولاریسم معرفتی در میان نخبگان دانشگاهی دست یافت. بدین منظور در گام نخست و در فصل اسلامی، بر اساس قدرجامع تعاریف سکولاریسم، شاخص‌های حوزه سکولاریسم از منظر اسلامی و با تاکید بر شاخص‌های معرفتی احصا شدند. در گام دوم، در مجموع با ۵۰ نفر از دانشجویان نخبه دانشگاه‌های تهران و شریف در دو مرحله مصاحبه نیمه‌ساختار یافته انجام شد، که بر اساس آن ۲۱ تیپ مختلف سکولاریسم معرفتی شناسایی شدند. در انتهای

رفت؛ و با «خزیدن» به داخل ایمان به جای «جهیدن»، بدون قبول هیچ ریسکی به نقطه‌ای می‌رسد که خانه «ایمان» او که بر پایه «یقین غیرقابل خدشه» بنا شده، هرچه بیشتر توسعه یابد. تراکم آیات که به سمت بی‌نهایت میل کند می‌تواند فارغ از هر «استدلال خودآگاه» تصویر واضحی از حقیقت رسم کند، چنان که بدون هیچ وابستگی به صورت تفصیلی استدلال نیز یقینی غیرقابل خدشه حاصل گردد. همچنین طرحواره مقابله شیطان و جنودش در مقابل این منطق هدایت، و اثراتش را بررسی خواهیم کرد تا موقعیت خود در این سیر را دریافته و بتوانیم با مشاهدات خود نیز آن را «راستی‌آزمایی» کنیم.

گونه‌شناسی ایستارهای معرفتی دانشجویان نسبت به دین؛ مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه های تهران

محمد سید غراب / رتبه ۳ / مدرسه علمیه امام خمینی (ع)

معرفی اثر

«الان بیشتر دنبال برهان‌های وجود خدا هستم و برام ثابت‌شده نیست که قطعا خدایی هست، خصوصا با همین صفاتی که به ما معرفی کردند. الان شما توی دوره‌ای اومدید که ناگهان همه‌چی برام زیر سوال رفته؛ یعنی اگه یه ماه پیش با من صحبت می‌کردید کلا چیز دیگه‌ای می‌گفتم ولی الان خیلی مطمئنم به این؛ همین خیلی اذیت می‌کنه که همون قدری که اون موقع به وجود خدا مطمئن بودم الان مطمئنم به این حرف‌هایی که می‌زدم، اصلا نمی‌دونم بعد از مرگ زندگی دیگه‌ای باشه. چه اتفاقی توی این دوره برات افتاده؟ فکر می‌کنم یهو ترسیدم، قبلش خیلی فکریایی

این پژوهش، به منظور سنجش کمی میزان شیوع تیپ‌های مختلف در سطح دانشگاه‌ها، سعی شده است تا پرسشنامه‌ای طراحی گردد تا تیپ‌های شناسایی‌شده را از یکدیگر تمیز دهد. مولفان این پژوهش امیدوارند ایده و دغدغه نظری کلان خویش مبنی بر تولید دانش اسلامی در حوزه سکولاریسم را به میزانی هرچند اندک، به پیش برده باشند و خاضعانه و با آغوشی باز از نقطه نظرات صاحبان اندیشه جهت بهبود کیفیت این پژوهش استقبال می‌کنند.

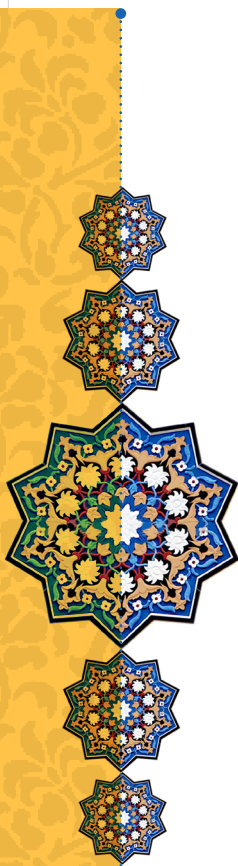

تبیین بومی سکولاریسم در نخبگان، انواع و مولفه‌های آن و نحوه سنجش آنها با تأکید بر سکولاریسم

محمد سید غراب / رتبه ۳ / مدرسه علمیه امام خمینی (ره)

چکیده

یکی از پیشرفت‌های جامعه‌شناسی دین، فرازوی از الگوهای صلب و تک‌بعدی «دین‌داری» به سمت الگوهای پیچیده‌تر دین‌داری یا «دین‌داری‌ها» است. فاقد قدر مشترک بودن افرادی با الگوهای دین‌داری متفاوت، امکان مقایسه تطبیقی و اندازه‌گیری در مقیاسی واحد را سلب می‌کند. چنین وضعیتی ضرورت گونه‌شناسی نسبت‌های مختلف افراد با مقوله دین را توجیه می‌کند. این پژوهش درصدد گونه‌شناسی ایستاره‌های معرفتی دانشجویان نسبت به دین است. به‌منظور تعیین موضع و ایستاره‌های دانشجویان، صرفاً به وجوه معرفتی و نگرشی دانشجویان تأکید شده و در مواردی که از مسائل عملی پرسش شده، موضع معرفتی فرد نسبت به مساله مذکور مدنظر بوده است. داده‌های این پژوهش از مصاحبه‌های عمیق با ۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های تهران و شریف و در دو مرحله به‌دست آمده است. در این پژوهش از روش نظریه‌مبنایی برای تحلیل و طبقه‌بندی داده‌ها در جهت دستیابی به الگوی گونه‌شناسی استفاده شده است. چارچوب مفهومی نیز از رفت‌و بازگشت میان قیاس (ادبیات نظری موجود) و استقراء (داده‌های تجربی حاصل از مصاحبه‌های مرحله‌ی اول) و در شش محور کلی (نگرش به دین و هستی‌شناسی، انتظار از دین، معرفت‌شناسی، انسان‌شناسی، غایت و معنای زندگی و مبانی اخلاقی) تثبیت شده و مبانی مصاحبه‌های مرحله دوم قرار گرفته است. نتایج حاصل از کدگذاری داده‌ها ذیل محورهای صورت‌بندی‌شده در چارچوب مفهومی، در قالب مدلی تحلیلی، الگویی چهاروجهی (راهبردهای هستی‌شناسانه، راهبردهای معرفتی فرد نسبت به دین، موضع فرد نسبت به کیفیت حضور دین در اخلاق اجتماعی و سیاست و بازتاب ایستاره‌های معرفتی در اتخاذ راهبرد عملی نسبت به دین) را برای گونه‌شناسی ایستاره‌های معرفتی دانشجویان نسبت به دین فراهم کرده است.

سخن گفتن از خدا از منظر علامه طباطبائی و فخر رازی

زهرا یاراحمدی / رتبه ۱

چکیده

گرفته، موجب شد تا بسیاری از فلاسفه و متکلمان در صدد پاسخ گویی به این پرسش برآیند که «چگونه می‌توان با زبان عادی و طبیعی بشری از خداوند که موجودی متعالی و نامحدود است، به صورت ایجابی، معنادار و حقیقی سخن گفت؟». در این باره دیدگاه‌های مختلفی از سوی متکلمین و فلاسفه بیان شد. فخر رازی و علامه طباطبائی نیز به بررسی این موضوع پرداخته‌اند. نویسنده تلاش کرده این موضوع را از دیدگاه فخر و علامه طباطبائی مورد بررسی قرار دهد. فخر رازی با اثبات صفات مشترک بین خدا و انسان، مشکل سخن گفتن از خدا را بر اساس اشتراک معنوی مورد نظر خود براساس زیادت صفات و حمل متواطی-رفع کرده است. علامه طباطبائی نیز، ضمن اثبات اصل معنای اوصاف انسانی برای خداوند و مبرا دانستن او از ویژگی‌های مخلوقات، مشکل سخن گفتن از او را بر اساس اشتراک معنوی و تشکیک وجودی حل نموده است. به نظر می‌رسد، نظریه علامه در این باره، توجیه بهتری برای سخن گفتن از خدا به صورت ایجابی، معنادار و حقیقی است.

شناخت خداوند و نزدیکی به او، هدف اصلی آفرینش، نیاز فطری و همیشگی نوع بشر و غرض غالب ادیان بوده است. انسان از ابتدای تاریخ بشریت در پی یافتن چپستی و شناخت خداوند بوده است. فلاسفه و متکلمین یکی از راه‌های شناخت خداوند را، شناخت اوصاف او دانسته‌اند. به هر روی، بشر همواره و به هر طریقی سعی در سخن گفتن از او داشته و او را با اوصافی توصیف کرده است؛ اوصافی که هنگام سخن گفتن از خدا به او نسبت داده می‌شود را به اوصاف مابعدالطبیعه و اوصاف انسانی تقسیم کرده‌اند. بیشترین مشکلات سخن گفتن از خدا هنگام نسبت دادن اوصاف انسانی به او پدید آمده است؛ چرا که انسان، این اوصاف را از جهان مادی و ممکن و مخلوقاتی که در آنها محدودیت و ویژگی‌های جسمانی وجود دارد، درک کرده است. تنگنای زبان و زمان، که از یکسو عصر ایمان و از سوی دیگر عصر بی معنایی کلمات و گزاره‌های ماورالطبیعه - به ویژه گزاره‌های ناظر به خداوند، اوصاف و افعال او - نام

و به توفیق یا خذلان الهی و مشیت و اراده او از انسان صادر می‌شود و با تعلق این امور صدور فعل از او وجوب عقلی پیدا نمی‌کند؛ بلکه طبق عادت واجب می‌شود و صدور فعل اولویت پیدا می‌کند. این در حالی است که حکما بر این باورند که شیء ممکن تا به حد ضرورت و وجوب نرسد به وجود نمی‌آید و فعل انسان هم از جمله ممکنات است و تا به حد وجوب نرسد از او صادر نمی‌شود؛ اما محمد طاهر این عقیده حکما را عین جبر می‌داند و به شدت با مبانی این دیدگاه مخالفت می‌کند؛ چرا که حکما به دو دلیل قائل به ایجاب هستند و قول اولویت را باطل می‌دانند: محال بودن ترجیح بلا مرجح و محال بودن تخلف معلول از علت تأمه؛ اما مؤلف ما، آنها را جایز میدانند و معتقد است اگرچه این دو امکان عادی ندارند و عادتاً اتفاق نمی‌افتند؛ ولی امکان عقلی دارند.

نظریه امر بین الامرین در اندیشه ملامحمد طاهر قمی و تصحیح و تحقیق رساله «بهجت الدارین فی الامر بین الامرین» وی

فهیمة جعفری / رتبه ۱

چکیده

«امر بین الامرین» اصطلاحی کلامی است و در مقابل دو نظریه جبر و تفویض قرار دارد. این اصطلاح نخستین بار از سوی ائمه معصومین (ع) در پاسخ به مجبور یا مختار بودن انسان مطرح شده است و اشاره به آن دارد که انسان در افعال خود نه مجبور است و نه اختیار مطلق دارد؛ بلکه چیزی میان این دو است. در تفسیر این نظریه بحث و گفتگو بسیار بوده و هست؛ فیلسوفان و متکلمان امامیه که از طرفداران این دیدگاه‌اند، هر کدام به نحوی آن را تفسیر کرده‌اند. از نظر برخی متکلمان آنچه حکما در تبیین نظریه امر بین الامرین گفته‌اند به جبر منتهی می‌شود. از جمله این متکلمان ملا محمد طاهر قمی یکی از علمای امامیه در قرن یازدهم هجری است؛ وی در آثار خود ضمن نقد دیدگاه جبر و تفویض و اثبات امر بین الامرین، دیدگاه حکما در این زمینه را مردود می‌داند. یکی از تألیفات این عالم برجسته که به صورت نسخه خطی موجود است، رساله «بهجة الدارین فی الامر بین الامرین» است. پژوهش حاضر، ضمن بیان دیدگاه ملا محمد طاهر قمی در مسئله جبر و اختیار و تفسیر وی از نظریه امر بین الامرین، به تصحیح و تحقیق کتاب بهجة الدارین وی می‌پردازد. نتایج این پژوهش گویای این است که ملا محمد طاهر قمی همچون سایر علمای امامیه دیدگاه جبر را باطل میدانند؛ چرا که لازمه آن بیهوده بودن ثواب و عقاب و وعده و وعید است. همچنین او با استناد به روایات متعدد، تفویض را نیز رد میکند و لازمه آن را معزول ساختن خداوند از سلطنتش میداند و به پیروی از ائمه معصومین (ع) نظریه امر بین الامرین را حق می‌داند و بیان می‌کند منظور از این دیدگاه این است که طاعت و معصیت با اختیار خود انسان

بررسی تطبیقی ترک اولای انبیاء از دیدگاه علامه طباطبائی و فخر رازی

محدثه عرب / رتبه ۲

چکیده

یکی از مباحث ضروری در حوزه علم کلام، بحث عصمت و ترک اولای انبیاء است. ترک اولی در اصطلاح این علم، به معنای ترک مستحب یا انجام مکروه نیست، بلکه ترک فعل شایسته و انجام مباح در برابر مباح‌تر است. در واقع، ترک اولی از باب «حسنات الأبرار سیئات المقربین»، درست است که معصیت نیست، اما شایسته مقام نبوت هم نیست. برخی از مفسران از عبارات قرآنی؛ چون عصیان آدم، فراموشی و استوار نبودن آدم بر سر پیمان‌ها، طلب استغفار انبیاء و... انبیاء را متهم به صدور ترک اولی می‌کنند، ولی با توجه به مقام عصمت انبیاء، گناه، عصیان، خطا و اشتباه از انبیاء به عنوان سکن‌داران هدایت بشر صادر نخواهد شد؛ لذا صدور ترک اولی هم از ایشان محال است. بنابراین احتجاج نمودن و انکار عقیده آنها مبنی بر صدور ترک اولی از انبیاء و رد شبهات

روش‌های غیر انسانی و جنگ طلبانه و با ادعای صلح و همزیستی، اسلام را آماج اتهام در ضدیت با صلح و همزیستی مسالمت آمیز ساخته‌اند؛ تا بدین ترتیب جهانیان را از اعمال ضد بشری خود غافل سازند. در حالی که کتاب آسمانی و سفیر امین آن رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) مبشر رحمت برای عالمیان بوده‌اند. پیشوایان معصوم این آیین، همگی با سعه‌صدری معجزه آسا، حتی بدخواهان و سیه دلان را به شگفتی وا داشته‌اند زیرا اسلام آیینی است تعصب گریز و خوشونت ستیز و صلح محور و بالنده و حاضر در هر زمان و آزادی‌بخش به انسان. انقلاب اسلامی ایران که با رهبری مدرانه امام خمینی (رحمت الله علیه) به بار نشست؛ عظیم‌ترین انقلاب مردمی بود که در سایه رحمت و به دور از ضدیت با صلح و همزیستی شکل گرفت و جهان را شیفته خود ساخت و جز هنگام ضرورت رفع خشونت، دست به صلاح و پیکار نزد؛ چرا که آنان بر این باورند که در شرایط صلح رشد و تعالی انسان‌ها و رسیدن به سازگاری و هم اندیشی، آسان‌تر و در نتیجه گرایش انسان‌ها به حق امکان پذیرتر است؛ از این رو چنان که گفته‌اند شماره کسانی که پس از صلح حدیبیه به اسلام گرویده‌اند بیش از همه کسانی است که ظرف ۲۰ سال پیش از آن، مسلمان شده بودند و با توجه به آموزه‌های دیگر از این دست باید اصالت را به همزیستی در روابط با بیگانگان دهیم. انگیزه شخصی در این نوشتار هرچند کوچک، گامی در جهت غبار زدایی از چهره صلح و همزیستی در نگاه اسلام است؛ تا بدین وسیله در حد امکان به بیان ریشه‌ای نگاه اسلام به صلح همزیستی برای تمامی جهانیان (چه آنان که به اسلام گرویدند و چه آنان که با این دین آشنایی ندارند) بپردازد و در عین حال از آنجا که امروزه پنج مذهب امامی، حنفی، مالکی، شافعی و حنبلی پیروان بیشتری در بلاد اسلامی دارند، لذا محور مباحث آینده مذاهب پنجگانه نیز خواهد بود. نویسنده، در این کتاب صلح و همزیستی بر اساس قواعد و قوانین اسلام را بیان کرده و به نوعی از بُعد حقوقی نیز به آن پرداخته است.

مطروح در این باب، ضرورت پرداختن به این موضوع را روشن می‌نماید. این تحقیق مبتنی بر کتب تفسیری، کلامی و منابع روایی با شیوه‌ای تطبیقی، به بررسی نظرات علامه طباطبایی و فخر رازی، دو مفسر بزرگ امامیه و اهل سنت، به ترک اولی انبیاء پرداخته است. فخر رازی مبتنی بر دیدگاه کلامی‌اش معتقد است انبیاء، مرتکب ترک اولی شده‌اند. وی به عصمت انبیاء بعد از بعثت معتقد است و عصمت ایشان قبل از بعثت را لازم ندانسته و حتی ارتکاب گناه صغیره سهوی را بر انبیاء در زمان بعثت جایز دانسته و آن‌ها را در ردیف مردم عادی قلمداد کرده است. او ترک اولی را ترک نپهی تنزیهی که ملامتی به دنبال ندارد، می‌پندارد. بر خلاف نظرات او، علامه طباطبایی، انبیاء را از هنگام تولد تا زمانی که به لقاءالله پیوندند، معصوم دانسته و ترک اولی را مخالفت با امر ارشادی بیان می‌کند که مستلزم هیچ‌گونه عقابی نیست؛ اما با این وجود با آوردن دلایلی، اتهام ترک اولی را از انبیاء عظام رد می‌کند و معتقد است که انبیاء عظام، چه اولوالعزم و چه غیر اولوالعزم، از ترک اولی میرزا هستند. بنابراین یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که از دیدگاه امامیه، انبیای الهی نه تنها در چارچوب عصمت از انجام گناه و خطا و اشتباه مصون بوده‌اند، بلکه ترک اولی نیز شایسته مقام نبوت و عصمت آنان نمی‌باشد.

صلح جهانی و همزیستی مسالمت آمیز از دیدگاه مذاهب پنجگانه

طاہرہ سترگ / رتبہ ۲

معرفی کتاب

امروزه مسئله صلح و همزیستی یکی از مهمترین مسائل جهان و مورد علاقه دولت‌ها و ملت‌هاست؛ حتی آنان هم که عملاً آن را به بازی گرفته‌اند و بهانه جوی جنگ و جدال و تجاوزند به ظاهر در راه تأمین صلح آرامش و همزیستی از خود کوشش نشان می‌دهند و همواره به آن تظاهر می‌نمایند؛ آنان با توسل به

قصاص مادر در قتل فرزند از منظر فقه فریقین

مریم قانع/ رتبه ۲

چکیده

در اسلام برای تمام مسائل فردی و اجتماعی بشر، احکام و قوانینی وضع شده است که برخی از این احکام، قطعی و ضروری است که از منابع استنباط احکام (قرآن، سنت، اجماع و عقل) دریافت می‌شود. یکی از این ضروریات، حکم قصاص است که در آیات و روایات فراوان بر تشریع و وجوب آن تأکید شده است. روایات مذکور، عام و مطلق هستند و همه افرادی را که مرتکب قتل عمد گردند، شامل می‌شوند؛ خواه از خویشاوندان باشند، خواه اجنبی. اما برای تحقق قصاص، وقوع شرایطی لازم است که یکی از این شرایط، «تفاه ابوت» می‌باشد. این شرط، از روایات صحیحی اخذ شده است که عموم آیات قصاص را تخصیص زده و پدر را از حکم قصاص مبرا می‌سازد. پدر در قتل فرزند فقط محکوم به پرداخت دیه، کفار و تعزیر می‌شود. مشهور فقهای امامیه و جمهور فقهای اهل سنت، قائل به این قول هستند. اما در مورد حکم مادر در قتل فرزند، میان فقهای اسلامی از امامیه و اهل سنت، اختلاف نظر وجود دارد؛ لذا این تحقیق درصدد آن است تا با مطالعه تطبیقی در متون فقهی فریقین، نظرات و دلایل ایشان را بیان نموده و مورد نقد و بررسی قرار دهد. از مطالعه و تحقیق در این متون دریافت شد که مشهور فقهای امامیه به غیر از ابن جنید و برخی از فقهای معاصر، مادر را در قتل فرزند، محکوم به قصاص می‌دانند؛ دلیل ایشان نیز عموم آیات قصاص است. اما جمهور فقهای اهل سنت به دلیل قیاس مادر با پدر، مادر را نیز در حکم عدم قصاص، ملحق به پدر می‌دانند و فقط احمد بن حنبل و برخی از مشاهیر اهل سنت، رأی به قصاص مادر در قتل فرزند داده‌اند.

فلسفیدن کودک در اسلام

فاطمه تسبیحی/ رتبه ۲

چکیده

این تحقیق با عنوان فلسفیدن کودک در اسلام، پرورش خردورزی و تفکر صحیح در کودکان را از نگاه اسلام مورد بررسی قرار می‌دهد. فلسفیدن کودک، بر انگیزختن کوشش کودک برای دستیابی به حقیقت از طریق آموزش پرسش‌های بنیادین به او است. در جامعه کنونی خلأ تفکر به دلایلی، چون القائی بودن آموزش در مدارس، مشهود است. همچنین امروزه به مسئله آموزش تفکر فلسفی به کودک در بیشتر جوامع توجه خاصی شده است. بنابراین پرداختن به مسئله فلسفیدن از ضروریات است. مسئله اصلی تحقیق حاضر این است که آیا می‌توان «فلسفیدن کودک» را در آموزه‌های دینی یافت؟ این نوشتار در پاسخ به این مسئله به این نتایج دست یافته است که تربیت دینی در اسلام، فراهم کردن محیطی برای تزکیه و شکوفا شدن استعدادهای انسان است و بر محوریت تفکر تأکید دارد و با ارائه شیوه‌هایی به پرورش تفکر، خصوصاً تفکر دینی کودک می‌پردازد. آموزش تفکر دینی در بطن خود، پرداختن به پرسش‌های بنیادین را به همراه دارد. اسلام با اهمیت دادن به داستان و پرسش و پرورش روحیه کنجکاوی و پرسشگری کودکان، فرصت مناسبی را برای آشنا ساختن با سؤالات مهم فراهم می‌سازد و از طریق آموزش حکمت به فرزندان به تقویت خردورزی آنان می‌پردازد. بنابراین، قواعد و دستورالعمل‌های فلسفیدن در اسلام یافت می‌شود و تنها نیازمند پرورش و گسترش است. هدف این تحقیق آشنا ساختن مخاطب با تربیت تفکر محور در اسلام و اهمیت آن است. وجه تمایز این تحقیق با تحقیقات پیشین در داشتن رویکرد دینی به مسئله فلسفیدن است.

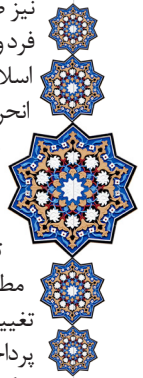

علل تضعیف عقاید دینی و آسیب‌های ناشی از آن در آیات و روایات

حوریه روشنی / رتبه ۲

چکیده

انسان دارای دو بعد مادی و معنوی است و بر این اساس دارای دو نوع حیات نیز می‌باشد که مبنای همه جهت‌گیری‌های او در حیاتش اعم از مادی و معنوی را مبنای عقیدتی وی تشکیل می‌دهد؛ از این روی، عقاید و باورهای یک دین‌دار مسلمان، همه آن چیزی است که در نظام تشریعی مورد قبول دین اسلام وجود دارد. این عقاید دینی، اساس همه جهت‌گیری‌های انسان در زندگی فردی و اجتماعی اوست. عقیده به دین با اخلاق و عمل، تأثیر متقابل دارد و به میزانی که معرفت و اعتقاد، قوی‌تر و عمیق‌تر باشد، عمل خالص‌تر می‌شود؛ چنان‌که عکس آن نیز صادق است و تضعیف و فاصله گرفتن از عقاید دین، فرد و جامعه دین‌دار را در دستیابی به آنچه در جهان‌بینی اسلامی برای انسان منظور گردیده است، دچار اعوجاج و انحراف از مسیر می‌گرداند. با برداشتی از آیات و روایات، مهم‌ترین علل فردی در تضعیف عقاید دینی را می‌توان کبر و حرص، و در زمینه اجتماعی نیز زمامداران فاسد، رهبران دینی دنیاگرا و صاحبان ثروت‌های نامشروع توصیف نمود. زمانی که دنیای اِبراری، هدف و غایت مطلوب فرد مسلمان قرار گیرد، نظام ارزش‌گذاری وی تغییر یافته و با کبر و حق‌ناپذیری به تخطئه مخالفان پرداخته و با اندیشه حرص و دنیاگرایی و حسادت به دیگران در دستیابی به دنیا، همت خویش را در این کانون متمرکز می‌کند. همچنین بر اساس آیات و روایات در عرصه اجتماعی، نمی‌توان نقش تأثیرگذار زمامداران و صاحبان ثروت‌های نامشروع را با منطق و تفکرات فرعون‌ی و قارونی خویش، در ایجاد فضای ظلم و فساد و بی‌عدالتی و تحول زمینه‌های فکری جامعه به سوی تجمل‌گرایی و حصول فاصله طبقاتی در حیطه اقتصادی را نادیده گرفت. در این رابطه، نقش رهبر نمایان دینی دنیاگرا نیز در ایجاد نفاق اجتماعی و سیاسی و گمراهی فکری و اعتقادی نباید

به فراموشی سپرد. شکی نیست که این عوامل با ایجاد غفلت از اغراض و اهداف آفرینش و تحول ارزش‌گذاری در حیات انسان در زمینه فردی و اجتماعی، تبدیل ایجاد کرده، و در این صورت، فرد و جامعه مسلمان را با آسیب روبه‌رو می‌کنند و آن‌ها را از تدبیر و عاقبت‌اندیشی و حیات معقول باز خواهند داشت.

آسیب‌شناسی ترجمه «ان» مخففه در ترجمه‌های معروف قرآن کریم (شش آیه بعنوان نمونه)

فاطمه قربانی چروری / رتبه ۲

چکیده

ترجمه به عنوان روشی برای برقراری و گسترش روابط در سطوح مختلف، بسیار مهم و مورد توجه بشر است. روشن است که هرچه ترجمه دقیق‌تر، گویاتر و روان‌تر باشد، بهره‌مندی مخاطبان از مفاهیم اصلی موجود در آن بیشتر خواهد بود؛ از طرفی، ترجمه متون مقدس از حساسیت بیشتری برخوردار است و لزوم دقت در تک‌تک اجزاء را می‌طلبد. قرآن کریم به عنوان کتاب هدایت انسان‌ها از نظر زیباشناسی سخن، عالی‌ترین کلام فصیح و بلیغ موجود است. این نمونه‌عالی برای انتقال معانی از شیوه‌های مختلفی بهره‌جسته که یکی از آنها به کارگیری «ان» مخففه در برخی آیات است که در بردارنده معنای «تأکید» است؛ از آنجا که ترجمه دقیق آیات قرآن مهم‌ترین راه دریافت صحیح مراد الهی است، ترجمه دقیق «ان» مخففه نیز به عنوان بخش کوچکی از این پهنه بی‌کران معنا، اهمیت می‌یابد. نویسندگان در این پژوهش تلاش کرده‌اند با رعایت اقتضای و تکیه بر تعدادی از کتب نحوی، ابتدا به تعریف «ان» مخففه و نشانه‌ها و احکام آن پرداخته، سپس با جستجو در برخی از تفاسیر به ترجمه دقیق «ان» مخففه در آیات مورد نظر دست یابد؛ وی در ادامه با بررسی تعدادی از ترجمه‌های مشهور قرآن کریم، ترجمه «ان» مخففه را آسیب‌شناسی نموده است. نویسندگان در قالب ارائه نمودارهای ارزشیابی ترجمه‌های ارائه شده، بدین نکته اشاره دارد که در بیشتر موارد در ترجمه «ان» مخففه و افاده تأکید آن از سوی مترجمان، دقت کافی صورت نگرفته و غالب ترجمه‌ها متفاوت و یا نادرست هستند.

انسان کامل، مرکز دریافت و نشر آن می‌باشد. کسانی که بخواهند از این نور الهی بهره‌مند شوند، به قدر استعدادشان و به شرط پیروی و اطاعت از او، نورانیت می‌یابند و بر اساس هدایت آن نور، به معرفت الهی دست می‌یابند و به غایت کمال خود می‌رسند. در واقع هدف، معرفت به نفس یا شناخت انسان کامل است تا شاید آدمی بتواند به این وسیله به معرفت خدا برسد. روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی-تحلیلی بوده و اطلاعات به صورت متنی و کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده است.

صبر و تأثیر آن در دوام زندگی مشترک

سیده فاطمه هاشمی / رتبه ۲

چکیده

«صبر» به معنای حبس و باز داشتن نفس است. صبر یکی از موارد کلیدی برای دوام زندگی مشترک بوده و در رفع اختلافات بین همسران، عاملی ضروری است. اگر صبر در میان نباشد، بر اثر بروز اختلافات کوچک و جزئی، کیان خانواده به شدت متزلزل شده و در برخی موارد، کار به جدایی کشیده می‌شود. از سوی دیگر، بسیاری از اختلافات و مشکلات با صبر و مدارا قابل حل شدن است و با آن، دوام زندگی تضمین می‌شود. نویسندگان در این پژوهش تلاش دارد با آگاهی دادن به زوجین در مورد تأثیر مهم صبر بر دوام زندگی، به بیان پاداش دنیوی و اخروی صابران و همچنین ایجاد انگیزه در آن‌ها برای انجام شکیبایی و مدارا در زندگی بپردازد. از مهم‌ترین نتایج این تحقیق می‌توان به این نکته اشاره داشت که زن و شوهر باید خصیصه صبر را در خود تقویت کرده تا با آن، دوام زندگی مشترک را تضمین و اختلافات میان خود را حل کنند. نویسندگان در ابتدای این تحقیق به صورت اجمالی «صبر» را تبیین نموده و در ادامه به تأثیر برجسته آن در زندگی مشترک و حل اختلافات زوجین که ناشی از تفاوت‌های فرهنگی، اعتقادی، اقتصادی و تفاوت ساختار زن و مرد است، پرداخته است.

تفسیر عالمان اسلامی از انوار الهی در آیه نور

اکرم تاجمیری / رتبه ۲

چکیده

عنوان پایان‌نامه حاضر، تفسیر عالمان اسلامی از انوار الهی در آیه نور می‌باشد که بحثی قرآنی و در حوزه علوم دینی است. در این تحقیق برآنیم تا نظرات و دیدگاه‌های مفسران، عرفا و فلاسفه مسلمان را درباره واژه نور و مثال‌های آن مورد بررسی قرار دهیم. در این میان ابتدا به معنای و کاربردهای نور در آیات و روایات و کتب لغوی و اصطلاحی می‌پردازیم. نور در آیات و روایات، معنای گسترده‌ای دارد و کمالات و ارزش‌ها و آنچه راه سعادت را روشن می‌کند، نور نامیده می‌شود؛ مانند قرآن، پیامبر، تورات، انجیل، ایمان و... در تفاسیر، نور در آیه نور، به معنای‌ای چون هدایت، منیر، ذوالنور، ناظم و... آمده است، که تمامی این معنای بیانگر مصادیق نور هستند. نور حقیقی، تنها خداست و همه کاربردهای دیگر این لفظ، استعاره و مجاز است. معنای مشهور نور چیزی است که خود به خود ظاهر باشد و چیزهای دیگر را ظاهر سازد. بر این اساس آسمان‌ها و زمین و تمام اشیائی که وجود امکانی دارند و در حالتی شبیه به ظلمت هستند، به سبب تابش نور خداوند، از دل تاریکی‌ها و ظلمت‌ها، رها و ظاهر و متجلی می‌شوند. در یک تقسیم‌بندی، نور را می‌توانیم به نور عام و نور خاص تقسیم کنیم. مراد از نور در این قول خداوند که می‌فرماید: «اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ»، نور عام است که رحمت واسعه الهی می‌باشد و شامل همه بندگان می‌گردد. این نور، مساوی است با وجود عام الهی که در تمام موجودات امکانی حضور دارد و تک‌تک آنها را با یکدیگر مرتبط می‌سازد و بین آنها اتحاد وجودی برقرار می‌کند. نور خاص الهی نیز شامل بندگان خاص او می‌شود که خداوند در قسمت دوم آیه نور، آن را با مثالی برای همگان شرح می‌دهد، و آن نور، نور ایمان و معرفت اوست که قلب

روش تفسیر قرآن توسط سلفیت

زینت نیکبخت / رتبه ۲

چکیده

«سلفیه» خود را پیرو سلف صالح می‌داند و سعی دارند سنت پیامبر اسلام و روش سلف صالح و صحابه و تابعین را احیا کنند. آنان در تفسیر آیات قرآن، خود را پای‌بند به صحابه و تابعین می‌دانند. «عقل» از نظر آنان، جایگاهی نداشته و برای آن حجیتی قائل نیستند. سلفی‌ها همواره به ظاهر آیات تمسک نموده و احادیث مبنای تفسیری آنان است. با توجه با نقایصی که در روش تفسیری صحابه و تابعین وجود دارد و وجوب بررسی اسناد و دلالات احادیث، پرداختن به روش تفسیری سلفیه ضرورت پیدا می‌کند تا در پرتو آن، ضعف روش تفسیری آنان آشکار گردد و بتوان به شیوه صحیح تفسیری، به فهمی درست از آیات دست یافت. شناخت روش‌های تفسیری و برگزیدن روش‌های صحیح و چگونگی استفاده از احادیث به شیوه درست، از اهداف مهم این تحقیق است. سلفی‌ها برای اثبات مدعای خود، از آیات قرآن و احادیث استفاده می‌کنند. به نظر نویسنده، هر دو روش قابل نقد بوده و گاهی با آیات دیگر قرآن که دعوت به تفکر و تعقل می‌نماید منافات دارد. ظاهر‌گرایی و جمود آنان بر ظواهر قرآن، از مهم‌ترین عوامل نقص روش سلفیه است که نویسنده در این پژوهش، به صورت تفصیلی به بیان دلایل و نقد آن بر اساس آیات قرآن و روایات پرداخته است.

معناشناسی تدبیر، بطن و تأویل و رابطه آن‌ها در قرآن کریم

لیلا عابد / رتبه ۲

چکیده

تدبیر در آیات قرآن و درک و فهم باطن و تأویل آیات، از مبادی فهم و تفسیر قرآن است که در گذر دوره‌های قرآن‌پژوهی، با تفسیرها و

داوری‌های مختلفی رو به رو بوده‌اند. ژرفای نهفته در ورای آیات، از عصر نزول، مورد توجه پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) قرار داشته و در گذر زمان، ذهن اندیشه‌وران اسلامی را به خود معطوف داشته است. اهمیت فهم باطن و تأویل آیات از طریق تدبیر مستمر و فراگیری اصول و قواعد راه‌یابی به بطن قرآن، از آن جهت است که اولاً بخشی از معارف و معانی قرآن مربوط به باطن و تأویل قرآن است و ثانیاً جاودانگی قرآن، ارتباط وثیقی با این دو مقوله دارد. با این حال، مفسران در معناشناسی اصطلاحی تدبیر و خصوصاً بطن و تأویل، دیدگاه‌های متفاوتی دارند که در این تحقیق پس از معناشناسی لغوی و اصطلاحی این واژگان، دیدگاه قرآن و روایات و اندیشمندان در مورد معنای این واژگان و رابطه بین آن‌ها در قرآن کریم بیان شده و رابطه منطقی میان آن‌ها ذکر شده است. تدبیر در لغت به معنای نظر کردن در عاقبت امور است و در اصطلاح، ژرف‌اندیشی و عاقبت‌اندیشی در معارف قرآنی می‌باشد که در نتیجه، کشف حقایق قرآنی، ایمان آوردن و عمل بر طبق آن فراهم می‌شود. بطن در لغت هر چیز، مخفی است و در اصطلاح دارای دیدگاه‌های مختلفی می‌باشد که در دیدگاه مختار به معنای معانی و مصادیق پنهان آیات که فراتر از مدلول ظاهری آیات است، می‌باشد. تأویل در لغت به معنای مرجع و عاقبت است و در اصطلاح نیز دارای دیدگاه‌های مختلف و متعددی است که در دیدگاه مختار، به معنای رجوع از معنای ظاهری آیات به معنای فراظاهری به واسطه قرینه می‌باشد که این معنای فراظاهری، مقصود واقعی خداوند از آیات است. بر طبق این تعاریف و طبق دیدگاه مختار، رابطه منطقی بین تدبیر و بطن قرآن، عموم و خصوص من وجه است و رابطه بین بطن و تأویل، عموم و خصوص مطلق می‌باشد؛ یعنی بطن عام و تأویل خاص است و رابطه بین تدبیر و تأویل، عموم و خصوص من وجه می‌باشد.

فضای مجازی، راه‌های تربیت کودک از دیدگاه اهل بیت عصمت و طهارت اصول آموزش مفاهیم دینی و...

راه کارهای کاهش فشارهای روانی در اسلام

افروز شعاعی / رتبه ۲

چکیده

این تحقیق با عنوان «راه کارهای کاهش فشار روانی» پس از تعریف فشار روانی و عواملی که باعث پیدایش آن می شود، به راه کارهایی در زمینه فشار روانی از سوی اسلام می پردازد. علم روان پزشکی امروزه به تعلیمی که پیامبران برای آرامش انسان آموخته اند، رسیده است؛ زیرا از مهم ترین عوامل کاهش فشارهای روحی- روانی، اعتقاد و پایبندی به معنویات است. با مطالعه در قرآن کریم و متون روایی می توان به این نتیجه رسید که بزرگترین عامل مقابله با فشار روانی، پیگیری آموزه های دینی است که با توجه به ابعاد مختلف شخصیت انسان در سه بعد اعتقادی، رفتاری و شناختی به مقابله با فشارهای روانی می پردازد. ایمان و اعتقاد به خدا، بینش فرد نسبت به وقوع سختی ها، اعتقاد به مقدرات و قضا و قدر الهی و بالا بردن سطح معرفت از روش های شناختی است. انجام اعمال عبادی همچون نماز و روزه و قرائت قرآن، یاد خدا و زیارت اماکن متبرکه، از جمله روش های عاطفی است، و روش های رفتاری مانند استراحت و خواب، کار و تلاش سازنده و تفریحات سالم می باشد که موجب کاهش فشار آسیب های فردی، اجتماعی و خانوادگی حاصل از حوادث ناخواسته می شود. مثبت اندیشی، دوری از هر گونه بدبینی، پذیرفتن سنت های الهی، همچون سنت ابتلا و امتحان، الگو قرار دادن بزرگان در برخورد با حوادث می تواند از جمله تغییر و تحول شناختی انسان محسوب گردد که به کاهش فشارهای روحی و روانی کمک می کند. نتیجه این تحقیق عبارت است از آن که اگر انسان ها در مواجهه با حوادث و فشارهای روانی گوناگون حاصل از آن از ایمان قوی و اعتماد به نفس و سطح معرفت بالا برخوردار باشند، از آسیب کمتری برخوردار می شوند.

آسیب شناسی شیوه های تربیت دینی فرزند در ۷ سال دوم زندگی و راه کارهای مقابله با آن از دیدگاه آیات و روایات اسلامی

زهرا زارعی تورانی / رتبه ۲

چکیده

تربیت دینی در واقع عمل به قواعد و قوانین به شکل صحیح و آموزش ارائه درست دین به نونهالان می باشد. تحقیق پایانی حاضر درصدد است به بررسی آسیب ها و مواعی که اختلال در امر تربیت دینی ایجاد می کند و نیز راه کارهای مناسب مقابله با آن ها پرداخته تا به واسطه آن، سطح شناختی و معرفتی والدین و مربیان ارتقاء یافته و شیوه تأمل صحیح با نونهالان هفت تا چهارده ساله را نیک بیاموزند تا از معضلات پیچیده ای که در زندگی خیلی از افراد پیش آمده و سرانجام های شومی برای آن ها ایجاد کرده است، جلوگیری شود و از تجربه دیگران عبرت گرفته و با بصیرت کافی، بستر رشد و تربیت نوجوانان را در حد بلوغ و بحران هویت هستند، فراهم نماید. روش تحقیق در این نوشتار، توصیفی- تحلیلی بوده و با هدف بنیادی، و جمع آوری اطلاعات به شیوه متنی و کتابخانه ای بوده و در سه فصل تنظیم شده است. آسیب هایی که از طرف خانواده بر پیکره روح نونهال و نوجوان وارد می شود، عبارت اند از: شیوه تربیتی نادرست در فرهنگ پذیری فرزندان اعم از سخت گیرانه و سهل گیرانه؛ آسیب هایی که از جانب مربیان و متولیان امور پرورشی به فرزندان این سرزمین وارد می شود، عبارت اند از: تعجیل در تربیت، تربیت سطحی و زودگذر، استفاده از روش های منفعلانه و ایستا و...؛ آسیب هایی که ارمغان فناوری روز می باشد، شبکه های اجتماعی و تولیدات مضر و منفی که بر روح و جسم کودک و نوجوان، تأثیرات نامطلوب و غیرقابل جبران دارد، عبارت اند از: ترویج بدعت خرافه گرایی و عرفان های دروغین، تأثیر پذیری از فرهنگ صهیونیسم، جدایی از فرهنگ مهدویت و انتظار و... راه کارها و شیوه های پیشنهادی جهت بهبود وضع موجود و بستر سازی برای ایصال به وضعیت مطلوب عبارت اند از: راه کارهای مقابله با آسیب های خانواده، معلمان، مربیان، رسانه ها و

صلح و امنیت جهانی در حکومت مهدوی

سمانه کیانی / رتبه ۲

چکیده

در این پژوهش با بهره‌گیری از آیات و روایات به مقوله «صلح و امنیت اجتماعی در سطح جهان»، پرداخته شده است. در جهان امروز، با وجود آمدن نزاع بر سر قدرت و ثروت و ایجاد ناامنی، روز به روز ظلم و ستم حاکمان مستکبر بر مردم مظلوم بیشتر می‌شود. نویسندگان در این نوشتار سعی دارد تا با معرفی برترین الگوی حکومتی، دولتمردان مسلمان را به تأمل و تلاش برای الگوپذیری از چنین حکومتی تشویق نماید. از منظر نویسندگان، امنیت، نتیجه صلح است و مهم‌ترین اصول در حکومت مهدوی استقرار امنیت است. سیمای امنیت در حکومت مهدوی همه جانبه و فراگیر است. همچنین نویسندگان معتقد است که امنیت، معلول مجموعه عللی است که در صورت تحقق، پدید خواهد آمد؛ به عبارت دیگر، امنیت، مرهون این عوامل است نه معجزه. از این روی، صلح جهانی در حکومت مهدوی، فرآیندی است که با تلاش حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و با مشارکت مردم به بار می‌نشیند. در حکومت امنیت گسترده‌تر مهدوی، همه معیارهای نادرست و غیر انسانی به یک سو می‌رود، علل و اسباب ترس و نگرانی نابود می‌شود و سمت و سوی روابط اجتماعی، برپایه‌های قانون، عدل و احترام به حقوق و ارزش‌های واقعی انسان، استوار خواهد شد.

آسیب‌شناسی تأثیر فضای مجازی بر روابط زوجین

طاهره سترگ / رتبه ۲

چکیده

آسیب‌شناسی فضای مجازی به ویژه تأثیر نامطلوب آن بر روابط زوجین همواره مسئله روز جوامع انسانی بوده و هست. بر این اساس،

تحقیقاتی با شالوده بینش‌های مادی، در جوامع غربی شکل گرفته است که یافته‌هایشان با فرهنگ اسلامی و به ویژه فرهنگ جامعه اسلامی ایران، در بسیاری موارد، تناسبی ندارد. از این رو پژوهش حاضر با پاسخ به این پرسش مبنایی که آسیب‌های فضای مجازی بر روابط زوجین با ابعاد فرهنگی جامعه اسلامی کدام است؛ به بررسی و تقویت کارکردهای خانواده در اسلام با شناخت آسیب‌ها و اختلال‌های وارد بر ساحت‌های شناختی، عاطفی و رفتاری زوجین به عنوان «زمینه‌سازان رفتار مسالمت‌آمیز در فرزندان» همراه با ارائه راهکارهایی جهت‌یابی سبک زندگی دینی در خانواده پرداخته است؛ چراکه آشنایی با آسیب‌های فضای سایبر از سوی زوجین بر کاهش آسیب‌های آن نقش دارد.

نتایج این پژوهش که با استناد به منابع معتبر، به روش توصیفی، اسنادی و تحلیلی بدست آمده حاکی از آن است که فضای مجازی آسیب‌های جدی به ساحت‌های شناختی، عاطفی و رفتاری زوجین وارد می‌سازد بدین نحو که از نظر شناختی منجر به تهییج تخیلات جنسی؛ آسیب‌های معنوی و سلب قدرت تفکر؛ شکست عقل‌نظری و در نهایت تغییر باورها می‌شود. و از نظر عاطفی سبب تذوق و تنوع‌طلبی زوجین؛ کاهش میل جنسی به همسر؛ طلاق عاطفی؛ بی‌وفایی و خیانت؛ شیوع افسردگی؛ سلب آرامش و در نهایت کاهش رضایت زناشویی می‌گردد. در ساحت رفتار نیز باعث تغییر سبک زندگی زوجین و حتی زلزله و فروپاشی نهاد مقدس خانواده می‌شود.

کلیدواژگان: آسیب‌شناسی، فضای مجازی، روابط زوجین، نقش شناختی، نقش عاطفی، نقش رفتاری

انتظار و آسیب شناسی جامعه منتظر

سعیده اردستانی / رتبه ۲

چکیده

انتظار از جمله مباحث اعتقادی است که در همه مقاطع تاریخ بشری، عصاره و اساس زندگی معنوی و روحانی انسان بوده است. انتظار به عنوان دستورالعمل دوران غیبت در مذهب شیعه اثنی عشری بیان شده سرچشمه اصلی آن معرفت و بینش صحیح است. اما باید دانست در این دوران چطور باید برای رسیدن به لحظه ظهور تلاش کرد و سهم ما، مدعیان انتظار در شروع و پایان این انتظار چیست؟ آسیب شناسی و آسیب زدایی از جامعه منتظر، مهم ترین عامل پیشرفت و تربیت و تعالی جامعه و رسیدن به درجات والای کمال انسانی است. این که ما بدانیم آن چه مانع از ظهور امام و مقتدای ما شده چیست و باید برای رفع موانع چه کرد، نقش به سزایی در اصلاح جامعه منتظری دارد. نویسندگان در این تحقیق، به بررسی اجمالی در قالب چهار فصل با موضوع غیبت، انتظار و آسیب شناسی جامعه منتظر از دیدگاه اسلامی می پردازد. نویسندگان بر آن است که حقیقت انتظار در درون آدمیان وجود دارد و با عنایت به این مهم، حقیقت انتظار و مفاهیم وابسته به آن، همچون غیبت و منتظر و... باید با معرفت در وجود آدمی رخنه کند تا جامعه ی دینداران را با تلاش و تکاپو و اتکا به امام منتظر به سر منزل مقصود رهنمون گردد.

معرفت، زمینه ساز ظهور حضرت مهدی

لیلا خدابنده لو / رتبه ۲

چکیده

آموزه مهدویت از جمله مباحث اعتقادی- کلامی است که عامل نجات زندگی بشر است؛ از این رو شناخت منابع و موانع معرفت و راه کارهای تحقق آن، امری ضروری است. معرفت، نوری است که خداوند بر دل مؤمن می تاباند تا با طی مراحل لازمه کسب معرفت، روح عبودیت و بندگی در او تجلی کند؛ از این رو شناخت امام عصر ع از مسائل اساسی است که باید مورد بررسی قرار گیرد. این تحقیق از جهت هدف، یک تحقیق کاربردی است و روش تحقیق در آن، به شیوه توصیفی- تحلیلی می باشد. روش جمع آوری اطلاعات نیز به صورت کتابخانه ای است که در سه فصل آرایه گردیده است. آن چه عامل پویایی این آموزه می گردد، زمینه سازی و فراهم کردن بسترهای لازم در فرد و جامعه جهت ظهور منجی موعود ع است و از آن جا که تحول اجتماعی در گرو تحول فرد است و تحول فرد جز با کسب معرفت امکان پذیر نیست، لذا معرفت افزایی، یکی از اساسی ترین ابعاد زمینه سازی می باشد؛ از این رو همواره این سؤال مطرح است که از چه منابعی می توان معرفت کسب کرد، چه موانعی برای آن وجود دارد و از چه راه هایی می توان آن را به صورت علمی و عملی در زندگی به کار بست؟ با بررسی آیات و روایات روشن می گردد که فرد و جامعه زمینه ساز باید با ایجاد تحول معرفتی در خود، شرایط ظهور را محقق کنند. مهم ترین عواملی که سبب ایجاد تحول در فرد و جامعه می شوند، خانواده و نظام آموزش و پرورش هستند که بیشترین تأثیر را بر روی تربیت انسان می گذارند. این نهادها در نتیجه تربیت صحیح و مهدوی افراد، سبب تربیت صحیح و مهدوی جامعه زمینه ساز می گردند.

اهمیت و جایگاه امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه حضرت علی

زینب رحمانی / رتبه ۳

چکیده

در تحقیق پیش رو جایگاه و اهمیت امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) مورد بررسی قرار گرفته است. امر به معروف و نهی از منکر، دو فریضه بزرگ الهی و از فروع ده‌گانه دین مبین اسلام محسوب می‌شوند. درک اهمیت و جایگاه این فریضه عظیم، به بهترین نحو با بررسی اثرات و نقش آن در ابعاد و عرصه‌های گوناگون سیره ائمه اطهار (ع) قابل دستیابی است. با توجه به این که در میان امامان معصوم (ع) تنها حضرت علی (ع) موفق به تشکیل حکومت شد، سیره ایشان به عنوان نمونه‌ای عملی در برخورد با مفاسد و نابهنجاری‌ها، به عنوان الگو در تحقیق حاضر مورد توجه قرار گرفته است. در این تحقیق به مسائلی از قبیل مفهوم و اهمیت امر به معروف و نهی از منکر، ضرورت آن در بعد فردی و اجتماعی، فلسفه این حکم الهی، جایگاه آن در عرصه اعتقادی، فرهنگی و عرصه علم (فقه)، شرایط و وجوب این فریضه، و در نهایت روش‌ها، موانع، پیامدها و آثار ترک و انجام این فریضه از دیدگاه امام متقین پرداخته شده است. پژوهش حاضر با روش تحقیق - توصیفی و با مراجعه به منابع مکتوب، سایت‌ها و مقالات صورت گرفته است. در نهایت در بررسی اهمیت و جایگاه این فریضه از دیدگاه امام علی (ع) آشکار می‌گردد که جایگاه این فریضه، جایگاه سازندگی و آبادانی دنیا و آخرت، شناسایی دردهای خود و جامعه مسلمین و صوری برای حل آن‌ها و نیز جایگاهی برای تثبیت ایمان و مسئولیت‌پذیری و حساسیت به سرنوشت همدیگر و بالأخره جایگاه وظیفه‌شناسی و مهم‌تر از همه، جایگاه روح برای بدن و خروج از انفعال در همه شرایط است. نتیجه این که امر به معروف و نهی از منکر، به‌مثابه روش و ابزاری فرهنگ‌ساز برای رواج

جایگاه انصاف در حفظ حقوق شهروندی بانگه‌بر آرای قضایی امام خمینی

طاهره سادات نعیمی / رتبه ۲

چکیده

انصاف به معنای توجه به تمام ابعاد مسئله برای صدور حکمی که موجب اقناع وجدان عرف جامعه و فرد قضاوت‌کننده می‌شود، از مسائل مهم اخلاقی است که در گستره نظام اسلامی ایران برای حفظ حقوق شهروندان به کار می‌رود. انصاف را می‌توان نوعی برآیند اصول کلی حقوقی دانست که سختی قواعد را تلطیف ساخته و درون مایه عدالتی است که قوانین بر اساس آن وضع و ارائه شده است. پژوهش حاضر با این پرسش اساسی مواجه است که ماهیت انصاف و جایگاه آن در حفظ حقوق شهروندان بر اساس مبانی مطرح شده در قوانین و دیدگاه‌های امام خمینی (ع) چگونه و در قالب چه مؤلفه‌هایی بروز و نمود یافته است؟ از دید امام خمینی (ع) انصاف و عدالت یکی از پایه‌های مهم اجرای سیاست در حکومت است که رکن اساسی آن، به کارگیری قوه تعقل جهت جلوگیری از کجروی‌ها، هدایت و اصلاح جامعه اسلامی است و اساس سیاست، رعایت اصولی اخلاقی مانند انصاف و عدالت و اصولی عقلانی مانند عقل عملی است. مهمترین مصادیق و کاربرد انصاف برای حفظ حقوق شهروندان در قوانین کشور و آراء قضایی امام خمینی (ع) عبارت است از: (بنای اساسی بر بیگناهی شهروندان، آزادی عقیده، بیان و اشتغال شهروندان، حقوق آموزشی و پرورشی رایگان، امکانات اقتصادی برابر، ممنوعیت بیگاری و بردگی، هتک حرمت و...) که در پژوهش حاضر جهت ارائه مدلی پیشنهادی برای استمداد کارگزاران سیستم قضایی ایران انجام شده است.

جهاد، استقامت و پایداری، استقلال، وحدت کلمه و یکپارچگی، تولی و تبری، رعایت حقوق متقابل حکومت و مردم و عدالت، از عوامل ایجاد عزت اجتماعی است. از سویی موانعی چون عزت‌خواهی از غیر خدا، گناه، فقر، کبر و خودبرتربینی، حب دنیا، نیازمندی به خلق، بر سر راه عزت فردی وجود دارند که باید از آن‌ها دوری جست تا به عزت حقیقی دست یافت. نفاق و دوستی با کفار، زمام‌داری نالایق‌ها، ترک جهاد فی سبیل الله و حرکت اجتماع به سمت مال‌اندوزی، از جمله موانع عزت اجتماعی محسوب می‌شوند. این تحقیق با روش کتابخانه‌ای و توصیفی تدوین شده و به این مهم دست یافته که در میان آیات و روایات فراوان، فرمایش‌های حضرت زین‌العابدین (علیه السلام) آکنده از آموزه‌های عالی تربیتی در زمینه عزت است.

عصمت انبیاء از دیدگاه فریقین با رویکردی بر مسأله سهوالنبی

فاطمه غفوری / رتبه ۳

چکیده

مسئله عصمت انبیاء از جمله مهم‌ترین مباحث مطرح شده در کتب کلامی شیعه و اهل سنت است. این دو فرقه تقریباً در همه درجات عصمت انبیاء با اختلاف نظرهایی جزئی، متفق القول هستند، به جز مرتبه عصمت از سهو نسیان؛ به این صورت که اهل سنت، سر زدن سهو و نسیان و حتی بعضی از خطاها را از پیامبران پذیرفته‌اند و در کتب آن‌ها نیز داستان‌ها و روایاتی که به «سهوالنبی» معروف است، مبنی بر این عقیده وجود دارد؛ در مورد شیعیان اگرچه در برخی کتب روایی ایشان در رابطه با سهو پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)، احادیثی نقل شده است، ولی با دلایلی همچون وجود روایات معارض با این روایات، آن‌ها را رد کرده‌اند. با این حال، تعداد محدودی از علمای شیعه مانند شیخ صدوق، این روایات را پذیرفته‌اند و نظریه «سهوالنبی» را مطرح نموده‌اند. در این تحقیق، کلیاتی درباره بحث عصمت

معروف و محو منکر در راستای برقراری عدالت و جاری ساختن حق در جامعه و اجرای حدود الهی، حتی با ۲۵ سال صبر و خون دل خوردن برای حرکت به سوی معروف یا تمام نیکی‌ها و محو منکر قلمداد می‌گردد.

عزت فردی و اجتماعی از دیدگاه آیات و روایات

مرضیه راعی عباس‌آبادی / رتبه ۳

چکیده

انسان از آن جهت که حب به ذات دارد، موجودی کمال‌طلب است. عزت و عزتمندی به عنوان یکی از کمالات، همیشه مطلوب انسان و مورد تأکید خداوند در کلام نورانی وحی و روایات معصومین (علیهم السلام) بوده است. عزت در معنای خود، متضمن شدت و صلابت است و از نوعی مغلوب نشدن حکایت دارد. اگر این شدت و صلابت در برابر خوبی‌ها باشد، عزت ناپسند و اگر در برابر بدی‌ها باشد، عزت پسندیده شکل می‌گیرد. از جمله مصادیق عزت ناپسند می‌توان به خودداری از ایمان آوردن به خداوند متعال و رسولان الهی، امتناع از پذیرش امر به معروف و نهی از منکر، قدرت‌طلبی و غرور و حاجت و درخواست از خلق اشاره کرد. مصادیق عزت پسندیده، بهره‌مندی از آزادی درونی، تسلیم حق بودن، بنده خدا بودن، بهره‌مندی از آزادی اجتماعی، الهی و جاودانه بودن عزت و عزت آشکار توأم با ذلت نهان می‌باشد. عزت در بعد فردی، آزادی از هوای نفس، روحیه خوداتکایی، دوری از خودکم‌بینی و کینه، و مانع از ارتکاب گناه است، و در بعد اجتماعی، آزادی از اسارت ستمگران، استقلال فکری، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، و مانع تعدی و تجاوز به حقوق اجتماعی است. در آیات و روایات، هر یک از این دو دارای عوامل به وجود آورنده‌ای است. آگاهی و شناخت، دین خالص، توحید، تقوا، شرح صدر، پذیرش مسئله مرگ، احسان و فراگیری علوم مفید، از عوامل ایجاد عزت فردی است. رهبر الهی و اطاعت از او، کارگزاران متخصص و متعهد، اقتدار نیروهای نظامی،

نه‌تنها در فهم و استنباط صحیح از نصوص دینی کمک می‌کند، بلکه در یافتن راه‌حل‌های مناسب در جهت رفع اختلافات، از اهمیت بسزایی برخوردار است. اولین گام، مشخص کردن حوزه مشروعیت و دایره استنباطات فقهی است. هرم قانون‌گذاری در اسلام، مشتمل بر سه لایه است که بیانگر دامنه ثابتهات و متغیرات در احکام می‌باشد؛ لذا اختلاف آراء و فتاوی فقهی نه در ضروریات و لایه تأویل‌ناپذیر، بلکه در فروعات از احکام و لایه تأویل‌پذیر آن قابل طرح است. بنابراین اصول، قواعد کلان و احکامی که در رأس هرم قانون‌گذاری قرار دارند، جزء ثابت و لایتغیر شریعت اسلام محسوب می‌شوند و حوزه مشروعیت اجتهاد، در محدوده متغیرات از احکام قرار دارد؛ بر این اساس، خاستگاه‌های اختلاف را نیز باید در این جایگاه دنبال کرد. اما در بیان علل و عوامل اختلاف آراء، دیدگاه‌ها و ابعاد متعددی قابل بررسی می‌باشد که مهم‌ترین علل را می‌توان در دو بخش عوامل درون‌فقهی و برون‌فقهی پی گرفت. اختلاف در عوامل درون‌فقهی، از جمله اختلافات ناشی از اختلاف در منابع فقهی (منابع اصلی و تبعی) و نیز اختلاف در مبانی علمی مانند مبانی اصولی، کلامی، رجالی و فقه‌الحدیثی، از جمله مهم‌ترین و زیربنایی‌ترین مباحث در منشأ و خاستگاه اختلافات فقهی محسوب می‌شود؛ عوامل برون‌فقهی مانند نقش زمان و مکان در شناخت صحیح موضوعات و تطبیق با فروعات و نیز عوامل فردی و اجتماعی همچون منهج و مشرب فقهی فقها، نقش مدارس و مکاتب فقهی و نیز تأثیر محیط، باورها، هنجارها و حتی عوامل روان‌شناختی، از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. در این رساله سعی شده است بستر و علل اختلاف آراء را با بیان مصادیق و ثمرات فقهی آن‌ها، مورد بررسی قرار دهیم.

انبیاء و ضرورت و مراتب عصمت ایشان و نمونه‌هایی از مصادیق سهو که در طول تاریخ بیان شده است، مطرح گردیده و در انتها، روایات سهوالنبی و بررسی اجمالی آن‌ها و دیدگاه علمای شیعه و اهل سنت درباره این روایات آورده شده است. در پایان باید گفت اعتقاد به سر زدن اموری مانند سهو و نسیان از پیامبر امت اسلامی، به نوعی خطاها و اشتباهات خلفای سه‌گانه را نیز می‌تواند توجیه کند، اما ساحت پیامبر اکرم (ع)، بزرگ‌تر از آن است که گرد سهو و نسیان بر آن بنشینند.

خاستگاه‌های اختلاف در فقه امامیه با رویکرد به آرای فقهای معاصر از صاحب جواهر تا امام خمینی

خدیجه حامدی / رتبه ۳

چکیده

اختلاف آراء در فقه، یکی از مباحث مهم و تأثیرگذار در جامعه دینی است. این مسئله با توجه به پیشرفت علوم و گسترده‌گی موضوعات مستحدثه، ثمرات فقهی قابل توجهی را به دنبال دارد. مسئله اختلاف فتاوا همواره مورد توجه اندیشمندان و بزرگان این علم بوده و در جامعه امروز نیز به عنوان یکی از پرسش‌های مهم نسل جوان مطرح می‌باشد؛ این که چرا در بین آراء و نظرات فقها و علمای عظام، اختلاف وجود دارد؟ چرا در یک مسئله واحد، فقهی آن را واجب و فقهی دیگر، آن را مستحب می‌داند؟ اختلاف آراء در مسئله رؤیت هلال ماه، خمس پس‌انداز مسکن، غنا و موسیقی، شرط استطاعت حج، احکام دخانیات، مسئله نیابت در ذبح، تلقیح مصنوعی، کالبدشکافی، پیوند اعضا و... از جمله نمونه‌هایی هستند که علمای بزرگوار درباره آن‌ها دیدگاه‌های متفاوتی دارند. با توجه به تأثیر این اختلافات در یک جامعه دین‌دار، لزوم پرداخت ریشه‌ای به این مسئله

«روان»، برداشته شود. مطالعه روح، مدت‌ها موضوع تحقیق دانشمندان علم روانشناسی بوده و هست. بررسی آیات و روایات اسلامی نشان می‌دهد که اسلام از دیرباز در زمینه شناخت روح و روان آدمی، مبانی، رویکردها و اطلاعاتی را ارائه کرده است. نویسنده اثر، همسو با برخی صاحب‌نظران حوزه روانشناسی دینی بر این باور است که با مطالعه و بررسی آیات قرآن و روایات معصومین (علیهم‌السلام)، این نکته را می‌یابیم که مبانی شناخت بعد روانی انسان در قرآن و روایات اسلامی، با محتوایی غنی‌تر از آن‌چه امروز در غرب رواج دارد، مطرح شده است. روانشناسی اسلامی، در منابعی غنی و سرشار، چون قرآن کریم و فرمایشات معصومین (علیهم‌السلام) و در مرحله بعد از آن، در آثار اخلاقی علماء اسلام ریشه دارد. همچنین نویسنده معتقد است که روانشناسی اسلامی، انسان را بر اساس فطرت و ارزش‌های مطلق انسانی تحلیل کرده و حوزه‌هایی از روان آدمی، که روانشناسی غربی در تبیین صحیح آن توفیق نداشته را مورد بررسی و دقت نظر قرار داده است.

نقش عوامل خانوادگی و محیط در سعادت و شقاوت فرد

صفیه وردان / رتبه ۳

چکیده

«سعادت»، به معنای خوشبخت شدن و متضاد «شقاوت» است. هر فرد و گروهی با توجه به عقیده و دیدگاهش مصادیق متفاوتی برای آن ارائه داده است و به فراخور حال برای رسیدن به سعادت و خوشبختی تلاش و کوشش می‌کند. خانواده، محیط، توفیق الهی و اراده و اختیار، از مهمترین عوامل رسیدن فرد به سعادت است؛ در این میان، «خانواده» به لحاظ میزان تأثیر، نقش ممتازی دارد. گرچه هر کدام از این عوامل در جای خود حائز اهمیت‌اند اما تأثیر آنها به صورت «علت تامه» نیست بلکه به نحو اقتضاست. انسان می‌تواند با «اراده» تمام قوانین خانواده، وراثت، محیط و... را تحت تأثیر قرار دهد و یا بر آن‌ها غلبه کند.

آسیب‌شناسی ترجمه «غیر» در قرآن کریم

مریم علیپور / رتبه ۳

چکیده

ترجمه دقیق متون مقدس به طور کلی و قرآن کریم به صورت ویژه، ضرورتی انکارناپذیر است؛ چرا که مهم‌ترین راه ارتباط با دیگر ادیان آسمانی و معرفی دین اسلام به آنان، ترجمه قرآن به زبان‌های دیگر است. از همین روی مسلمانان از دیرباز در پی ارائه ترجمه‌هایی کامل و دقیق از قرآن به زبان‌های گوناگون بوده‌اند. وجود این حساسیت تلاش‌هایی را در این عرصه به دنبال داشته است. بررسی نمونه‌هایی از ترجمه‌های مشهور معاصر از واژه «غیر» و نقد، مقایسه و تحلیل هریک از آن‌ها و در نهایت معرفی ترجمه انتخابی برای هر آیه و نیز ارائه ترجمه پیشنهادی در صورت ناقص بودن تمامی ترجمه‌های مذکور، موضوع این مقاله را تشکیل می‌دهد. از نظر نویسنده، بسیاری از مترجمین به هنگام ترجمه واژه «غیر» در برخی آیات - که تعداد آن‌ها هم درخور توجه است - دقت لازم را نداشته که این امر خود سبب بروز خطاهایی در ترجمه کل آیه شده است. همچنین از نظر او، این انتظار وجود دارد که ترجمه‌های وفادار، از درصد دقت و صحت بالاتری نسبت به سایر ترجمه‌ها برخوردار باشد که متأسفانه در این مورد، چنین نیست.

بیمارهای روحی و راه‌های درمان آنها

زهرا یوسفی مصری / رتبه ۳

معرفی کتاب

دانش روانشناسی، به مفهوم امروزی آن، دانشی نوپا است که مدت مدیدی از ایجاد و استقلال آن نمی‌گذرد. «روانشناسی» دانشی است که از طریق آن تلاش می‌شود تا پرده از اسرار بعد درونی انسان یعنی

نوآوری‌های امام خمینی در اصول فقه

فاطمه جعفری نسب / رتبه ۳

چکیده

امام خمینی (ع) از اندیشمندان برجسته جهان اسلام است که جامع علوم معقول و منقول بوده و صاحب تفکرانی وسیع می‌باشد، اما با این حال، وسعت شخصیت سیاسی امام موجب گردیده تا ابعاد علمی ایشان تحت‌الشعاع قرار گیرد. متأسفانه مشهود است که با گذشت سال‌ها از وقوع انقلاب اسلامی به رهبری این عالم مجاهد، همچنان وجوه شخصیت علمی ایشان در پس پرده است؛ طوری که بسیاری از آراء و مبانی او حتی نزد فضایی حوزه، ناشناخته مانده و یا تصویر ناقصی از آن ارائه می‌شود. در این میان با توجه به نقش ابتکارات امام در علم اصول فقه به عنوان علمی که پیمودن مسیر اجتهاد و بهره‌گیری از توان فقهی، جز بدان کارساز نیست، تحقیق حاضر درصدد برآمده است تا با کنکاش در آثار اصولی امام، نوآوری‌های ایشان در این زمینه را تبیین کند. ابتکارات امام خمینی (ع) در دو حوزه طرح اندیشه‌های نو و همچنین بهره‌برداری‌های بدیع و مبتکرانه از آرای اصولیون پیشین مشهود می‌باشد. تأسیس نظرات و ابتکاراتی اساسی از جمله نظریه خطابات قانونی، در همین راستاست. پرهیز از ورود دقایق فلسفی و دخالت احکام امور حقیقی در اصول فقه به عنوان علمی اعتباری، از دیگر ابتکارات ایشان است. ایجاد تحولاتی شکلی در اصول فقه با تلاش در پیرایش آن، از مباحث زاید و کم‌فایده از دیگر نوآوری‌های امام می‌باشد. با توجه به کتب اصولی امام، ابتکاراتی در ضمن مباحث مطروحه توسط متقدمان اصولی نیز وجود دارد که تحلیل‌ها و تقریب‌هایی نو در زمینه مباحث وضع، اجتماع امر و نهی، مثبتات ادله و... از جمله آن‌هاست. شایان ذکر است نوآوری‌های امام خمینی (ع)، آثار و نتایج مهمی در فقه و اصول بر جای گذاشته و برخی مشکلات و مسائل این دو علم را برطرف نموده است.

فراهم بودن عوامل و شرایطی چون خانواده و حضور در جامعه‌ای سالم و صالح، راه رسیدن فرد به سعادت را هموار و سریع خواهد کرد و نامساعد بودن شرایط، راه را سخت و دشوار مینماید و اراده‌ای قوی و تلاش و کوشش مضاعفی را از فرد می‌طلبد.

مبانی قرآنی و روایی خطبه‌های امام حسین (از مدینه تا کربلا)

فاطمه حاج ابراهیم زرگر / رتبه ۳

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی مبانی قرآنی و روایی خطبه‌های امام حسین (ع) از مدینه تا کربلا پرداخته و این مبانی را با توجه به تفاسیر و روایات، مورد بررسی و تحلیل قرار داده است. در این تحقیق، خطبه‌های امام (ع) با توجه به مخاطبین آن که عموم مردم، اصحاب و دشمنان باشند، دستبندی شده است. امام (ع) در خطبه‌شان در برابر عموم (فصل اول) اعلام می‌کنند که به تقدیری که از جانب خداوند برایشان رقم خورده، راضی و صابرند و امید به لقای الهی دارند. همچنین امام (ع) در خطبه‌شان در برابر اصحابشان (فصل دوم)، خبر از محل شهادت آن‌ها و حوادث آینده (رجعت) می‌دهند و برکت خود برای اهل زمین را تشریح می‌نمایند. همچنین امام (ع) در خطبه‌هایشان در برابر دشمنان، آنها را از عهدشکنی دور می‌کنند و راهی را که آن‌ها در پیش گرفته‌اند، کفر بعد از ایمان دانسته و از آن‌ها می‌خواهند فریب دنیا را نخورده و تقوا داشته باشند و در نهایت خودشان به خدا توکل می‌کنند. پژوهش حاضر به دو طریق، هدف خود را دنبال کرده است: ۱- بررسی آیات و روایاتی که به طور مستقیم از زبان حضرت (ع) بیان شده و ارتباط آن‌ها با فضای کلی خطبه؛ و ۲- بررسی آیات و روایات مرتبط با کلام امام (ع) و نمایش نحوه ارتباط آن با فضای بحث خطبه. روش این تحقیق، بنیادی، تحلیلی و مسئله‌محور بوده و جمع‌آوری اطلاعات در آن به روش کتابخانه‌ای صورت گرفته است.

بر این است که انسان به غرض اصلی آفرینش برسد و قاعده لطف و حکیم بودن ذات باری تعالی اقتضاء دارد که شرایط، وسایل و چگونگی رسیدن به شناخت صحیح را در کاملترین نسخه سعادت بشری و بوسیله آخرین فرستاده خود بیان نماید. انجام پژوهش و بررسی جوانب مختلف شناخت بدون تشریح مبسوط استدلال‌های غامض و پیچیده فلسفی در خصوص ماهیت، کیفیت و اثبات شناخت و نقد و بررسی دیدگاه فیلسوفان و صاحب نظران غربی و اسلامی در باب شناخت و معرفت شناسی برای همگان مفید است؛ هرچند در مراجعه به نص آیات، تقسیم بندی‌ها و مرزبندی‌هایی در موضوع شناخت به صراحت به چشم نمی‌خورد، اما با توجه به محتوا و مفهوم برخی آیات هم راستا و با بهره گرفتن از تألیفات دانشمندان اسلامی و مفسران قرآنی، می‌توان قائل به وجود این مباحث در مصحف شریف گردید.

پاسخگویی قرآن به نیازهای انسان معاصر

سمیه صبادی / رتبه ۳

معرفی کتاب

از یک سوی، انسان را موجودی می‌دانیم نیازمند که با توجه به اقتضائات زمان، حاجت‌ها و نیازهای متحول و متنوعی پیدا می‌کند. از دیگر سوی، قرآن را نیز کتابی مقدس، راهنما و راهگشا می‌دانیم و معتقدیم تا بشر وجود دارد، قرآن می‌تواند برای رفع نیازهای او منبع معرفتی لایزال و کفایت کننده باشد. اما سؤال اساسی آن است که: متنی که هرگونه تغییر در آن راه نخواهد داشت، چگونه می‌تواند پاسخگوی نیازهای بسیار متحول و متنوع بشری باشد که مستمرا در حال تغییر است؟ برای ارائه پاسخ، ابتدا لازم است مبادی تصویری و تصدیقی مسأله به درستی تبیین گردد. مبادی تصویری موضوع عبارتند از: «مقتضیات زمان»، «قلمرو قوانین قرآن و ملاک تغییر و ثبات آنها» و مبادی تصدیقی آن، مسأله «ثبات و تغییر نیازهای بشر» است. مسأله پاسخگویی قرآن به نیازهای بشر، از آن جهت که با

بررسی حجیت مفهوم وصف و تطبیق آن بر مسائل فقهی بانوان در ابواب مختلف

اعظم غیبی / رتبه ۳

چکیده

مفهوم وصف، یکی از اقسام مفهوم مخالف و به معنای انتفای حکم موصوف به هنگام انتفاء و وصف و عدم بقای حکم موصوف، با جایگزین شدن وصف دیگر است. این مفهوم در استنباط احکام شرعی و فروع فقهی، جایگاه مهمی دارد. بحث در حجیت این مفهوم، موجب شکل‌گیری سه دیدگاه برجسته شده است. اصولیون بر این نظرند که هر کجا بتوان ثابت نمود که وصف علت تامه و انحصاری حکم بوده و حکم طرف ربط منطوق نیز طبیعی و سنخ حکم است، نه شخص حکم، وصف مفهوم خواهد داشت و نیز در جایی که قرینه‌ای بر مفهوم داری وصف وجود داشته باشد، وصف مفهوم فی‌الجمله‌ای خواهد داشت و در این اختلاfi نیست. در بررسی مفهوم وصف در ابواب مختلف فقهی، در زمینه احکام فقهی بانوان، با کاربردهایی از این مفهوم روبه‌رو شدیم. این مسئله، بیانگر این است که اگرچه غالب اصولیون برای وصف، مفهومی قائل نیستند، برخی از آنان در پاره‌ای از استنباط‌های فقهی خود، پایبند نظرات اصولی خویش نبوده و از این مفهوم استفاده نموده‌اند.

بررسی مسأله شناخت در قرآن

سحر لطفی / رتبه ۳

چکیده

«شناخت» از بنیادی‌ترین موضوعاتی است که از جانب قرآن و معصومین علیهم السلام و اندیشمندان مورد توجه قرار گرفته است. همچنین نخستین شرط لازم برای انتخاب کردن، مسئولیت‌پذیری و رسیدن به مقصد، داشتن علم و ادراک نسبت به موضوعات است. تمام علوم و یادگیری‌ها از طریق شناخت حاصل می‌شود و اوج سعادت آدمی در گرو کسب معرفت است. اراده خداوند

معناشناسی واژه ظهور در قرآن و روایات تفسیری

سمیه محمدنیا / رتبه ۳

چکیده

معناشناسی واژگان قرآنی یکی از مقدمات فهم آیات قلمداد می‌شود. برای معناشناسی روش‌هایی مطرح شده که رویکرد جدیدی در پژوهش‌های قرآنی تلقی می‌شود که به دلیل کشف حوزه‌های معنایی جدید و امکان دستیابی به وجوه مختلفی از مفاهیم قرآنی، مورد توجه متفکران و پژوهشگران اسلامی قرار گرفته است. در این تحقیق هم، وجوه مختلفی از مفاهیم واژه «ظهور» در قرآن، بر محور رابطه معناشناسانه نگارش شده است. مشتقات ریشه‌ی «ظَهَرَ» در ۵۹ مورد، به کار رفته است که با بررسی دیدگاه سنتی در فرهنگ لغات‌ها، به دست آمد که بعضی از ساخت‌ها مانند: ظهور به معنای اسمی، با معناشناسی ظهور ارتباط ندارند، لذا مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. اگر به درجات معنایی واژه‌ی مذکور توجه کنیم، بالاترین موقعیت نگاه اسمائی به اسم الظاهر است، و در میانه‌ی بحث به ظهور امرالله و در پایین‌ترین درجه‌ی معنایی به معنای پشت می‌رسیم. در دیدگاه سنتی، لغت‌شناسان و به خصوص مفسران، در توضیح آیات مطالبی را بازگو کرده‌اند اما در نگاه معناشناسانه به طور خاص روی معناشناسی و درجات معنایی این واژه به صورت هم‌نشین و جانشین و متقابل، توجه شده است. در مطالعه فرهنگ لغت‌های عمومی عربی، فرهنگ لغت‌های تخصصی قرآنی - حدیثی و تفاسیر مشخص نمود در این کتب، اصلی‌ترین مؤلفه معنایی «ظهور»، آشکار بودن است، در حالی که با رویکرد معناشناسانه مشخص شد اولین و قویترین مؤلفه معنایی ظهور شخص امام زمان (ع) همراه با غلبه بر تمام ادیان است.

مسأله خاتمیت نیز در ارتباط است، در علم کلام، از آن جهت که در مسأله قلمرو دین مطرح است در فلسفه دین و از جهات دیگر به مسأله حقوق و فقه و تفسیر مربوط می‌شود. نویسنده در این کتاب کوشیده است به سوالات فوق پاسخ داده و خواننده را تا حدودی با راه کارهایی که قرآن کریم در پاسخ به نیازهای بشر ارائه داده است آشنا کند.

تأثیر اختلاف آرای ادبی در تفسیر آیات کلامی با محوریت آیات ولایی

زهرا صادقی چهار ده / رتبه ۳

چکیده

تحلیل ادبی آیات الهی که شامل واژه‌شناسی، بررسی اعراب و ترکیب جملات، بلاغت و زیباشناسی عبارات می‌شود، در فهم و تفسیر صحیح آیات نقش بسزایی دارد؛ از این رو نوشتار حاضر با توجه به جایگاه ویژه علوم ادبی در نزد مفسران و نیز اهمیت مسئله ولایت و اختلاف دیدگاه فرق اسلامی در مورد آن، تأثیر اختلاف آرای ادبی را در تفسیر آیات کلامی با محوریت آیات ولایی مورد بررسی قرار داده است تا روشن شود پندارهای ادبی مختلف در این آیات چگونه می‌تواند تفاسیر متعدد را نتیجه دهد و تا چه اندازه اختلاف آرای ادبی با اختلاف آرای فرق اسلامی در مسئله ولایت منطبق است. بدین منظور این رساله، شامل سه بخش است: بخش آغازین آن به طرح کلیات موضوع و مفهوم‌شناسی اختصاص یافته است؛ در بخش دوم با معرفی علوم و مکتب‌های ادبی، جایگاه علوم ادبی و اعتبار آن در فهم دقیق آیات الهی بیان شده است؛ و در بخش نهایی با معرفی آیات ولایی، اختلاف آرای ادبی در وجوه مختلف لغت، صرف و نحو، بلاغت و نمود این اختلاف آراء در تفسیر هر آیه، مورد بررسی قرار گرفته است و سپس با نقد و نظر، تحلیل ادبی هماهنگ با ظاهر آیات و منطبق با معارف نورانی صاحبان وحی روشن شده است. این اثر با رویکرد تحلیلی و با روش گردآوری مطالب به شیوه کتابخانه‌ای و بهره‌مندی از منابع متعدد ادبی، تفسیری، کلامی و روایی از قدما و معاصرین سامان یافته است.

معارف دعاهای حضرت رسول اکرم در قرآن

سمانه نوروزی / رتبه ۳

چکیده

در این پژوهش، «معارف دعاهای حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله در قرآن»، مورد بررسی قرار گرفته است. دعا در لغت به معنای طلب و در اصطلاح عبارت است از اینکه دعا کننده نظر مدعو را به سوی خود متوجه کند و پس از طلب توجه، فایده و نعمتی را از وی درخواست نماید. فلسفه دعا، اظهار به فقر و نیاز انسان و غنای خداوند است. دعا جایگاه والایی دارد، دعا، نوعی عبادت است و از جمله سلاحهای مؤمن و انبیاء است. در قرآن کریم، به تعدادی از دعاهای انبیاء و سایرین همچون مهاجرین و انصار اشاره شده است؛ اما از این میان، دعاهای حضرت رسول به دلیل الگو بودن حضرت و ویژگیهای خاص دعاهای ایشان، مانند تعلیمی بودن، جامعیت در پرتو خاتمیت و همچنین آغاز شدن دعاهای ایشان با ذکر ربوبیت الهی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ لذا بررسی معارف ادعیه ایشان ضرورت دارد تا همه بشر بیاموزند چه چیزهایی را از خداوند طلب کنند. برخی دعاهای حضرت، به عوامل رشد و تکامل بشر و برخی به مضار و موانع زندگی او را اشارت دارد. صدق، علم، احترام به پدر و مادر، حکم بر حق، از جمله نیازها و بایدهای زندگی بشر است که حضرت در دعاها از خداوند متعال طلب نموده است؛ همچنین، نبودن در میان ظالمان هنگام عذاب، پرهیز از شیطان و همزات او و طلب غفران گناهان نیز از جمله مضاری است که حضرت دفع آن را از خدا طلب کرده است. جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق بر اساس روش کتابخانه‌ای و با استفاده از کتب لغوی و به خصوص تفسیری سامان یافته است.

محدوده دخالت حکومت اسلامی در حریم خصوصی

حکیمه ایزدی / رتبه ۳

چکیده

حق حریم خصوصی، یکی از حقوق مسلم انسان‌ها در تعاملات اجتماعی ایشان با دیگران می‌باشد. گرچه این اصطلاح برای اولین بار در مجامع غربی مطرح شده است، لکن مبانی آن را به وضوح می‌توان در تاریخ اسلام مشاهده نمود و این دین را از حامیان حقیقی حریم خصوصی شمرد. تحقیق حاضر درصدد است که با بیان مبانی فقهی حریم خصوصی، زوایا و موارد قلمرو آن را تبیین نماید و نقش حکومت اسلامی در جهت حفظ یا مداخله در این حوزه را مشخص سازد. یکی از مهم‌ترین مبانی حریم خصوصی، قاعده تسلیط و عدم ولایت اشخاص نسبت به یکدیگر است. این قاعده، از قواعد اولیه شمرده می‌شود که در مقام تعارض با قواعد ثانوی و حکومتی، مقید و محدود می‌شود. فقها عنصر مصلحت را از مهم‌ترین مبانی قواعد حکومتی و ثانوی برشمرده‌اند و بر اساس آن، در موارد تراحم احکام با هم، مرجع تشخیص مصلحت، با رعایت قاعده اهم و مهم، مصلحت اهم را بر مهم مقدم می‌دارد. بنابراین گرچه حفظ حریم خصوصی در اسلام با ملاک مصلحت فرد، مورد توجه قرار گرفته است، اما در جایی که حفظ این مصلحت، موجب نابودی مصالح اهم دیگر در حوزه اجتماع شود، از آن صرف‌نظر نموده و مصالح حکومت و نظام مقدم می‌شود؛ لذا متصدی امر حکومت که همان فقیه جامع‌الشرائط است، با تشخیص مصالح اهم و تطبیق آن بر موارد، می‌تواند در حریم خصوصی افراد وارد شود که این ورود گاه به صلاح خود فرد است و گاه به مصلحت عموم افراد جامعه.

مدیریت فکر در نهج البلاغه

معصومه مرادی / رتبه ۳

چکیده

تفکر و مدیریت آن در نهج البلاغه که آئینه‌ی تمام‌نمای قرآن کریم است، از مباحث مطرح در حیطه‌ی مباحث مختلف انسان‌شناسی و خداشناسی می‌باشد. واژه «تفکر» معنای «فعالیت هدفدار ذهن» را در خود جای داده است که در حوزه‌ی ادراکات نظری و عملی برای حل مسائل مجهول به کار می‌رود و هم‌پایه‌ی واژه‌هایی چون تدبیر، تعقل، تأمل و تفقه و متضاد معانی همچون جهل، خرق، سفه و جنون می‌باشد. قوه‌ی اندیشه‌ورزی امری خدادادی است نه اکتسابی ولی این خود مستلزم به فعلیت رساندن این قوه در مسیر تکامل است. از منظر نویسندگان، بهترین راهکار برای تکامل بخشیدن به این قوه، بهره‌گیری از کلام معصومین (علیهم السلام) بالاخص امام علی (علیه السلام) است. یافتن جریان‌های جایز نظری همچون تفکر در صفات خداوند راهنماشناسی، معادشناسی و نیز تشخیص موضوعات غیر جایز همچون تفکر در ذات خدا، تفکر در گناه و لذات و... ما را در مدیریت تفکر رهنمود می‌کند. در بیانات حضرت علی (علیه السلام) نفس آماره و نفسانیات، در بردارنده کلیه عواملی است که نیروی متضاد و متزاحم با نیروی تفکراند و در دو قلمرو شهوی و غضبی از سیر و سلوک عادی فکر جلوگیری می‌کند. جدا از پاک‌سازی نفس از صفات شهویه و غضبیه، با توجه به بیانات حضرت، عواملی یافت می‌شود که موجب رشد و شکوفایی قوه‌ی تفکر می‌شود که عبارتند از: مشورت کردن، عبرت‌آموزی و علم‌آموزی. در نهایت، مدیریت تفکر، دستاورد و آثار خاص خود را بر زندگی فردی انسان و نیز زیست اجتماعی او می‌گذارد؛ از جمله دستاوردهای فردی، می‌توان به: تقوا، فهم دینی، تلاش، پرهیز از دوستی نابخردان، کسب عبرت، سکوت بجا و عاقبت نیکو و به آثار اجتماعی: اطاعت از رهبری شایسته، بهره‌گیری آدمی از منابع طبیعی و نهی از منکر اشاره داشت.

نظم در اجرام آسمانی و ارتباط آن با ناظم در آیات و روایات

مرضیه نوراهان / رتبه ۳

چکیده

در آیات و روایات، بررسی «نظم» در اجرام آسمانی و ارتباط آن با ناظم، یکی از راه‌های شناخت خدا و انجام وظایف بندگی قلمداد شده است. مهمترین نشانه‌های وجود توازن در جهان، این حقیقت است که اجرام آسمانی از مسیر حرکت مشخصی پیروی می‌کنند. تمامی ستارگان، سیاره‌ها و قمرها همگی دور محورشان چرخش می‌کنند و هم‌زمان همراه با منظومه‌ای که جزء آن هستند دور می‌زنند. خداوند متعال چندین بار در قرآن به این نظم اشاره کرده و به لزوم تفکر در آن تأکید می‌کند. لذا در این تحقیق سعی شد با پاسخگویی به این سؤال که «چگونه از نظم در اجرام آسمانی وجود ناظم و صفات او را می‌توان اثبات کرد؟» بیش از پیش توجه همگان را به تفکر در آیات الهی جلب نموده و با بررسی این آیات و رجوع به تفاسیر آنها و منابع روایی، نظم را در قسمتی از پدیده‌های هستی یعنی اجرام آسمانی تبیین کند و آن را مقدمه‌ای بر برهان نظم قرار داده (صغرای برهان نظم) و با مقدمه دیگر آن یعنی هر نظامی به حکم عقل نیازمند ناظمی آگاه و تواناست که آن را پدید آورده است (کبرای برهان نظم) وجود ناظم و نیز قدرت، وحدانیت و حقانیت کلام ناظم را اثبات کند و در نهایت با همان برهان نظم مورد قبول همگان - اما این بار با اثبات و تبیین نظم در اجرام آسمانی - راه هرگونه شک و شبهه را بر کسانی که غرض سوئی ندارند ببندد. این تحقیق زیر شاخه‌ای از علوم قرآن و علم کلام است و به اعجاز علمی قرآن و در حقیقت اعجاز نجومی کلام الهی می‌پردازد.

مطالعه تطبیقی خود آگاهی از منظر قرآن کریم، روایات و روانشناسی

فاطمه اسفندیاری / رتبه ۳

چکیده

مسئله‌ی بحران هویت، نقش بسزایی در عدم سلامت روانی افراد دارد. توجه خاص قرآن کریم به مقوله‌ی درمان نفس، تزکیه‌ی روح و ویژگی‌های انسان خودآگاه، و توصیه‌های کاربردی و عملی ائمه معصومین (علیهم‌السلام) نیز مکمل مضامین آلی قرآن می‌باشد. مطالعات تطبیقی و عرض‌های یافته‌های نوین و تحقیقات بشری به قرآن کریم و روایات، در جهت یافتن صحت و سقم مطالعات روان‌شناختی و به جهت زدودن خلأهای احتمالی موجود در روان‌شناسی فرضیه‌ی اصلی این پژوهش می‌باشد که با محوریت مطالعات دینی انجام پذیرفته است. این پژوهش با روش توصیفی و در برخی موارد علی، با ابزار کتابخانه‌ای به بررسی مسئله‌ی پیش رو پرداخته است. دست‌آورد مطالعات تطبیقی، بیان‌گر این است که علم روان‌شناسی، مفهوم خودآگاهی را محدود به درمان بیماری و یا حداکثر پیشگیری از آن می‌شمارد و این در حالی است که اسلام، دامن‌های حیات را گسترده‌تر از این حیات مادی دانسته و با برنامه‌ریزی، هدف‌گذاری، ارائه‌ی راه‌حل مناسب در بحران‌ها، شناخت موانع موجود و معرفی آن و بسیاری موارد دیگر، در جهت سعادت‌مندی انسان و رضایت و خوشنودی وی، برای این جهان و هم برای آخرت وی، برنامه‌های منسجم و مدوّن‌ی را بیان نموده است. از روان‌شناسی به عنوان ابزاری برای دستیابی به آموزه‌های حقیقی قرآن و روایات و استفاده از آن در زندگی واقعی می‌توان بهره گرفت. شناخت مقدمات نظری چون شناخت استعدادها و نقص‌ها، و شناخت مقدمات عملی چون خودسازی و تزکیه، از عوامل چنین فرجامی محسوب می‌شود و آثاری چون خودشناسی، خداشناسی، اعتدال درونی، ظهور استعدادهای بالقوه، مسئولیت‌پذیری و قانون‌پذیری را به همراه دارد.

امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه فقهای امامیه و شیوه‌های نوین آن

زهرا جالو / رتبه ۳

چکیده

امر به معروف و نهی از منکر از مهم‌ترین واجبات موکد اسلام است، که در ورطه فراموشی سپرده شده، در حالیکه آیات و روایات متعددی، یکی از عوامل قطعی هلاکت و نابودی جوامع در طول تاریخ را ترک این سنت الهی بیان نموده است. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف بررسی مبانی فقهی امر به معروف و نهی از منکر با استفاده از منابع اسلامی، و با بیان نظرات و ادله فقهاء امامیه، سعی در تبیین جایگاه این فریضه الهی در فقه اسلامی دارد و در پاسخ به این سؤال که امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه فقهاء امامیه چیست؟ بیان می‌کند که فقهاء با استناد به ادله چهارگانه آن را واجب، و در ردیف ضروریات دین مبین اسلام یاد کرده و منکر آن را در صورت آگاهی از لوازم انکار کافر شناخته‌اند. همچنین اقوی این است که وجوب امر به معروف و نهی از منکر «کفایی» است. فقهاء برای اجرای صحیح این فریضه، شرایطی را بیان کرده اند، که از سه رکن: ۱- آمر و ناهی؛ ۲- مأمور و منهی؛ ۳- فرآیند (عمل) تشکیل می‌شود، که البته توافق کلی میان فقهاء درباره همه مصادیق آن وجود ندارد، اما در نهایت همگی بر این مطلب اذعان دارند که در صورت عدم توجه به این شرایط، چه بسا ممکن است، آمر یا ناهی در امر به معروف و نهی از منکر دچار خطا و اشتباه شود. از سوی دیگر، فقهاء با استناد به بعضی از روایات، برای این فریضه، قائل به مراتب ثلاثه شده‌اند؛ با توجه به اینکه معروف و منکر در عصر کنونی مصداق‌های جدیدی به خود گرفته، پس باید با اتخاذ شیوه‌های نوین و با به کارگیری ابزارهای جدید در فضای حقیقی و مجازی، امر به معروف و نهی از منکر نمود.

وحی و چگونگی آن از منظر علامه طباطبایی و فخر رازی

اعظم عرب سرخی / رتبه ۳

چکیده

«وحی» نوعی سخن گفتن آسمانی است که از طریق حس یا تفکر عقلی قابل درک نیست و کسی جز پیامبر، شایستگی دریافت چنین پیامی را ندارد. کمال، سعادت و رستگاری انسان در گرو فهم وحی است که از طریق پیامبران الهی دریافت شده و بدون آن هرگز به کمال مطلوب نخواهد رسید. «وحی» از آن جهت که پیامی از جانب خدا و نشان‌دهنده مسیر هدایت بشر است، از دیرباز در کانون توجه اندیشمندان مسلمان قرار داشته و هر کدام از متکلمان، عارفان و حکیمان از منظر خویش، «وحی» را مورد بررسی قرار داده‌اند. نویسندگان در اثر حاضر، تلاش کرده این پدیده را از منظر «علامه طباطبایی» و «فخر رازی» مورد تحلیل و بررسی قرار دهد. وحی از دیدگاه این دو اندیشمند، از مقوله «کلام» است که پیامبر (ص) با نفس مبارک خویش آن را دریافت می‌کرده است. از نظر علامه طباطبایی، وحی از سنخ علم حضوری است؛ لذا جایی برای شک و تردید در آن وجود ندارد ولی از نظر فخر رازی باید معجزه‌ای اقامه می‌شد تا پیامبر (ص) اطمینان حاصل کند که این، فرشته وحی است که با او سخن می‌گوید. به عقیده هر دو اندیشمند، وحی مصون از خطاست و پیامبر (ص) هیچگاه در مراحل دریافت وحی دچار خطا و اشتباه نشد؛ همچنین هر دو معتقدند که وحی بعد از پیامبر اسلام (ص) قطع گردید.

مساجد، کارکردها، آسیب و چالش‌های فراوی آن

زهرا درجزینی / رتبه ۳

چکیده

همه ادیان، عبادتگاه‌هایی دارند که از قداست و احترامی خاص نزد آنان برخوردار است. این معابد در ادیان توحیدی تحت عناوین صوامع، بیع، صلوات و مساجد یاد شده‌اند: «و لولا دفع الله الناس بعضهم لبعض لهدمت صوامع و بیع و صلوات و مساجد» (حج، ۴۰)؛ «اگر خداوند ظلم و تجاوز بعضی از مردم را به وسیله بعضی دیگر دفع نکند، صومعه‌ها و کنیسه‌ها و کلیساها و مساجد ویران می‌گردند». در فرهنگ اسلامی، برترین و مقدس‌ترین مکان برای مسلمانان، مساجد معرفی شده است. با نگاهی گذرا به تاریخ مساجد درمی‌یابیم که مساجد علاوه بر نقش محوری خود که عبادت باشد، کارکردهای گوناگون دیگری نیز دارند. مساجد در صدر اسلام، مرکز سازماندهی، برنامه‌ریزی و محل فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی، اجتماعی، سیاسی، نظامی و اقتصادی محسوب می‌شد و در حقیقت، بزرگ‌ترین سازمان مدنی امت اسلام به شمار می‌رفت. در عصر کنونی، مساجد، بسیاری از کارکردهای خود را در ابعاد مختلف از دست داده‌اند. این مشکل به واسطه عوامل مختلف فردی؛ مانند بحران هویت دینی، میل به راحت‌طلبی و عدم آشنایی کافی از اسلام و مشغولیت به امور دنیوی، و یا عوامل خانوادگی؛ مانند عدم آموزش الگویی در رفتار والدین، و عوامل اجتماعی؛ مانند تهاجم فرهنگی و نارسایی مدارس، و عوامل سیاسی؛ مانند رواج تفکر سکولاریسم، و عوامل مربوط به خود مساجد؛ مانند آسیب‌های زیربنایی، آسیب‌های مدیریتی، آسیب‌های فیزیکی و ظاهری، آسیب‌های کارکردی و برنامه‌ای به وجود آمده است. این عوامل موجب شده است که مساجد از بعد عبادی نتوانند نقش خود را در ایجاد آرامش نمازگزاران و قرب الی الله

ترس و مدیریت آن با تأکید بر سیره حضرت امیر از منظر نهج البلاغه

الهام محمدی / رتبه ۳

چکیده

این پژوهش با هدف تبیین راه کارهای مدیریت ترس با تأکید بر سیره حضرت امیر (علیه السلام) از منظر نهج البلاغه ارائه می شود. ترس یکی از هیجانات اصلی به شمار می رود که اگر به شیوه صحیح کنترل شود، سودمند و چنانچه به درستی مهار نشود اسباب زبونی و ضعف نفس است. در این زمینه، بحث ویژه ترس از خداوند موجب تلاش برای وصول به مراتب والای تکامل انسانی می شود. آنچه مهم است نحوه برخورد و رو به رو شدن با هیجان ترس برای رسیدن به آرامش و امنیت درونی است. پروردگار بهترین شیوه امتثال فرامین الهی را از طریق معصومین (علیهم السلام) الگوسازی کرده است. بیانات حضرت امیر (علیه السلام) در باب چگونگی مدیریت ترس در طی طریق الی الله، الگوی رفتاری شایسته ای در این زمینه در اختیار انسان می گذارد. این تحقیق به روش کتابخانه ای در بخش مفهوم شناسی، از منظر نهج البلاغه و روانشناسان، شبکه معنایی درباره واژگانی که پیرامون مفهوم ترس کاربرد معمول و شایع تری دارند، ارائه می دهد. سپس به شیوه تحلیلی توصیفی، منزلت و جایگاه اقسام ترس (ممدوح یا مذموم)، عوامل سازنده و ناروا و آثار ترس را بررسی و یافته های تحقیق را در سه بُعد شناختی با بیان رویکردهایی همچون یقین، تفکر، اندیشه ورزی و ... بُعد رفتاری با رویکردهای تضاد و سرزنش و در بُعد عاطفی با رویکردهای امید، تقوا و ... مطرح و راهکارهای مدیریت و کنترل این هیجان را با تأکید و استناد بر سیره حضرت امیر (علیه السلام) در نهج البلاغه، ارائه می دهد.

به خوبی ایفاء کنند. همچنین به علت عدم استفاده از تجهیزات فرهنگی روز و عدم رعایت اصول و مبانی تبلیغ و فقدان غنی سازی کتابخانه ها و کلاس های آموزشی در مساجد، شاهد کم رنگ شدن کارکرد فرهنگی آن هستیم. کارکرد سیاسی مساجد نیز به علت استفاده ابزاری از دین توسط برخی متولیان و فاصله گرفتن پایگاه های بسیج از اصول و آرمان های مقدس، دچار آسیب شده و در بعد اقتصادی نیز مساجد به علت فقدان منابع درآمد مستمر و کمبود صندوق های قرض الحسنه، دچار ضعف گردیده است. بر این اساس بر متولیان امور فرهنگی واجب است این معایب را بررسی کرده و برای رفع آن ها، چاره ای بیندیشند.

بررسی عملیات روانی در حکومت امیر المومنین

زهرا سادات مینایی / رتبه ۳

چکیده

هدف از «عملیات روانی»، جلب نگرش ها، باورها و افکار افراد به سمت و سویی است که برپاکننده جنگ در نظر گرفته است. این جلب افکار، بر پایه تبلیغات استوار است و حاصل آن، تغییر در ساختار شخصیت و رفتار فرد خواهد بود. جنگ روانی، بسته به محتوا و هدف آن، می تواند مثبت یا منفی باشد؛ یعنی هم طرفداران حق و حقیقت از تبلیغات برای تغییر در رفتار و اندیشه جبهه باطل سود می جویند و هم سپاهیان کفر و شرک، آن را علیه سپاه حق به کار می برند؛ با این تفاوت که جبهه حق، تنها در محدوده شرع اجازه بهره گیری از آن را دارد. نویسنده با توجه به اهمیت این مسأله در عصر حاضر، در این اثر تلاش نموده مسئله عملیات روانی را در عصر امیر المومنین (علیه السلام) مورد بررسی قرار دهد؛ در دوران حکومت امیر المومنین (علیه السلام) دشمن، بسیاری از مصادیق جنگ نرم را در جامعه پیاده کرد و از این طریق سه جنگ برپا کردند که این امر به تزلزل حکومت حضرت منجر شد.

قاطعیت توأم با مدارا در مدیریت اسلامی از دیدگاه امام علی

طاهره لطیفیان/رتبه ۳

چکیده

موضوع اخلاقی قاطعیت و مدارا، در علوم مختلف اخلاقی، سیاسی، اجتماعی و... قابل تأمل است. در این نوشتار با رویکرد قرآنی و روایی و تاریخی، به آن پرداخته شده است. اجرای دستورات اسلامی در ابعاد اجتماعی، نیازمند تشکیل حکومت اسلامی است. بنابراین، تعادل همه جانبه، از ضروریات حکومت اسلامی و مدیریت اسلامی بوده و آنچه در نحوه اعمال مدیریت اسلامی ضروری می باشد، حفظ تعادل بین مدارا و قاطعیت است. مدارا به معنای تحمل و ملایمت با مخالفان و قاطعیت، به معنای واکنش مستحکم و به موقع نسبت به تخلف و اجرای قانون با استفاده از قدرت مشروع، بدون سازشکاری، در جهت تحقق عدالت است. حفظ تعادل بین مدارا و قاطعیت، از عوامل استحکام و بقای مدیریت اسلامی و پیشرفت و گسترش اسلام ناب محمدی است؛ چرا که مدارای مطلق با باطل امری غیر عقلانی است و در اسلام از مدهانه و سازش بیش از حد نهی شده است. بررسی ضرورت این تعادل در مدیریت اسلامی نیازمند تبیین مدارا و قاطعیت و مصادیق آن از نظر قرآن کریم و روایات معصومین علیهم السلام می باشد که در این نوشتار به آن پرداخته شده است. مدارا در متون اسلامی با مصادیقی همچون رفق، صفح، لین، حسن خلق و قاطعیت نیز با مصداق هایش نظیر شدت، غیظ، غلظت و خشونت آمده است. علاوه بر تبیین مدارا و قاطعیت و مرز آنها، برای فهم الگوی تعادل مدارا و قاطعیت در مدیریت اسلامی، مدیریت امیرالمؤمنین علی علیه السلام به عنوان اسوه معرفی گردیده است. این تحقیق به روش بنیادی بوده، از نوع تحلیلی-توصیفی و مطالب به صورت متنی و کتابخانه ای از ادله اسلامی جمع آوری شده و در سه فصل تنظیم گشته است.

مبنای رفتار در حکومت اسلامی بر اساس مدارا است، تا وقتی که چاره ای جز شدت عمل نباشد. هرگاه که تخلفی صورت گیرد و اعتقادات و حقوق مسلمانان و اسلام در معرض تهدید باشد و مدارا و سازش ضعف و زبونی تلقی شود، قاطعیت ملاک عمل خواهد بود. این خط مشی مدبرانه، مهمترین الگوی تعادل میان مدارا و قاطعیت در مدیریت اسلامی و سیره اهل بیت علیهم السلام می باشد.

اختلافات تفسیری فریقین در آیات تشریعی نکاح

فاطمه اردستانی/رتبه ۳

چکیده

نگرش تطبیقی در تفسیر آیات مربوط به نکاح و مسائل آن موجب کشف اشتراکات و افتراقات فریقین در این زمینه است که پژوهش حاضر پیرامون این موضوع سامان یافته است. آیات الأحکام نکاح حول محورهای مشروعیت، محرمات و لوازم و توابع آن احصاء می شود و در هر یک از محورها و موضوعات مذکور، ضمن اشتراکات موجود، اختلافات متعددی نیز قابل دستیابی است که علاوه بر توجه به شأن نزول، مفردات، سیاق آیات و...، رویکرد فقهی مفسرین نیز در ظهور تفاوت های نظری و دیدگاه های مختلف تفسیری به شدت تأثیر گذار است. طبق پژوهش های انجام شده، این اختلافات در همه محورهای موضوعی مذکور قابل دستیابی است. در بحث مشروعیت به طور شاخص در مشروعیت ازدواج موقت اختلاف اساسی وجود دارد. در محرمات نکاح، نظریات مربوط به ایجاد رحم از طریق وطی نامشروع و ازدواج با زنان اهل کتاب متفاوت است و در لوازم و توابع نکاح، بحث مهریه و مقدار آن و پرداخت متاع و نفقه و همچنین موضوع نگاه خصوصا نگاه به مخطوبه و برخی از احکام وطی اختلافی است.

که پاسخ مناسبی به شبهات مذکور که به طور کلی، به سه بخش نزولی، محتوایی و مصداقی تقسیم می‌گردد، داده شود.

مصلحت در سیره و کلام حضرت امیرالمومنین

اعظم عزتی / رتبه ۳

چکیده

تحقیق پیش رو پیرامون مصلحت در سیره و کلام حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) است. یکی از آموزه‌های مهم و اساسی که در جامعیت و خاتمیت دین اسلام مؤثر می‌باشد، مسئله مصلحت است. مصلحت در تفکر اسلامی، در مقابل مفسده و فساد است. وجود آن در هر امری باعث خیر در آن امر می‌شود. حضرت علی (ع) که بزرگ پرچمدار حکومت اسلامی و عدل الهی است، چه در دوران قبل از حکومت و چه در دوره حکومت مظلومانه خود تلاش کردند با استفاده از این امر حکیمانه، مبانی و اصول اسلام را از گزند هرگونه آسیب حفظ کنند. بر این اساس، مجموعه حاضر با استفاده از مصحف شریف نهج البلاغه و برخی شروح آن و متون مرتبط با تاریخ و دوران زندگی امیرالمؤمنین (ع) به بررسی مفهومی مصلحت با توجه به مترادف‌ها و متضادها و مشتقات آن و ارتباط مصلحت با برخی قواعد فقهی و انواع و اقسام مصلحت با تأکید بر کلام و سیره حضرت علی (ع) و بیان برخی شیوه‌های مصلحت‌یابی که ایشان در اصلاح دین و جامعه از آن‌ها استفاده می‌کرده، پرداخته شده است. بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد که امام (ع) مصلحت دین و جامعه را بر مصلحت شخصی مقدم داشته و با توجه به این که اسلام متشکل از احکام اولیه و ثانویه است و احکام ثانویه در موارد عسر و حرج به کار می‌رود، ایشان نیز در موارد بسیار با توجه به این قاعده و قوانین راهبردی اسلام، با مصلحت‌اندیشی در جهت اصلاح و شکوفایی جامعه اسلامی کوشیدند.

فضائل اهل بیت در سوره انسان و پاسخ به شبهات آن

سمیه احمدی مجد آبادی / رتبه ۳

چکیده

بخشی از سوره انسان برای بیان شمه‌ای از فضائل بیکران اهل بیت (ع) نازل شده است. در این تحقیق، به بررسی این فضائل پرداخته شده است. آن‌طور که در شأن نزول سوره آمده، آیات این سوره در شأن اهل بیت (ع) به این دلیل نازل شده است که آن‌ها غذای سه روز خویش را به مسکین و یتیم و اسیر بخشیدند و با آن که روزه بودند، خود با آب افطار کردند. در مورد مکی و مدنی بودن سوره انسان، اقوال گوناگونی وجود دارد. عده‌ای از منابع اهل سنت با مکی شمردن سوره انسان، سعی در نادیده گرفتن فضائل اهل بیت (ع) دارند، ولی خاصه یعنی عموم شیعیان و همچنین بسیاری از محدثان و دانشمندان اهل سنت، سوره انسان را مدنی دانسته‌اند. در این سوره به ابرار و ویژگی‌های آن‌ها اشاره شده است. همچنین در آن، اشاراتی به پنج فضیلت وفای به عهد، ترس از معاد، رسیدگی به نیازمندان و اطعام و ایثار، اخلاص و خوف از خدا وجود دارد، که معنای لغوی و اصطلاحی هر یک از این فضائل و همچنین جایگاه هر کدام از آن‌ها به تنهایی در آیات و روایات بررسی شده است. برخی از اهل سنت همچون ابن تیمیه با وارد کردن شبهات و اشکالاتی به سوره انسان، سعی در مخفی کردن فضائل اهل بیت (ع) دارند. از جمله شبهاتی که به این سوره وارد گردیده است، می‌توان به نبودن اسیر در مدینه، دروغ بودن قصه یتیم، نبودن خادمه‌ای به نام فضه، عدم تحمل انسان بر سه روز گرسنگی، افضل نبودن حضرت علی (ع) و... اشاره کرد. در این پژوهش، تلاش شده است

ماهیت و مصادیق بیعت در صدر اسلام و عصر حاضر

مرضیه کارگر دامغانی / رتبه ۳

چکیده

با مطالعه تاریخ اسلام و به طور مشخص، سیره رسول خدا (ص) در آغازین مراحل تشکیل جامعه اسلامی مشخص می‌گردد که بیعت، یکی از اساسی‌ترین مفاهیم سیاسی بوده است. از جمله نظریات و الگوهایی که می‌تواند مبنای مردم‌سالاری در حکومت دینی شود، نظریه بیعت است که دارای ریشه‌های تاریخی و مبانی اعتقادی پایداری در اسلام است. نه تنها شخص رسول الله (ص) از ابتدای دعوت تا زمان ارتحال، بارها با مردم بیعت می‌کردند، که معروف‌ترین آن‌ها بیعت‌های عقبه اول و دوم و بیعت رضوان و بیعت غدیر خم است، بلکه این شکل از مشارکت سیاسی توسط خلفای راشدین، امامان معصوم (ع) و پس از آن‌ها، تمامی خلفای اموی و عباسی، یک اصل اولیه برای حاکمیت شناخته می‌شد. در اصل مشارکتی بودن نظام سیاسی اسلام حرفی نیست و تقریباً تمامی اندیشمندان مسلمان بر اساس نصوص دینی، به وجود مشارکت توده‌ای در تشکیل حکومت اذعان دارند. در این که این مشارکت بر مبنای وصایت و از طریق بیعت باشد یا بر مبنای مشورت و اجماع و این که مشارکت مردم، موجد مشروعیت نظام سیاسی می‌شود یا موجب مقبولیت آن، اختلاف نظر است، که در مباحث فقهی، فلسفی و کلام سیاسی، قابل بررسی می‌باشد. روش تحقیق در این پژوهش، کتابخانه‌ای و متنی است و در آن به تفاسیر رجوع خواهد شد. این تحقیق، تحلیلی - توصیفی بوده و از نوع کاربردی می‌باشد. تحقیق حاضر، در سه فصل سامان داده شده است: فصل اول، مفهوم‌شناسی بیعت و شاخصه‌های همچون معانی لغوی و اصطلاحی بیعت و مبحث

بیعت در آیات و روایات و همچنین بیعت سیاسی را دربرمی‌گیرد؛ فصل دوم به مصادیق و چگونگی بیعت در صدر اسلام می‌پردازد که شامل اشکال مختلف بیعت پیش و پس از اسلام می‌گردد. فصل سوم، چگونگی بیعت در عصر حاضر را مورد بررسی قرار می‌دهد و در آن به مبحث بیعت در عصر غیبت و نقش اساسی بیعت در زمان غیبت در حکومت اسلامی پرداخته شده است.

ارتباط هدف از خلقت انسان با ظهور امام زمان

زهرا توحیدی مقدم / رتبه ۳

چکیده

خداوند در قرآن کریم در عالی‌ترین تعبیر خود در مقام انسان، او را خلیفه الله معرفی می‌کند و رسیدن به معرفت و عبادت خالصانه را از اهداف خلقت بر می‌شمرد که منتهی به هدف نهایی که همان قرب الهی است، می‌شود. از طرفی این هدف در هر زمان توسط انسانی کامل که واسطه بندگان و خداوند متعال است تحقق می‌یابد که بهترین جلوه آن، پیغمبر اکرم (ص) و امامان معصوم (علیهم السلام) هستند و در عصر حاضر این رسالت مهم توسط امام زمان حضرت مهدی (ع) صورت می‌گیرد. در آیات و روایات و کتب حدیثی نیاز به وجود امام زمان در هر عصری که تمام هستی به واسطه وجود و فیض رسانی ایشان تشکیل شده به خوبی بیان شده است؛ چرا که انسان از ابتدای خلقت خویش نیازمند راهنمایی صادق و راستین است تا تحت تربیت و تعلیم ایشان بتواند در طریق بندگی خدا قرار گیرد و به کمال مطلوب خود نائل آید. در عصر ظهور با علنی شدن رهبری و هدایت بشریت توسط انسان کامل یعنی وجود مقدس امام زمان (ع)، هدف نهایی خلقت، با قرار گرفتن نوع انسان در صراط مستقیم که قبل از ظهور چنین توفیقی برای حرکت جمعی نوع انسان، میسر نبوده است، محقق می‌شود.

اسلامی پرداخته شده است که زیارت در هر سه نگرش، بر سبک زندگی، اثرگذار می‌باشد. جلوه یافتن توحید با تخلق به صفات الهی، تمرین استقامت در برابر ناملایمات، تولی و تبری، حاکمیت سیاسی اسلام بر جامعه، زمینه‌سازی برای ظهور و قیام و پرهیز از خرافه، از تأثیرات زیارت بر سبک زندگی است.

معناشناسی واژه لعن در قرآن و نهج البلاغه

مآئده کاملی / رتبه ۳

چکیده

«لعن» یکی از مصادیق تبری از دشمنان اسلام است، به عنوان یکی از فروعات دین و از راه‌های جداسازی حق از باطل است. تحقیق حاضر با عنوان «معناشناسی واژه لعن در قرآن و نهج البلاغه» در دو فصل به روش کتابخانه‌ای و به هدف تبیین مفهوم لعن و بررسی علت‌های مشترک قرآن و نهج البلاغه تدوین شده است. لعن به معنای طرد و دور راندن از رحمت، همراه با خشم و تنفر است. از مقایسه واژه لعن و لغات متقارب المعنی آن می‌توان گفت: در لعن نسبت به دیگر واژگان شدت غضب و ابراز انزجار بیش‌تری مشهود است. لعن سنتی از سنت‌های الهی محسوب می‌شود که در قرآن و روایات به کار برده شده است. از جمله علت‌های لعن که در قرآن و نهج البلاغه و به طور واضح به آن اشاره شده می‌توان موارد زیر را نام برد: رویگردانی از حق، مقابله با امام و پیشوای خود، اذیت و آزار خدا، رسول و امام، نفاق، دعوت کردند به گمراهی و گمراه شدن، تکبر، افترا و تهمت زدن، فرار از جهاد که انسان می‌تواند با دوری از این موارد از پرتگاه‌های سقوط خود جلوگیری کند.

زیارت معصومین از دیدگاه عقل با رویکرد تأثیر آن در سبک زندگی

عصمت فصیحی / رتبه ۳

چکیده

زیارت در اصطلاح یعنی علاوه بر حرکت حسی، قلب هم گرایش جدی نسبت به فرد زیارت‌شده یافته و با تعظیم قلبی همراه باشد. این تحقیق برای پاسخ به این پرسش که «زیارت معصومین چگونه در سبک زندگی تأثیر می‌گذارد»، با روش توصیفی انجام گرفته است. برای رسیدن به پاسخ، لازم است ابتدا بیان شود دلایل عقلی زیارت معصومین چیست؟ شبهات در این زمینه و پاسخ آن کدام است؟ در حوزه زیارت و سبک زندگی، مقالات زیادی نگاشته شده، ولی در بیان سبک زندگی برگرفته از زیارت تا به حال کاری صورت نگرفته است. زیارت، اعتقاد به پیوند ناگسستنی میان امت و امام در حال حیات و یا ممات است. می‌توان از زیارت، الگویی برای سبک زندگی در ابعاد مختلف خارج نموده و به جامعه معرفی کرد و سبک زندگی را از الگوی وارداتی غرب بی‌نیاز نمود. دشمن با درک این موضوع، شبهاتی را مطرح می‌کند؛ شرک بودن و بدعت بودن زیارت و ساخت بنا روی مرقد، از شبهاتی است که با این قصد صورت می‌گیرد که زیارت را عملی شرک‌آمیز و مخالف توحید معرفی کند تا گسستی میان جامعه و امام ایجاد شود. این در حالی است که زیارت قبور، سیره پیامبر ﷺ است. روایات فراوانی در تأیید این سخن وجود دارد که نشان می‌دهد زیارت، به‌نوعی تعظیم شعائر الهی است. رجحان زیارت اموات با تبیین‌های مختلف از کتب کلامی گوناگون، فطری بودن زیارت و دلالت سیره عقلا بر تحقق زیارت از گذشته تاکنون، از دلایل عقلی زیارت به شمار می‌آید. در این تحقیق، به بیان سه دیدگاه از سبک زندگی

غیبت مهدی حکمت خداوندی

عفت ارجمندیان / رتبه ۳

چکیده

بر مبنای اعتقاد شیعه، سعادت واقعی و دین‌داری حقیقی، تنها و تنها از مسیر معرفت اهل بیت (ع) و پیامبر (ص) و انجام فرامین آنان حاصل می‌شود، تا آنجا که اگر کسی عمل هفتاد پیغمبر را داشته باشد، اما ولایت امیر مؤمنان (ع) و اولاد طاهرینش را نداشته باشد، هیچ عملی از او پذیرفته نخواهد شد. در این میان، بر کسب معرفت نسبت به امام هر زمان به عنوان راه رهایی از مرگ جاهلی تأکید شده و این حدیث متواتر بین شیعه و اهل سنت که: «هر کسی بمیرد و امام زمان خویش را نشناسد، به مرگ جاهلی از دنیا رفته است»، ناظر به همین معناست. معرفت امام عصر (ع) دانستن نام و نسب و تاریخ و مکان ولادت ایشان نیست و همگان مکلف شده‌اند به‌قدر وسع، در مسیر معرفت و محبت و اطاعت امام زمان خود گام بردارند. باید در میان جامعه شیعه و معتقدان به آن بزرگوار، غفلت‌زدایی نمود و عادت کردن به غیبت امام زمان (ع) و خو گرفتن به غفلت از وجود «امام زنده»، «حاضر» و «شاهد و ناظر» را هشدار داد. اگر دوران غیبت را برای امام زمان، زندان و برای قاطبه شیعه، محرومیت خودساخته از بزرگ‌ترین نعمت الهی بدانیم و زندگانی بی‌امام را زندگانی ندانیم، آن‌گاه از صمیم قلب و سوز سینه، ظهور آن حضرت را از خداوند طلب خواهیم کرد، و اگر این محبت را نسبت به او ارزانی نداریم، به دلیل معرفت ناقص ماست که چون او را نمی‌شناسیم، در انجام وظیفه کوتاهی می‌کنیم؛ زیرا مانع اصلی ظهور، آماده نبودن مردم است. همچنین شاید ویژگی پر شدن دنیا از ظلم و جور، از آن رو باشد که با کثرت ستم و بیداد، مردم جهان به‌وضوح دریابند که اصلاح امورشان از عهده بشر عادی خارج است، و این خود زمینه‌ساز پناه بردن به دامان پرمهر و عدالت‌گستر امام عصر (ع) می‌گردد. پس کوتاهی کردن‌های ما در انجام وظیفه‌مان به جهت عدم معرفت نسبت به امام است، و تأسف‌آور است که در بین افراد فرهنگی که سال‌ها معلم دینی و کتب مذهبی بوده‌اند، مشاهده می‌شود که بیان می‌کنند تا به حال نمی‌دانستیم خودمان علت غیبت امام عصر (ع) هستیم. به‌رحال دانستن علت‌های غیبت، یکی از مهم‌ترین مواردی است که می‌تواند در رفع موانع ظهور، راه‌گشا باشد.

برترین‌های برادران جشنواره علامه حلی

قالب و سطح اثر	عنوان اثر	نویسنده	گروه علمی	رتبه	مدرسه
مقاله سطح ۴	تحلیلی از مفهوم مدینه در قرآن کریم و ارکان شهرنشینی از منظر قرآن	احسان شریفیان	تفسیر و علوم قرآنی	رتبه ۲	امام خمینی رحمته تهران
کتاب سطح ۴	انس و آشنایی با زبان وحی	احسان شریفیان	تفسیر و علوم قرآنی	رتبه ۲	امام خمینی رحمته تهران
مقاله سطح ۳	سیاست حاکم بر تبلیغ مذهب شیعه: حداقل سازی دعوت مستقیم به مذهب در غیبت کبری	محمد خلیلی	علوم انسانی	رتبه ۲	مشکات تهران
مقاله سطح ۴	بررسی حکم فقهی نگاه زن به مرد نامحرم براساس آیه ۳۱ سوره نور	علیرضا قربانی	فقه و حقوق اسلامی	رتبه ۳	مشکات تهران
کتاب تصحیح	تصحیح دیوان ابی معنوق حویزی	علی یعقوبی	ادبیات	رتبه ۳	شیخ عبدالحسین
مقاله سطح ۳	نقش ذهنیت‌های مکلف در تحقق عنوان بدعت در فقه امامیه	حسین کامکار	اصول فقه	رتبه ۳	مشکات تهران
مقاله سطح ۳	نظریه ایمان گرایی اسلامی: هدایت و یقین از طریق تراکم آیات	محمد خلیلی	کلام	رتبه ۳	مشکات تهران
مقاله سطح ۴	تبیین هستی‌شناسانه از کلیت و تشخص احکام شرعی؛ مراتب کمال احکام: از قوانین تا الهامات	مصطفی آژینی	اصول فقه	رتبه ۳	مشکات تهران
مقاله سطح ۴	گونه‌شناسی در المیزان با تکیه بر روش قرآن به قرآن اجتهادی	علی محمد سوزی	تفسیر و علوم قرآنی	رتبه ۳	آزاد
کتاب سطح ۴	تبیین بومی سکولاریسم در نخبگان، انواع و مولفه‌های آن و نحوه سنجش آنها با تاکید بر سکولاریسم	محمد سیدغراب	علوم انسانی	رتبه ۳	امام خمینی رحمته تهران
مقاله سطح ۴	گونه‌شناسی ایستارهای معرفتی دانشجویان نسبت به دین؛ مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌های تهران	محمد سیدغراب	علوم انسانی	رتبه ۳	امام خمینی رحمته تهران

برترین‌های خواهران جشنواره علامه حلی (ع)

مدرسه	رتبه	گروه علمی	نویسنده	عنوان اثر	قالب و سطح اثر
الزهراس ری	رتبه ۱	کلام	زهرایاراحمدی	سخن گفتن از خدا از منظر علامه طباطبایی و فخررازی	تحقیق پایانی سطح ۲
الزهراس ری	رتبه ۱	کلام اسلامی	فهمیمه جعفری	نظریه امر بین الامرین در اندیشه ملا محمد طاهر قمی و تصحیح و تحقیق رساله «بهجت الدارین فی الامر بین الامرین» وی	پایان نامه سطح ۳
فاطمه الزهراس	رتبه ۲	کلام	محدثه عرب	بررسی تطبیقی ترک اولای انبیاء از دیدگاه علامه طباطبایی و فخررازی	تحقیق پایانی سطح ۲
الزهراس ولوان	رتبه ۲	فقه و حقوق	طاہره سادات نعیمی	جایگاه انصاف در حفظ حقوق شهروندی با تکیه بر آرای قضایی امام خمینی	مقاله سطح ۴
حضرت حجت ع	رتبه ۲	اخلاق و تربیت	فاطمه تسبیحی	فلسفیدن کودک در اسلام	تحقیق پایانی سطح ۲
حضرت عبدالعظیم سطح سه	رتبه ۲	فقه و حقوق	مریم قانع	قصاص مادر در قتل فرزند از منظر فقه فریقین	پایان نامه سطح ۳
حضرت عبدالعظیم سطح سه	رتبه ۲	کلام اسلامی	حوریه روشنی	علل تضعیف عقاید دینی و آسیب‌های ناشی از آن در آیات و روایات	پایان نامه سطح ۳
کوثر تهران سطح سه	رتبه ۲	تفسیر و علوم قرآنی	فاطمه قربانی	آسیب‌شناسی ترجمه «ن» مخففه در ترجمه‌های معروف قرآن کریم (شش آیه بعنوان نمونه)	مقاله سطح ۳
فاطمیه تهران	رتبه ۲	علوم انسانی	اکرم تاجمیری	تفسیر عالمان اسلامی از انوار الهی در آیه نور	تحقیق پایانی سطح ۲

قالب و سطح اثر	عنوان اثر	نویسنده	گروه علمی	رتبه	مدرسه
تحقیق پایانی سطح ۲	صبر و تأثیر آن در دوام زندگی مشترک	سیده فاطمه هشمی	اخلاق و تربیت	رتبه ۲	حضرت عبدالعظیم ع سطح دو
تحقیق پایانی سطح ۲	اسلوب استثنا به «الا» در قرآن کریم و تأثیر آن بر معنای آیات	فاطمه قربانی	ادبیات	رتبه ۲	کوثر تهران سطح دو
تحقیق پایانی سطح ۲	روش تفسیر قرآن توسط سلفیت	زینت نیکبخت	تفسیر و علوم قرآنی	رتبه ۲	حضرت عبدالعظیم ع سطح دو
پایان نامه سطح ۳	معناشناسی تدبیر، بطن و تأویل و رابطه آنها در قرآن کریم	لیلا عابد	تفسیر و علوم قرآنی	رتبه ۲	حضرت فاطمه س سطح سه
تحقیق پایانی سطح ۲	آسیب شناسی شیوه های تربیت دینی فرزند در ۷ سال دوم زندگی و راه کارهای مقابله با آن از دیدگاه آیات و روایات اسلامی	زهرا زارعی تورانی	اخلاق و تربیت	رتبه ۲	امام حسن مجتبی ع سطح دو
تحقیق پایانی سطح ۲	راه کارهای کاهش فشارهای روانی در اسلام	افروز شعاعی	علوم انسانی	رتبه ۲	حضرت عبدالعظیم ع سطح دو
تحقیق پایانی سطح ۲	صلح و امنیت جهانی در حکومت مهدوی	سمانه کیانی	علوم انسانی	رتبه ۲	کوثر تهران سطح دو
تحقیق پایانی سطح ۲	معرفت، زمینه ساز ظهور حضرت مهدی	لیلا خدابنده لو	علوم انسانی	رتبه ۲	فطمیه پاکدشت
تحقیق پایانی سطح ۲	انتظار و آسیب شناسی جامعه منتظر	سعیده اردستانی	علوم انسانی	رتبه ۲	فاطمیه پیشوا
کتاب سطح ۴	صلح جهانی و همزیستی مسالمت آمیز از دیدگاه مذاهب پنجگانه	طاهره سترگ	علوم انسانی	رتبه ۲	الزهرا س ری
کتاب سطح ۴	آسیب شناسی تأثیر فضای مجازی بر روابط زوجین	طاهره سترگ	اخلاق و تربیت	رتبه ۲	الزهرا (س) ری

مدرسه	رتبه	گروه علمی	نویسنده	عنوان اثر	قالب و سطح اثر
الزهراس تهران	رتبه ۳	علوم انسانی	زینب رحمانی	اهمیت و جایگاه امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه حضرت علی	تحقیق پایانی سطح ۲
قاسم بن الحسن ع سطح دو	رتبه ۳	علوم انسانی	مرضیه راعی عباس آبادی	عزت فردی و اجتماعی از دیدگاه آیات و روایات	تحقیق پایانی سطح ۲
حضرت معصومه س تهران	رتبه ۳	کلام	فاطمه غفوری	عصمت انبیاء از دیدگاه فریقین با رویکردی بر مساله سهوالتبی	تحقیق پایانی سطح ۲
حضرت عبدالعظیم سطح سه	رتبه ۳	فقه و اصول	خدیدجه حامدی	خاستگاه‌های اختلاف در فقه امامیه با رویکرد به آرای فقهای معاصر از صاحب جواهر تا امام خمینی	پایان نامه سطح ۳
کوثر تهران سطح سه	رتبه ۳	تفسیر و علوم قرآنی	مریم علیپور	آسیب‌شناسی ترجمه «غیر» در قرآن کریم	مقاله سطح ۴
مشکوه	رتبه ۳	علوم انسانی	زهرا یوسفی مصری	بیماری‌های روحی و راه‌های درمان آنها	کتاب سطح ۴
حضرت عبدالعظیم سطح دو	رتبه ۳	کلام	صفیه وردان	نقش عوامل خانوادگی و محیط در سعادت و شقاوت فرد	تحقیق پایانی سطح ۲
حضرت زینب کبری س	رتبه ۳	علوم انسانی	فاطمه حاج ابراهیم زرگر	مبانی قرآنی و روایی خطبه‌های امام حسین (از مدینه تا کربلا)	تحقیق پایانی سطح ۲
حضرت عبدالعظیم سطح سه	رتبه ۳	اصول فقه	اعظم غیبی	بررسی حجیت مفهوم وصف و تطبیق آن بر مسائل فقهی بانوان در ابواب مختلف	پایان نامه سطح ۳
کریمه اهل بیت س	رتبه ۳	علوم انسانی	سحر لطفی	بررسی مساله شناخت در قرآن	تحقیق پایانی سطح ۲
کوثر تهران سطح سه	رتبه ۳	علوم انسانی	سمیه صیادی	پاسخگویی قرآن به نیازهای انسان معاصر	کتاب سطح ۳

قالب و سطح اثر	عنوان اثر	نویسنده	گروه علمی	رتبه	مدرسه
پایان نامه سطح ۳	نوآوری‌های امام خمینی در اصول فقه	فاطمه جعفری نسب	اصول فقه	رتبه ۳	حضرت عبدالعظیم سطح سه
پایان نامه سطح ۳	معناشناسی واژه ظهور در قرآن و روایات تفسیری	سمیه محمدنیا	تفسیر و علوم قرآنی	رتبه ۳	حضرت فاطمه س سطح سه
پایان نامه سطح ۴	محدوده دخالت حکومت اسلامی در حریم خصوصی	حکیمه ایزدی	فقه و حقوق	رتبه ۳	حضرت عبدالعظیم سطح سه
تحقیق پایانی سطح ۲	معارف دعا‌های حضرت رسول اکرم در قرآن	سمانه نوروزی	علوم انسانی	رتبه ۳	حضرت زینب کبری س
تحقیق پایانی سطح ۲	مدیریت فکر در نهج البلاغه	معصومه مرادی	علوم انسانی	رتبه ۳	قاسم بن الحسن ع سطح دو
تحقیق پایانی سطح ۲	نظم در اجرام آسمانی و ارتباط آن با ناظم در آیات و روایات	مرضیه نوراهان	کلام	رتبه ۳	حضرت زینب کبری س
پایان نامه سطح ۳	تأثیر اختلاف آرای ادبی در تفسیر آیات کلامی با محوریت آیات ولایی	زهره صادقی چهارده	تفسیر	رتبه ۳	حضرت عبدالعظیم سطح سه
پایان نامه سطح ۳	امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه فقه‌های امامیه و شیوه‌های نوین آن	زهره جالو	فقه و حقوق	رتبه ۳	کوثر تهران سطح سه
پایان نامه سطح ۳	مطالعه تطبیقی خودآگاهی از منظر قرآن، روایت‌ها و روانشناسی	فلطمه اسفندیاری	علوم انسانی	رتبه ۳	حضرت عبدالعظیم سطح سه
تحقیق پایانی سطح ۲	وحی و چگونگی آن از منظر علامه طباطبایی و فخر رازی	اعظم عرب سرخ	کلام	رتبه ۳	زهرای اطهر س
مقاله سطح ۲	ترس و مدیریت آن با تأکید بر سیره حضرت امیر از منظر نهج البلاغه	الهام محمدی	علوم انسانی	رتبه ۳	حضرت عبدالعظیم سطح دو

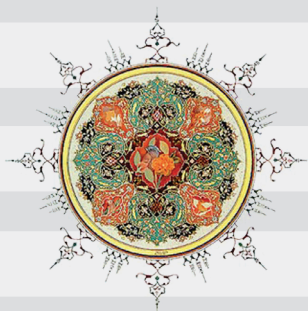

مدرسه	رتبه	گروه علمی	نویسنده	عنوان اثر	قالب و سطح اثر
حضرت عبدالعظیم سطح دو	رتبه ۳	علوم انسانی	زهرا سادات مینلی	بررسی عملیات روانی در حکومت امیرالمومنین	تحقیق پایانی سطح ۲
حضرت فاطمه س سطح سه	رتبه ۳	تفسیر و علوم قرآنی	فاطمه اردستانی	اختلافات تفسیری فریقین در آیات تشریعی نکاح	مقاله سطح ۴
الزهراس تهران	رتبه ۳	علوم انسانی	اعظم عزتی	مصلحت در سیره و کلام حضرت امیرالمومنین	تحقیق پایانی سطح ۲
حضرت عبدالعظیم سطح دو	رتبه ۳	علوم انسانی	زهرا درجزینی	مساجد، کارکردها، آسیب و چالش‌های فراروی آن	تحقیق پایانی سطح ۲
الزهراس تهران	رتبه ۳	علوم انسانی	مائده کاملی	معناشناسی واژه لعن در قرآن و نهج‌البلاغه	تحقیق پایانی سطح ۲
حضرت فاطمه س سطح دو	رتبه ۳	کلام	سمیه احمدی مجد آبادی	فضائل اهل بیت در سوره انسان و پاسخ به شبهات آن	تحقیق پایانی سطح ۲
فطمیه پاکدشت	رتبه ۳	علوم انسانی	مرضیه کارگر دامغانی	ماهیت و مصادیق بیعت در صدر اسلام و عصر حاضر	تحقیق پایانی سطح ۲
قاسم بن الحسن ع سطح سه	رتبه ۳	کلام اسلامی	عصمت فصیحی	زیارت معصومین از دیدگاه عقل با رویکرد تأثیر آن در سبک زندگی	پایان نامه سطح ۳
امام حسن مجتبی ع سطح دو	رتبه ۳	علوم انسانی	طاهره لطیفیان	قاطعیت توأم با مدارا در مدیریت اسلامی از دیدگاه امام علی	تحقیق پایانی سطح ۲
کریمه‌اهل بیت س	رتبه ۳	علوم انسانی	زهرا توحیدی مقدم	ارتباط هدف از خلقت انسان با ظهور امام زمان	تحقیق پایانی سطح ۲
کوثر تهران سطح سه	رتبه ۳	علوم انسانی	عفت ارجمندیان	غیبت مهدی حکمت خداوندی	پایان نامه سطح ۳

آمار و نمودار های هفتمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه / استان تهران

نمودار کلی تعداد شرکت کنندگان و تعداد آثار ارسالی به جشنواره

تعداد	برادران	خواهران	مجموع
تعداد کل شرکت کنندگان	۲۹۲	۱۱۱۹	۱۴۱۱
تعداد کل آثار دریافتی	۳۴۰	۱۲۹۷	۱۶۳۷
آثار راه یافته به مرحله تفصیلی اول	۷۶	۴۱۳	۴۸۹
آثار راه یافته به مرحله تفصیلی دوم	۲۸	۳۲۸	۳۵۶

نمودار کلی قالب آثار ارسالی به جشنواره

قالب اثر	برادران	خواهران	مجموع
مقاله	۳۳۳	۴۹۲	۸۲۵
کتاب	۵	۷	۱۲
تحقیق پایانی	۲	۷۰۵	۷۰۷
پایان نامه	۰	۹۴	۹۴

نمودار کلی رتبه شرکت‌کنندگان در جشنواره

تعداد	برادران	خواهران	مجموع
رتبه ۱	۰	۲	۲
رتبه ۲	۳	۱۸	۲۱
رتبه ۳	۸	۳۳	۴۱
کل آثار برگزیده	۱۱	۵۳	۶۴

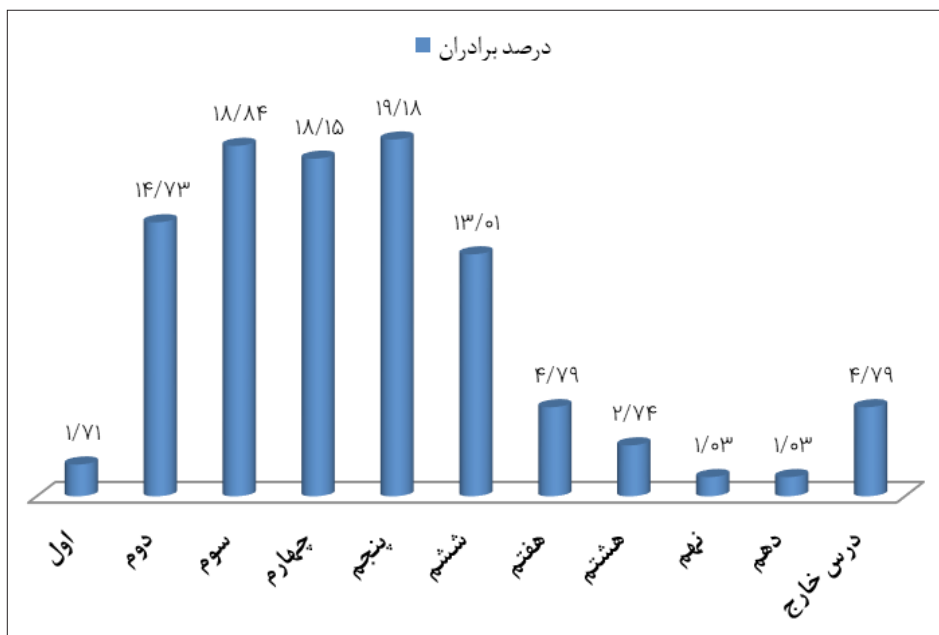
نمودار کلی گروه‌های علمی آثار ارسالی

گروه علمی	برادران	خواهران	مجموع
تفسیر و علوم قرآنی	۳۶	۴۸۳	۵۱۹
فلسفه و کلام	۶۴	۱۰۵	۱۶۹
فقه و اصول	۹۷	۱۳۰	۲۲۷
اخلاق و تربیت	۳۲	۴۷۶	۵۰۸
تاریخ اسلام	۴۹	۶۶	۱۱۵
ادبیات	۲۷	۳	۳۰
علوم انسانی - مطالعات زنان (خواهران)	۳۵	۳۴	۶۹

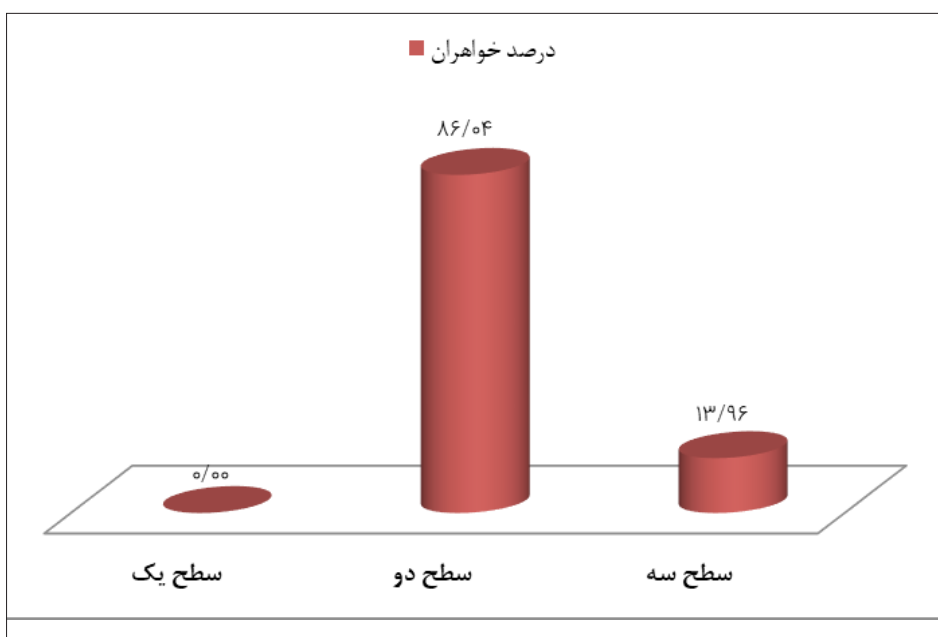
نمودار کلی پایه تحصیلی برادران شرکت کننده

پایه تحصیلی	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	هفتم	هشتم	نهم	دهم	درس خارج	مجموع
برادران	۵	۴۳	۵۵	۵۳	۵۶	۳۸	۱۴	۸	۳	۳	۱۴	۲۹۲
درصد برادران	۱,۷۱	۱۴,۷۳	۱۸,۸۴	۱۸,۱۵	۱۹,۱۸	۱۳,۰۱	۴,۷۹	۲,۷۴	۱,۰۳	۱,۰۳	۴,۷۹	۱۰۰

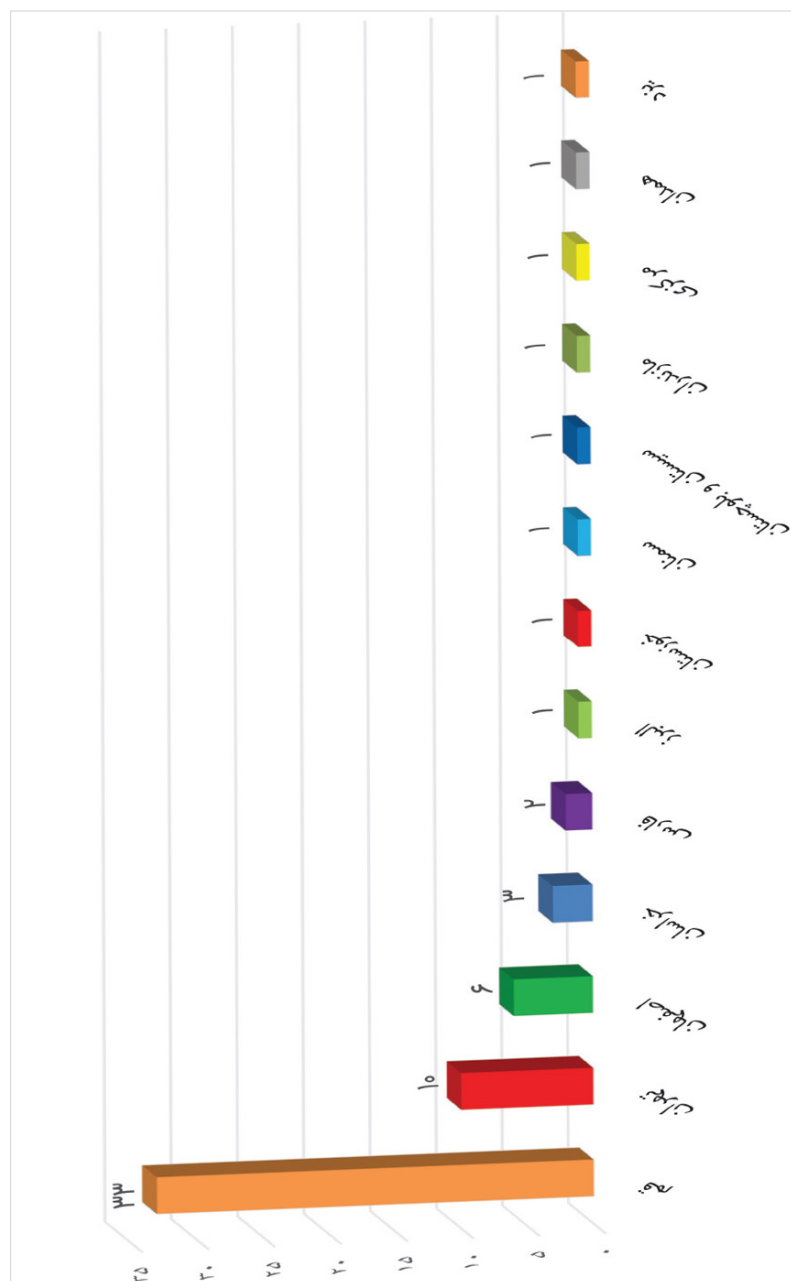

نمودار کلی سطح تحصیلی خواهران شرکت‌کننده

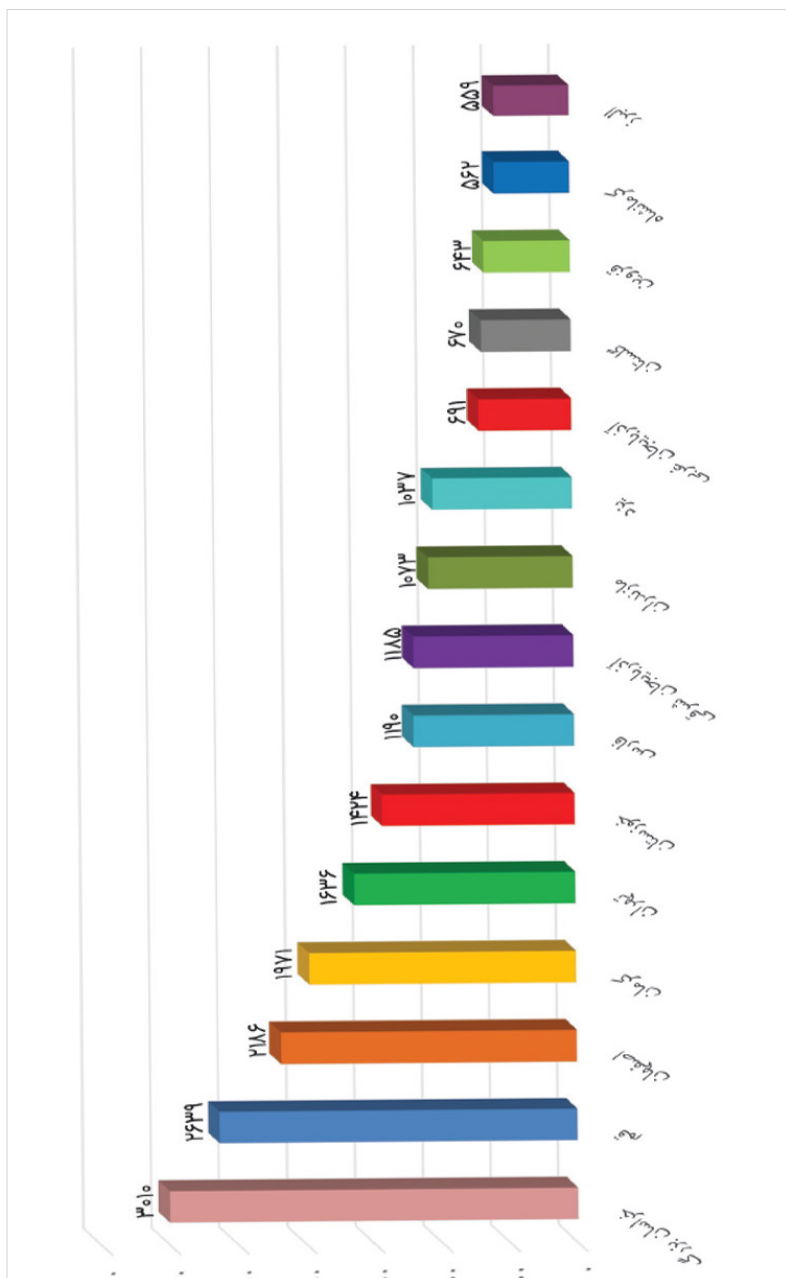
سطح تحصیلی	سطح یک	سطح دو	سطح سه	مجموع
خواهران	۰	۱۱۱۶	۱۸۱	۱۲۹۷
درصد خواهران	۰	۸۶/۰۴	۱۳/۹۶	۱۰۰

نمودار کلی مقایسه و رتبه بندی تهران با بقیه استان‌ها

نمودار کلی مقایسه تعداد کل آثار تهران با بقیه استان‌ها

نمودار کلی مقایسه تعداد کل آثار تهران با بقیه استان‌ها

گزارش تصویری اختتامیه ششمین جشنواره علامه حلی (ع) - استان تهران

